

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

Opening considerations

A link to Luke

1:1 Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποίησάμην περὶ πάντων, ὦ Θεόφιλε, ὃν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν **2** ἄχρι ἧς ἡμέρας, ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ Πνεύματος Ἁγίου οὓς ἐξελέξατο, ἀνελήφθη.¹ **3** οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα, μετὰ τὸ παθεῖν αὐτόν, ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα² ὀπτανόμενος αὐτοῖς καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. **4** Καὶ συναλιζόμενος παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Πατρὸς, «ἣν ἠκούσατέ μου· **5** ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν Πνεύματι³ Ἁγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας.»

Jesus returns to Heaven

6 Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἐπηρώτων⁴ αὐτὸν λέγοντες, «Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ;» **7** Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· «Οὐχ ὑμῶν ἐστὶν γινῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ Πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ. **8** Ἀλλὰ λήψεσθε⁵ δύναμιν, ἐπελθόντος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθέ μοι⁶ μάρτυρες—ἐν τε Ἱερουσαλήμ, καὶ⁷ πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ, καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.»

9 Καὶ ταῦτα εἰπὼν, βλέπόντων αὐτῶν, ἐπήρθη, καὶ νεφέλῃ ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. **10** Καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανόν, πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθῇτι λευκῇ,⁸ **11** οἱ καὶ εἶπον·⁹ «Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐστήκατε ἐμβλέποντες¹⁰ εἰς τὸν οὐρανόν; Οὗτος¹¹ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς¹² ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν

¹ ανεληφθη *rell* | ανελημφθη P⁵⁶NA,B,C [1%] NU | D is wild

² τεσσαρακοντα f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | τεσσερακοντα NA,B,C(D) [3%] NU

³ βαπτισθησεσθε (βαπτισθησεσθαι A,C 5.6%) εν πνευματι f³⁵ (A,C) (98.8%) HF,RP,OC, TR,CP | ~ 231 B (0.5%) NU | ~ 23 βαπτισθησεσθαι N(D) (0.7%)

⁴ επηρωτων f³⁵ D [98%] HF,RP,OC,TR,CP | ηρωτων NA,B [2%] NU | ηρωτουν C

⁵ ληψεσθε f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | ληψεσθαι [3%] | λημψεσθαι NC,D | λημψεσθε A,B [1%] NU

⁶ μοι f³⁵ P⁵⁶ [98%] HF,RP,OC,TR,CP | μου NA,B,C,D [2%] NU

⁷ και f³⁵ P⁵⁶NA,C,D [27%] | 1 εν NB [73%] HF,RP,OC,TR,CP[NU]

⁸ εσθητι λευκη f³⁵ D [96%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | εσθησεσι λευκαις N(A)(B)C [4%] NU

⁹ ειπον f³⁵ [98%] HF,RP,OC,TR,CP | ειπαν NA,B,C,D [2%] NU

¹⁰ εμβλεποντες f³⁵ P⁵⁶NA,C,D [89%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | βλεποντες NB [11%]

¹¹ ουτος f³⁵ [20%] | 1 ο NA,B,C,D [80%] HF,RP,OC,TR,CP,NU (A demonstrative pronoun defines, even more than a definite article, so the article is redundant here.)

¹² αναληφθεις f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | αναληφθης [2%] | αναλημφθεις NA,B,C,D

οὐρανόν, οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν.» **12** Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου Ἑλαιῶνος, ὃ ἐστὶν ἐγγὺς Ἱερουσαλὴμ (σαββάτου ἔχον ὁδόν).

A replacement for Judas Iscariot

13 Καὶ ὅτε εἰσῆλθον ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῶν¹ οὗ ἦσαν καταμένοντες· ὃ τε Πέτρος καὶ Ἰάκωβος, Ἰωάννης² καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Ματθαῖος,³ Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ Ζηλωτής, καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. **14** Οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει,⁴ σὺν γυναιξίν, καὶ Μαρίᾳ⁵ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ σὺν⁶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν⁷ εἶπεν (ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡς⁸ ἑκατὸν εἴκοσιν).⁹ **16** «Ἄνδρες ἀδελφοί· ἔδει πληρωθῆναι τὴν Γραφὴν ταύτην,¹⁰ ἣν προεῖπεν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὰ στόματος Δαυὶδ περὶ Ἰούδα, τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν τὸν¹¹ Ἰησοῦν, **17** ὅτι κατηριθμημένος ἦν σὺν¹² ἡμῖν καὶ ἔλαχεν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης.» **18** (Οὗτος μὲν οὖν ἐκτίσατο χωρίον ἐκ¹³ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνῆς¹⁴ γενόμενος ἐλάκισεν¹⁵ μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. **19** Καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν «Ἀκελδαμᾶ,¹⁶» τοῦτ' ἐστίν, «Χωρίον Αἵματος.») **20** «Γέγραπται γὰρ ἐν Βίβλῳ Ψαλμῶν· «Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν

[4%] NU

¹ ανεβησαν εἰς το υπερων **f**³⁵ (D) [98.5%] HF,RP,OC,TR,CP | 234 **κ** | ~ 2341 A,B,C [1%] NU

² ιακωβος ιωαννης **f**³⁵ [24%] | 1 και 2 [65%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 2 και 1 **κ**A,C [10%] NU | ~ ιωαννης και 1 B | ~ ιωαννης ειακωβος D | two other variants [1%]

³ ματθαιος **f**³⁵ A,C [99%] HF,RP,OC,TR,CP | μαθθαιος **κ**B,D [1%] NU

⁴ και τη δεησει **f**³⁵ (96.1%) HF,RP,OC,TR,CP | --- **κ**A,B,C,D (3.9%) NU

⁵ μαρια **f**³⁵ **κ**A,C,D [97%] HF,RP,OC,TR,CP | μαριαμ B [3%] NU

⁶ συν **f**³⁵ B [96%] HF,RP,OC,TR,CP | --- **κ**A,C,D [4%] NU

⁷ μαθητων **f**³⁵ D [96%] HF,RP,OC,TR,CP | αδελφων **κ**A,B,C [4%] NU

⁸ ως **f**³⁵ B,D [97%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | ωσει **κ**A,C [3%] NU

⁹ εικοσιν **f**³⁵ [50%] HF,OC,TR | εικοσι **κ**A,B,C [50%] RP,CP,NU

¹⁰ ταυτην **f**³⁵ D [96%] HF,RP,OC,TR,CP | --- **κ**A,B,C [4%] NU

¹¹ τον **f**³⁵ D [99%] HF,RP,OC,TR,CP | --- **κ**A,B,C [1%] NU

¹² συν **f**³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | εν **κ**A,B,C,D [5%] NU

¹³ εκ *rell* | 1 του [3%] TR

¹⁴ πρηνης *rell* | πρινης A,C [10%]

¹⁵ ελακισεν **f**³⁵ [60%] | ελακησεν **κ**A,B,C,D [40%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

¹⁶ ακελδαμα **f**³⁵ C [97%] HF,RP,OC,TR,CP | ακελδαμαχ B(D) [2%] NU | αχελδαμαχ **κ**A [1%]

αὐτῇ καί, <Τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λάβοι¹ ἕτερος.> **21** Δεῖ οὖν, τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ ἐν² ᾧ εἰσῆλθεν καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ Κύριος Ἰησοῦς, **22** ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήφθη³ ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ γενέσθαι σὺν ἡμῖν⁴ ἕνα τούτων.»

23 Καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσήφ τὸν καλούμενον Βαρσαβᾶν,⁵ ὃς ἐπεκλήθη Ἰουῆτος, καὶ Ματθίαν.⁶ **24** Καὶ προσευξάμενοι εἶπον· «Σὺ Κύριε, καρδιο-γνώστα πάντων, ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα⁷ **25** λαβεῖν τὸν κληρὸν⁸ τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἐξ⁹ ἧς παρέβη Ἰούδας πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον.» **26** Καὶ ἔδωκαν κλήρους αὐτῶν,¹⁰ καὶ ἔπεσεν ὁ κληρὸς ἐπὶ Ματθίαν,¹¹ καὶ συγκατεψηφίσθη¹² μετὰ τῶν ἑνδεκα ἀποστόλων.

Pentecost

2:1 Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ἦσαν ἅπαντες¹³ ὁμοθυμαδὸν¹⁴ ἐπὶ τὸ αὐτό. **2** Καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος, ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας, καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι. **3** Καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, ἐκάθισεν τε¹⁵ ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν. **4** Καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες¹⁶ Πνεύματος Ἁγίου καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἐτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι.¹⁷

¹ λαβοι f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | λαβετω xA,B,C,D [3%] NU | λαβη [2%]

² εν f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C(D) [3%] NU

³ ανεληφθη *rell* | ανελημφθη xA,B,D [1.5%] NU

⁴ γενεσθαι συν ημιν f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 231 xA,B,C(D) [3%] NU

⁵ βαρσαβαν f³⁵ C [60%] HF,RP,TR,CP | βαρσαββαν xA,B [40%] OC,NU | βαρναβαν D

⁶ ματθιαν f³⁵ x(A)C [99%] HF,RP,OC,TR,CP | μαθθιαν B,D [1%] NU

⁷ ον εξελεξω εκ τουτων των δυο ενα f³⁵ xA,B,C [99%] HF,RP,OC,CP,NU | ~ 3456712 [1%] TR

⁸ κληρον f³⁵ x [99%] HF,RP,OC,TR,CP | τοπον A,B,C(D) [1%] NU

⁹ εξ f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | αφ xA,B,C,D [4%] NU

¹⁰ αυτων f³⁵ D [96%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | αυτοις xA,B,C [4%] NU

¹¹ ματθιαν f³⁵ xA,C [99%] HF,RP,OC,TR,CP | μαθθιαν B,D [1%] NU

¹² συγκατεψηφισθη *rell* | συγκατεψυφισθη CP | συνκατεψηφισθη A,B,C [2%] | κατεψηφισθη x | συψηφισθη D

¹³ απαντες f³⁵ [69%] HF,RP,OC,TR,CP | παντες A,B,C [30%] NU | --- x [1%] | παντων D

¹⁴ ομοθυμαδον f³⁵ (94.3%) HF,RP,OC,TR,CP | ομοθυμαδων (2.9%) | ομου xA,B,C (2.3%) NU | two other readings D (0.5%)

¹⁵ εκαθισεν τε f³⁵ A [96%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | 1 δε C | ~ και 1 B [2%] NU | και εκαθισαν x [1%] | και εκαθισαν 2 D | 1 [1%]

¹⁶ απαντες f³⁵ C [98%] HF,RP,OC,TR,CP | παντες xA,B,D [2%] NU

¹⁷ αυτοις αποφθεγγεσθαι f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 xA,B,C,D [3%] NU

People from all over

5 Ἦσαν δὲ ἐν¹ Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. 6 Γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης, συνῆλθεν τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουον εἰς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν. 7 Ἐξίσταντο δὲ² καὶ ἐθαύμαζον, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους·³ «Οὐκ,⁴ ἰδοὺ, πάντες⁵ οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; 8 Καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν;⁶ 9 Πάρθοι καὶ Μηδοὶ καὶ Ἑλαμίται· καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, 10 Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην· καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι—Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι—11 Κρῆτες καὶ Ἄραβες· ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ.» 12 Ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διηπόρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες, «Τί ἂν⁷ θέλοι⁸ τοῦτο εἶναι;» 13 Ἄλλοι δὲ διαχλευάζοντες,⁹ ἔλεγον ὅτι «Γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσίν.»

Peter's proclamation

14 Σταθεὶς δὲ¹⁰ Πέτρος, σὺν τοῖς ἑνδεκα, ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἐπεφθέγγετο¹¹ αὐτοῖς· «Ἄνδρες—Ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ ἅπαντες¹²—τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω· καί, ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. 15 Οὐ γάρ, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι μεθύουσιν (ἔστιν γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας), 16 ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ·

17 «Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ Θεός· Ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ Πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα· καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν· καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται· καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνύπνια¹³ ἐνυπνιασθήσονται. 18 Καὶ γε ἐπὶ τοὺς

¹ ἐν f³⁵ B(C)(D) [99%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | εἰς NA [1%] NU

² δε f³⁵ B,D [43%] HF,CP,NU | 1 παντες A,C [57%] RP,OC,TR | απαντες N (TuT is completely off here.)

³ προς αλληλους f³⁵ D (97.3%) HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B,C (2.7%) NU

⁴ ουκ f³⁵ A,C [97%] HF,RP,OC,TR,CP | ουχ ND [3%] NU | ουχι B

⁵ παντες f³⁵ B [95%] HF,RP,OC,TR,CP | απαντες NA,C,D [5%] NU

⁶ εγεννηθημεν f³⁵ NB,C,D [75%] HF,RP,OC,TR,NU | εγεννηθημεν A [25%] CP

⁷ αν f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B,C,D,076 [4%] NU

⁸ θελοι f³⁵ N [96%] HF,RP,OC,TR,CP | θελει (A)B,C,D,076 [4%] NU

⁹ διαχλευαζοντες f³⁵ NA,B,C [47%] NU | χλευαζοντες [52%] HF,RP,OC,TR,CP | διεχλευαζον D [1%]

¹⁰ δε f³⁵ C [91%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 ο NA,B,D [9%] NU

¹¹ επεφθεγγετο f³⁵ [20%] | απεφθεγγετο NA,B,C [80%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | ειπεν D [Is the verb επιφθεγγομαι or αποφθεγγομαι? They are similar in meaning.]

¹² απαντες f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | παντες NA,B,C(D) [3%] NU

¹³ ενυπνια f³⁵ [70%] HF,RP,OC,TR | ενυπνιοις NA,B,C [30%] CP,NU | --- D

δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ Πνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσιν. **19** Καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω· αἶμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ. **20** Ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος καὶ ἡ σελήνη εἰς αἶμα πρὶν ἢ¹ ἔλθεῖν τὴν² ἡμέραν Κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ. **21** Καὶ ἔσται· πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσεται τὸ ὄνομα Κυρίου σωθήσεται.»

22 »Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποδεδειγμένον³ εἰς ὑμᾶς δυνάμεσιν καὶ τέρασιν καὶ σημείοις, οἷς ἐποίησεν δι’ αὐτοῦ ὁ Θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς καὶ⁴ αὐτοὶ οἶδατε, **23** τοῦτον—τῇ ὠρισμένη βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ Θεοῦ ἔκδοτον—λαβόντες⁵ διὰ χειρῶν⁶ ἀνόμων, προσπῆξαντες, ἀνείλετε.⁷ **24** ὃν ὁ Θεὸς ἀνέστησεν, λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατόν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ’ αὐτοῦ. **25** Δαυὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν·

«Προωρώμην⁸ τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἔστιν ἵνα μὴ σαλευθῶ. **26** Διὰ τοῦτο εὐφράνθη⁹ ἡ καρδιά μου καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου. Ἔτι δὲ καὶ ἡ σὰρξ μου κατασκηνώσει ἐπ’ ἐλπίδι, **27** ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς Ἄδου,¹⁰ οὐδὲ δώσεις τὸν Ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. **28** Ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς· πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου.»

29 »Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαυίδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνήμα αὐτοῦ ἔστιν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. **30** Προφήτης οὖν ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι ὄρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ Θεὸς ἐκ καρποῦ τῆς ὁσφύος αὐτοῦ, τὸ κατὰ σάρκα, ἀναστήσειν τὸν Χριστὸν¹¹ καθίσαι ἐπὶ τοῦ Θρόνου¹² αὐτοῦ, **31** προῖδὼν

¹ ἢ f³⁵ B [94%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | --- xA,C,D [6%] NU

² τὴν f³⁵ A,C [99%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xB,D,076 [1%] NU

³ ἀπο τοῦ θεοῦ ἀποδεδειγμενον f³⁵ A [94%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 4123 (x)B(C) [6%] NU | 123 δεδοκιμασμενον D

⁴ καὶ f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C,D [6%] NU

⁵ λαβοντες f³⁵ D (97.3%) HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C (2.7%) NU

⁶ χειρων f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | χειρος xA,B,C,D [6%] NU

⁷ ανειλετε f³⁵ [50%] HF,RP,OC,TR,CP | ανειλατε P⁹¹ xA,B,C,D [45%] NU | ανηλατε [3%] | two other spellings [2%]

⁸ προωρωμην f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | προορωμην xA,B,C,D [5%] NU

⁹ ευφρανθη f³⁵ [64%] HF,RP,OC,TR,CP | ηυφρανθη P⁹¹ xA,B,C,D [36%] NU

¹⁰ αδου f³⁵ [89%] RP,OC,TR,CP | αδην xA,B,C,D [11%] NU | αιδου HF

¹¹ το κατα σαρκα αναστησειν τον χριστον f³⁵ (D) (96.1%) HF,RP,OC,TR,CP | 456 (1.6%) | --- xA,B,C (2.3%) NU (There are a number of variations scattered about: αναστησει 2.3%, αναστησαι 5%, +τε 6.1%, +και 5.6%.)

¹² του θρονου f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | τον θρονον P⁹¹ xA,B,C,D [4%] NU | 2 [2%]

ἐλάλησεν περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι «Οὐ¹ κατελείφθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ² εἰς Ἄδου,³ οὐδὲ⁴ ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδεν διαφθοράν.»

32 »Τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ Θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες. **33** Τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ Θεοῦ ὑψωθείς, τὴν τε ἐπαγγελίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος⁵ λαβὼν παρὰ τοῦ Πατρός, ἐξέχεεν τοῦτο ὃ νῦν⁶ ὑμεῖς⁷ βλέπετε καὶ ἀκούετε. **34** Οὐ γὰρ Δαυὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς, λέγει δὲ αὐτός· «Εἶπεν ὁ⁸ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου· «Κάθου ἐκ δεξιῶν μου **35** ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.» » **36** Ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ὅτι καὶ⁹ Κύριον καὶ Χριστὸν αὐτὸν¹⁰ ὁ Θεὸς ἐποίησεν,¹¹ τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.»

The reaction

37 Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τῇ καρδίᾳ,¹² εἰπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους, «Τί ποιήσομεν,¹³ ἄνδρες ἀδελφοί;» **38** Εἶπεν δὲ Πέτρος πρὸς αὐτούς· «Μετανοήσατε¹⁴ καὶ βαπτισθήτω, ἕκαστος ὑμῶν, ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν,¹⁵ καὶ λήψεσθε¹⁶ τὴν δωρεὰν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. **39** Ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία, καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν, καὶ πᾶσιν τοῖς εἰς μακράν—ὅσους ἂν προσκαλέσεται Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν.»

¹ ου f³⁵ [71%] HF,RP,OC,TR | ουκ [27%] CP | ουτε xA,B,C,D [2%] NU (The choice ου/ουκ is governed by the following letter.)

² κατελειφθη η ψυχη αυτου f³⁵ (68.7%) HF,RP,OC,TR | κατεληφθη 234 (1.8%) | εγκατελειφθη 234 (23.1%) CP | εγκατεληφθη 234 (4.1%) | εγκατελειφθη (x)A(B,C,D) (1.8%) NU | two other variants (0.5%)

³ αδου f³⁵ A,C,D [90%] RP,OC,TR,CP | αδην xB [10%] NU | αιδου HF

⁴ ουδε f³⁵ B [93%] HF,RP,OC,TR,CP | ουτε xA,C,D [7%] NU

⁵ αγιου πνευματος f³⁵ D [93%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 2 του 1 xA,B,C [7%] NU

⁶ νυν f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C [4%] NU

⁷ υμεις f³⁵ xA(C) [99.5%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | 1 και B(D)[NU]

⁸ ο f³⁵ A,C [99%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- xB(D) [1%]

⁹ και rell | --- P⁹¹ [3%] some TRs

¹⁰ και χριστον αυτον f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 312 xA,B,C [7%] NU | 12 D

¹¹ ο θεος εποιησεν f³⁵ A,C,D [98%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 312 xB [2%] NU

¹² τη καρδια f³⁵ D [97%] HF,RP,OC,TR,CP | την καρδιαν xA,B,C [3%] NU

¹³ ποιησομεν f³⁵ (D) [50%] RP,OC,TR | ποιησωμεν P⁹¹ xA,B,C [50%] HF,CP,NU

¹⁴ ειπεν δε πετρος προς αυτους μετανοησατε f³⁵ [18%] | ~ 324516 [2%] | ~ 32 εφη 456 [54%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 32 εφη 456 φησιν [8%] | ~ 32456 φησιν xA,C [13%] [NU] | ~ 32456 B [2%] | ~ 3245 φησιν 6 D | ~ 3 εφη 456 [2%] | one further variant

¹⁵ αμαρτιων f³⁵ D (95.3%) HF,RP,OC,TR,CP | 1 υμων (1.4%) | των 1 υμων xA,B(C) (1.8%) NU | των 1 (1.6%)

¹⁶ ληψεσθε f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | λημψεσθε A,B,NU | λημψεσθαι xC,D [1%] | ληψεσθαι [4%]

¹⁷ διεμαρτυρατο f³⁵ xA,B(C)D [59%] NU | διεμαρτυρετο [41%] HF,RP,OC,TR,CP (Aorist or Imperfect? The immediately following verb presumably exerted pressure.)

40 Ἐτέροις τε λόγοις πλείοσιν διεμαρτύρατο¹ καὶ παρεκάλει² λέγων, «Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης.»

The beginning of the Church

2:41 Οἱ μὲν οὖν ἀσμένως³ ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν, καὶ προσετέθησαν⁴ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὥσει τρισχίλια. 42 Ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ, καὶ⁵ τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς. 43 Ἐγένετο⁶ δὲ πάση ψυχῇ φόβος—πολλὰ τε τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο.⁷

All things in common

44 Πάντες δὲ οἱ πιστεύοντες⁸ ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ εἶχον ἅπαντα κοινά· 45 καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσιν καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν. 46 Καθ' ἡμέραν⁹ τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον· μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας, 47 αἰνοῦντες τὸν Θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. Ὁ δὲ Κύριος προσετίθει τοὺς σφωζομένους καθ' ἡμέραν τῇ ἐκκλησίᾳ.¹⁰

A man lame from birth

3:1 Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρος¹¹ καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς (τὴν ἐνάτην).¹² 2 Καί τις ἀνὴρ, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων, ἐβαστάζετο (ὄν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ, τὴν λεγομένην Ὠραιάν, τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερόν), 3 ὃς, ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ

¹ διεμαρτυρατο f³⁵ NA,B(C)D [59%] NU | διεμαρτυρετο [41%] HF,RP,OC,TR,CP (Aorist or Imperfect? The immediately following verb presumably exerted pressure.)

² παρεκαλει f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 αυτους P⁹¹ NA,B,C,D [9%] NU | 1 αυτοις [1%]

³ ασμενως f³⁵ [98%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B,C(D) [2%] NU

⁴ προσετεθησαν f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 εν NA,B,C(D) [4%] NU | one other variant [1%]

⁵ και f³⁵ [99%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B,C,D [1%] NU

⁶ εγενετο f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | εγινετο NA(B,C,D) [3%] NU

⁷ εγινετο f³⁵ B,D (88.1%) HF,RP,OC,TR,CP,NU (εγενετο [5%], εγεινετο B,C,D) | 1 εν (εις 1.8%) ιερουσαλημ φοβος τε ην μεγας επι παντας (+αυτους 3.2%) NA,C (7.2%) | 1234567 (1.8%) | 123 (2.3%) | two other readings (0.7%)

⁸ πιστευοντες f³⁵ A,C,D [94%] HF,RP,OC,TR,NU | πιστευσαντες NB [6%] CP

⁹ f³⁵ [40%] accent καθημεραν as one word, but since the meaning evidently remains the same I stay with the conventional spelling. This statement obtains throughout. Since the *theta* signals aspiration, there is no ambiguity; the scribes were just saving ink.

¹⁰ τη εκκλησια f³⁵ (D) (97.1%) HF,RP,OC,TR,CP | --- P⁹¹ NA,B,C (2.9%) NU

¹¹ δε πετρος f³⁵ (D) (89.2%) HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 NA,B,C (7.6%) NU | 2 (3.1%)

¹² ενατην f³⁵ NA,B,C(D) [90%] HF,RP,OC,NU | εννατην [10%] TR,CP

ιερόν, ἡρώτα ἐλεημοσύνην.¹

Peter heals him

4 Ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτόν, σὺν τῷ Ἰωάννῃ, εἶπεν, «Βλέψον εἰς ἡμᾶς.» 5 Ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς, προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. 6 Εἶπεν δὲ Πέτρος· «Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι, ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι. Ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ἔγειραι καὶ² περιπάτει.» 7 Καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρεν·³ παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν αὐτοῦ αἱ βάσεις⁴ καὶ τὰ σφυρά.⁵ 8 Καὶ ἐξαλλόμενος ἕστη καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσηλθεν σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερόν, περιπατῶν καὶ ἀλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν Θεόν. 9 Καὶ εἶδεν αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς⁶ περι-πατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν Θεόν· 10 ἐπεγίνωσκόν τε⁷ αὐτόν—ὅτι οὗτος⁸ ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ Ὠραία Πύλῃ τοῦ ἱεροῦ—καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.

Peter preaches

11 Κρατοῦντος δὲ τοῦ ἱαθέντος χωλοῦ⁹ τὸν Πέτρον καὶ¹⁰ Ἰωάννην, συνέδραμεν πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς¹¹ ἐπὶ τῇ στοᾷ, τῇ καλουμένῃ Σολομῶντος,¹² ἔκθαμβοι. 12 Ἰδὼν δὲ¹³ Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν· «Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε ὥς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσιν τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; 13 Ὁ Θεὸς Ἀβραάμ¹⁴

¹ ἐλεημοσυνην f³⁵ (D) [90%] HF,RP,OC,CP | 1 λαβειν (x)A,B,C [10%] TR,NU

² εγειραι και f³⁵ C [70%] RP,TR,CP | εγειρε 2 A [30%] HF,OC[NU] | --- xB,D

³ ηγειρεν f³⁵ (D) [96%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 αυτον xA,B,C [4%] NU

⁴ αυτου αι βασεις f³⁵ D [96%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 231 (x)A,B,C [4%] NU

⁵ σφυρα f³⁵ D [97%] HF,RP,OC,TR,CP | σφυδρα xA,B,C [2%] NU | σφυρια [1%] (xB,C were corrected to the first reading)

⁶ αυτον πας ο λαος f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 2341 xA,B,C,D [4%] NU

⁷ τε f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | δε xA,B,C,057 [3%] NU | ται D

⁸ ουτος f³⁵ B,D [95%] HF,RP,OC,TR,CP | αυτος xA,C,057 [5%] NU

⁹ του ιαθεντος χωλου f³⁵ (88.8%) HF,RP,OC,TR,CP | αυτου x(A)B,C,057 (10.8%) NU | two other readings D (0.4%)

¹⁰ και f³⁵ C(D) (91.3%) HF,RP,OC,TR,CP | 1 τον xA,B,057 (8.7%) NU

¹¹ προς αυτους (αυτον 2%) πας ο λαος f³⁵ (91.9%) HF,RP,OC,TR,CP | ~ 34512 xA,B,C (7.4%) NU | three other readings D (0.7%)

¹² σολομωντος (A) *rell* | σολομωνος D [2%] CP

¹³ δε f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 ο xA,B,C,D [5%] NU

¹⁴ ἄβρααμ f³⁵ [50%] | ἄβρααμ [50%] RP,HF,OC,CP,TR,NU (This name is aspirated throughout the book, and the statement of evidence also obtains throughout the book.) [When Jehovah changed Abram's name to Abraham (Genesis 17:5) the intervocalic aspiration in Hebrew is adequately represented in English by 'h'; but so far as I know, there is no way in Greek to indicate intervocalic aspiration within a word—the only alternative to losing the aspiration altogether would be to place it at the beginning of the word.]

καὶ¹ Ἰσαὰκ καὶ² Ἰακώβ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν Παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς μὲν³ παρεδώκατε· καὶ ἡρνήσασθε αὐτὸν⁴ κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν. **14** Ὑμεῖς δὲ τὸν Ἅγιον καὶ Δίκαιον ἡρνήσασθε, καὶ ἡτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, **15** τὸν δὲ Ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνετε, ὃν ὁ Θεὸς ἡγείρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. **16** Καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, τοῦτον ὃν θεωρεῖτε καὶ οἶδατε ἐστερέωσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὀλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν.

17 »Καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. **18** Ὁ δὲ Θεὸς ἃ προκατήγγειλεν διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ, παθεῖν τὸν Χριστόν,⁵ ἐπλήρωσεν οὕτως. **19** Μετανοήσατε οὖν, καὶ ἐπιστρέψατε, εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας, ὅπως ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου **20** καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκεχειρισμένον⁶ ὑμῖν Χριστόν, Ἰησοῦν,⁷ **21** ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων, ὧν ἐλάλησεν ὁ Θεὸς διὰ στόματος πάντων τῶν⁸ ἁγίων αὐτοῦ προφητῶν ἀπ' αἰῶνος.⁹

22 »Μωϋσῆς¹⁰ μὲν γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας εἶπεν¹¹ ὅτι «Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν¹² ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ. Αὐτοῦ ἀκούσεσθε, κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. **23** Ἔσται δέ, πᾶσα ψυχὴ ἥτις ἂν¹³ μὴ ἀκούσῃ τοῦ Προφήτου ἐκείνου ἐξολοθρευθήσεται¹⁴ ἐκ τοῦ λαοῦ.»

24 »Καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται, ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς, ὅσοι

¹ καὶ f³⁵ B,0236 [96%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | 1 ο θεος NC [4%] [NU] | 1 θεος A,D

² καὶ f³⁵ B,0236 [97%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | 1 ο θεος NC [3%] [NU] | 1 θεος A,D

³ μὲν f³⁵ NA,B,C,0236 [97%] HF,RP,OC,NU | --- D [3%] CP,TR

⁴ αὐτον f³⁵ D [94%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B,C [6%] NU

⁵ αὐτου παθειν τον χριστον f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 2341 (N)B(C)D [5%] NU | 234 [2%] | 12341 [2%] | 1 A | two other variants [1%]

⁶ προκεχειρισμενον *rell* | προκεκηρυγμενον TR | five further spellings A,C [2%]

⁷ χριστον ιησουν f³⁵ NB,D [44%] HF,RP,OC,NU | ~ 21 A,C [56%] CP,TR

⁸ παντων των f³⁵ [93%] HF,RP,CP | 2 NA,B,C,D [6%] NU | 1 [1%] OC,TR

⁹ αὐτου προφητων απ αιωνος f³⁵ (80.8%) HF,RP,OC,TR,CP | 12 των 34 (3.8%) | ~ 2134 (3.2%) | ~ 3412 NA,B,C (5.4%) NU | ~ των 3412 (2.5%) | ~ 1 των 342 (2.7%) | four other variants D (1.6%)

¹⁰ μωυσης f³⁵ A,B,C,D [90%] OC,NU | μωυσης N [10%] HF,RP,TR,CP

¹¹ γαρ προς τους πατερας ειπεν f³⁵ (80.8%) HF,RP,OC,TR,CP | ~ 5234 (5.9%) | 1234 ημων 5 (4.3%) | 1234 υμων 5 (2%) | ~ 5234 ημων D (2.7%) | 1234 (0.2%) | 5 NA,B,C (4.1%) NU

¹² ημων f³⁵ NC [59%] HF,RP | υμων A,D [40%] OC,TR,CP,NU | --- B [1%]

¹³ αν f³⁵ B,D [40%] TR | εαν NA,C [60%] HF,RP,OC,CP,NU

¹⁴ εξολοθρευθησεται f³⁵ N [97%] HF,RP,OC,TR,CP | εξολεθρευθησεται P⁹¹A,B,C,D,0165,0236 [3%] NU

ἐλάλησαν, καὶ προκατήγγειλαν¹ τὰς ἡμέρας ταύτας. **25** Ὑμεῖς ἐστε² υἱοὶ τῶν προφητῶν, καὶ τῆς διαθήκης ἧς διέθετο ὁ Θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,³ λέγων πρὸς Ἀβραάμ, «Καὶ ἐν⁴ τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσονται⁵ πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς.» **26** Ὑμῖν πρῶτον ὁ Θεός, ἀναστήσας⁶ τὸν Παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν,⁷ ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς, ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.»

Peter and John arrested

4:1 Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαόν, ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι, **2** διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν καὶ καταγγέλλειν⁸ ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τῶν⁹ νεκρῶν. **3** Καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον, ἣν γὰρ ἐσπέρα ἦδη. **4** (Πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν, καὶ ἐγενήθη ὁ¹⁰ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὥσει¹¹ χιλιάδες πέντε.) **5** Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας, καὶ¹² πρεσβυτέρους καὶ¹³ γραμματεῖς, ἐν¹⁴ Ἱερουσαλὴμ, **6** καὶ Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα, καὶ Καϊάφαν καὶ Ἰωάννην καὶ Ἀλέξανδρον,¹⁵ καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ. **7** Καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν¹⁶ μέσῳ ἐπυνθάνοντο· «Ἐν ποίᾳ δυνάμει, ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς;»

Peter's defense

8 Τότε Πέτρος, πλησθεὶς Πνεύματος Ἁγίου, εἶπεν πρὸς αὐτούς· «Ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι τοῦ Ἰσραὴλ.¹⁷ **9** Εἰ ἡμεῖς σήμερον

¹ προκατήγγειλαν **f**³⁵ [42%] TR | κατηγγειλαν (X)A,B,C(D)0165 [58%] HF,RP,OC,CP,NU

² ἐστε **f**³⁵ D [90%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 οἱ XA,B,C,0165 [10%] NU

³ ημων **f**³⁵ X,C,D,0165 [92%] HF,RP,OC,TR,CP | υμων A,B [8%] NU

⁴ εν *rell* | --- 0165 [1%] TR

⁵ ενευλογηθησονται **f**³⁵ X,D,0165 [95%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | επευλογηθησονται C | ευλογηθησονται A,B [5%]

⁶ ο θεος αναστησας **f**³⁵ A,D [94%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 312 XB,C,0165 [4%] NU | 3 [2%]

⁷ ιησουν **f**³⁵ A [98%] HF,RP,OC,TR,CP | --- XB,C,D,0165 [2%] NU

⁸ καταγγελλειν *rell* | καταγγελειν [2%] CP | αναγγελλειν D

⁹ των **f**³⁵ D,0165 [72%] HF,RP,OC,CP | την εκ XA,B,C [27%] TR,NU | την [1%]

¹⁰ ο **f**³⁵ A [99%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- XB(D)0165 [1%]

¹¹ ωσει **f**³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | ως B,D,0165 [2%] [NU] | --- XA [2%]

¹² και **f**³⁵ [62%] HF,RP,TR,CP | 1 τους XA,B,0165 [38%] OC,NU | 1 οἱ D

¹³ και **f**³⁵ D,0165 [68%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 τους XA,B [32%] NU

¹⁴ εν **f**³⁵ A,B,D,0165 [53%] NU | εις X [47%] HF,RP,OC,TR,CP

¹⁵ ανναν τον αρχιερεα και καιαφαν και ιωαννην και αλεξανδρον **f**³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | αννας ο αρχιερευς και καιαφας και ιωαννης και αλεξανδρος XA,B(D)(0165) [3%] NU

¹⁶ εν **f**³⁵ D,0165 [92%] HF,RP,CP | 1 τω XA,B [8%] OC,TR,NU

¹⁷ του ισραηλ **f**³⁵ D (97.3%) HF,RP,OC,TR,CP | 1 λαου (0.5%) | 1 λαου 2 (0.5%) | ---

ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσία ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωσται,¹
10 γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν, καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι
Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ
νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. **11** Οὗτός ἐστιν ὁ
λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν, τῶν οἰκοδομούντων,² ὁ γενόμενος εἰς
κεφαλὴν γωνίας. **12** Καί, οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ³ οὐδενὶ ἢ σωτηρία, οὐδὲ⁴ γὰρ
ὄνομα ἕτερόν ἐστιν⁵ ὑπὸ τὸν οὐρανόν,⁶ τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ
σωθῆναι ἡμᾶς.»

Rulers impressed

13 Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ Ἰωάννου, καὶ
καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσιν καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον·
ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν. **14** Τὸν δὲ⁷ ἄνθρωπον
βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἐστῶτα⁸ θεραπευμένον, οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν.
15 Κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν συνέβαλλον⁹ πρὸς
ἀλλήλους **16** λέγοντες· «Τί ποιήσομεν¹⁰ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; Ὅτι μὲν γὰρ
γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι' αὐτῶν, πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ
φανερὸν, καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνήσασθαι.¹¹ **17** Ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον
διανεμηθῇ εἰς τὸν λαόν, ἀπειλῇ¹² ἀπειλησώμεθα¹³ αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ
ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπῳ.»¹⁴

KA,B,0165 (1.8%) NU

¹ σεσωσται f³⁵ B,D,0165 [96%] HF,RP,OC,TR,CP | σεσωται KA [3%] NU | σεσωστε [1%]

² οικοδομουντων f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | οικοδομων KA,B,D,0165 [5%] NU

³ αλλω rell | 1 εν [2%] CP

⁴ ουδε f³⁵ KA,B,0165 [50%] OC,NU | ουτε [50%] HF,RP,TR | ουδεν CP | ου D

⁵ ονομα ετερον εστιν f³⁵ A,0165 [48%] CP | ~ 132 B [48%] HF,RP,OC,TR,NU | ~ 213 K [4%] | ~ 321 D | one other variant

⁶ υπο τον ουρανον f³⁵ KA,B,D,0165 [62%] HF,OC,TR,CP,NU | --- [38%] RP

⁷ δε f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | τε KA,B [10%] NU | --- D

⁸ εστωτα f³⁵ [18%] | 1 τον KA,B,D [82%] HF,RP,OC,TR,CP,NU [Verse 14 begins with the article, so it is superfluous here.]

⁹ συνεβαλλον f³⁵ KA,B [94%] HF,RP,OC,NU | συνεβαλον D [6%] CP,TR | one other variant

¹⁰ ποιησομεν f³⁵ D [53%] RP,OC,TR,CP | ποιησωμεν KA,B [47%] HF,NU

¹¹ αρνησασθαι f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | αρνεισθαι (KA)B(D) [5%] NU

¹² απειλη f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | --- KA,B,D [3%] NU

¹³ απειλησωμεθα f³⁵ (K)A,B [60%] HF,OC,TR,CP,NU | απειλησωμεθα (D) [40%] RP

¹⁴ ανθρωπω f³⁵ [30%] CP | ανθρωπων KA,B,D [70%] HF,RP,OC,TR,NU

They are forbidden to use the name ‘Jesus’

18 Καὶ καλέσαντες αὐτούς, παρήγγειλαν αὐτοῖς¹ τὸ καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. **19** Ὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀποκριθέντες πρὸς αὐτούς εἶπον·² «Εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ, κρίνατε. **20** Οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς, ἃ εἶδομεν³ καὶ ἃ⁴ ἠκούσαμεν, μὴ λαλεῖν.» **21** Οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν εὐρίσκοντες τὸ πῶς κολάσσονται⁵ αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν Θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι. **22** ἑτῶν γὰρ ἦν πλείονων τεσσαράκοντα⁶ ὁ ἄνθρωπος ἐφ’ ὃν ἐγγενέει⁷ τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.

The reaction of the believers

23 Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους καὶ ἀνήγγειλαν⁸ ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον.⁹ **24** Οἱ δὲ ἀκούσαντες ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ εἶπον·¹⁰ «Δέσποτα, σὺ ὁ Θεός,¹¹ ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· **25** ὁ¹² διὰ¹³ στόματος Δαυὶδ¹⁴ παιδός σου εἰπών· <Ἵνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; **26** Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό, κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ.> **27** Συνήχθησαν γὰρ ἐπ’ ἀληθείας¹⁵ ἐπὶ τὸν ἅγιον Παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρώδης τε καὶ Πόντιος Πιλᾶτος, σὺν ἔθνεσιν καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ,

¹ αυτοῖς f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,D [8%] NU

² προς αυτοὺς εἶπον f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 312 xA,D [7%] NU | ~ εἶπαν 12 B [1%] | ~ εἶπεν 12 0165

³ εἶδομεν *rell* | εἶδαμεν xA,B,D [2%] NU | εἶδωμεν [2%] | ἰδομεν [2%] | ἰδαμεν [1%]

⁴ α f³⁵ [18%] | --- xA,B,D [82%] HF,RP,OC,TR,CP,NU [What they saw and what they heard were not the same things.]

⁵ κολάσσονται f³⁵ [96%] HF,RP,OC,CP | κολάσσονται xA,D [3%] TR,NU | κολάσωσιν B | two other readings

⁶ τεσσαράκοντα f³⁵ [99%] HF,RP,OC,TR,CP | τεσσερακοντα xA,B [1%] NU (D is ambiguous)

⁷ ἐγγενέει f³⁵ xA [99%] HF,RP,OC,TR,CP | γεγενέει B,D [1%] NU

⁸ ἀνήγγειλαν f³⁵ (x) [20%] | ἀπηγγειλαν A,B,D [80%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

⁹ εἶπον *rell* | εἶπαν xB,D [2%] NU

¹⁰ εἶπον *rell* | εἶπαν xA,B,D [4%] NU | ἦραν [2%]

¹¹ ο θεος f³⁵ D [98%] HF,RP,TR,CP | --- xA,B [2%] OC,NU

¹² ο f³⁵ (D) (91.9%) HF,RP,OC,TR,CP | 1 του πατρος ημων xA,B (8.1%) NU

¹³ δια f³⁵ (91.3%) HF,RP,OC,TR,CP | 1 πνευματος αγιου xA,B(D) (8.3%) NU | two other readings (0.4%)

¹⁴ δαυιδ f³⁵ xA,B,D (74.7%) HF,RP,OC,NU | 1 του (25.1%) CP(TR) | one other reading (0.2%)

¹⁵ αληθείας f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 εν τη πολει (+σου A) ταυτη (x)(A)B,D [10%] NU

28 ποιῆσαι ὅσα ἡ χεὶρ σου καὶ ἡ βουλή σου¹ προώρισεν γενέσθαι. **29** Καὶ τὰ νῦν, Κύριε, ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου, **30** ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου ἐκτείνειν σε² εἰς ἴασιν, καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου Παιδός σου Ἰησοῦ.» **31** Καὶ δεηθέντων αὐτῶν, ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες Πνεύματος Ἁγίου³ καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μετὰ παρρησίας.

The young Church consolidates

4:32 Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ⁴ καρδιά καὶ ἡ⁵ ψυχὴ μία· καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ⁶ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά. **33** (Καὶ δυνάμει μεγάλῃ⁷ ἀπεδίδουν οἱ ἀπόστολοι τὸ μαρτύριον⁸ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.)⁹ Χάρις τε μεγάλῃ ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς, **34** οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ἦν¹⁰ ἐν αὐτοῖς—ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων **35** καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδοτο¹¹ δὲ ἐκάστῳ καθότι ἂν¹² τις χρεῖαν εἶχεν.

36 Ἰωσῆς¹³ δέ, ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας ἀπὸ¹⁴ τῶν ἀποστόλων (ὃ ἐστίν, μεθερμηνευόμενον, <Υἱὸς παρακλήσεως>), Λευΐτης, Κύπριος τῷ γένει, **37** ὑπάρχοντος αὐτῷ¹⁵ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκεν τὸ χρῆμα καὶ ἔθηκεν παρὰ¹⁶ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

¹ σου f³⁵ ND [97%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- A,B [3%]

² την χειρα σου εκτεινειν σε f³⁵ (N) [93%] HF,RP,OC,TR[NU] | 1234 D [6%] CP | 1245 B | ~ 1254 A [1%] | ~ 4123 P⁴⁵

³ πνευματος αγιου f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ του 21 (P⁸)(N)A,B,D [3%] NU | του 1 του 2 P⁴⁵ | three other readings [1%]

⁴ η f³⁵ [98%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P⁸NA,B,D [2%] NU

⁵ η f³⁵ [98%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P⁸NA,B,D [2%] NU

⁶ αυτω f³⁵ NA,B [70%] OC,TR,CP,NU | αυτων [29%] HF,RP | αυτου P⁸D | --- [1%]

⁷ δυναμει μεγαλη f³⁵ P⁸(N)A,B,D [40%] NU | ~ 21 P^{45v} [60%] HF,RP,OC,TR,CP

⁸ οι αποστολοι το μαρτυριον f³⁵ A [40%] | ~ 3412 P^{8,45v}NB,D [60%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

⁹ του κυριου ιησου f³⁵ P⁸(B) (79.9%) HF,RP,OC,TR,NU | 123 χριστου D (16.1%) CP | ~ 3 χριστου 12 NA (0.9%) | ~ 3 χριστου 12 ηνων (1.8%) | 1 χριστου (0.7%) | three other variants (0.7%)

¹⁰ ην f³⁵ NA(B) (24.5%) NU | υπηρχεν P⁸D (74.8%) HF,RP,OC,TR,CP | two other readings (0.7%)

¹¹ διεδιδото f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | διεδιδετο (P⁸)NA,B,D [3%] NU

¹² καθοτι αν f³⁵ P⁸NA,B,D [85%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | καθο [11%] | καθο αν [3%] | two other variants [1%]

¹³ ιωσης f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | ιωσηφ P⁸NA,B,D [10%] NU

¹⁴ απο f³⁵ P⁸NA,B [85%] HF,RP,OC,NU | υπο D [15%] CP,TR

¹⁵ αυτω rell | αυτου [10%] CP

¹⁶ παρα f³⁵ P^{8v,57}A,B,D [98%] HF,RP,OC,TR,CP | προς N [2%] NU

Ananias and Sapphira

5:1 Ἀνὴρ δέ τις Ἀνανίας ὀνόματι, σὺν Σαπφείρα¹ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, ἐπώλησεν κτῆμα **2** καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνειδυίας² καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ.³ καὶ ἐνέγκας μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν. **3** Εἶπεν δὲ⁴ Πέτρος· «Ἀνανία, διὰ τί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίαν σου ψεύσασθαί σε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ νοσφίσασθαι σε⁵ ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; **4** Οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενεν, καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; Τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; Οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις ἀλλὰ τῷ Θεῷ.» **5** Ἀκούων δὲ ὁ⁶ Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους, πεσὼν ἐξέψυξεν. (Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.)⁷ **6** Ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν.

7 Ἐγένετο δὲ ὡς ὥρων τριῶν διάστημα, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονός, εἰσῆλθεν. **8** Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῇ⁸ ὁ⁹ Πέτρος, «Εἰπέ μοι εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε.» Ἡ δὲ εἶπεν, «Ναί, τοσούτου.» **9** Ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν¹⁰ πρὸς αὐτήν· «Τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ Πνεῦμα Κυρίου; Ἰδοὺ, οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ, καὶ ἐξοίσουσίν σε.» **10** Ἐπεσεν δὲ παραχρῆμα παρὰ¹¹ τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. **11** Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

The Apostles distinguish themselves

12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγένετο¹² σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ λαῷ πολλά.¹³

¹ σαπφειρα f³⁵ B [50%] | σαπφειρη A [46%] HF,RP,OC,TR,CP | σαπιρη [1%] NU | σαπιρη x | σαφουρα D | five further spellings [3%]

² συνειδυίας f³⁵ D [98%] HF,RP,OC,TR,CP | συνειδυις NU | συνιδυις A,B [1%] | συνιδυις x | four further spellings [1%]

³ αυτου f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B(D) [4%] NU

⁴ δε f³⁵ D [93%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 o P⁸xA,B,0189 [7%] NU

⁵ σε f³⁵ D [75%] HF,RP | --- P⁸xA,B,0189 [25%] OC,TR,CP,NU

⁶ ο rell | --- D [15%] TR

⁷ ταυτα f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P⁸xA,B,D,0189 [4%] NU

⁸ αυτη f³⁵ [89%] HF,RP,OC,TR,CP | προς αυτην P^{8,57}xA,B,D,0189 [10%] NU | --- [1%]

⁹ ο f³⁵ P^{8v}D [98%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P⁵⁷xA,B,0189 [2%] NU

¹⁰ ειπεν f³⁵ A [97%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xB,D,0189 [3%] NU

¹¹ παρα f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | προς xA,B,D,0189 [1.5%] NU | επι [0.5%] | ενωπιον [1%]

¹² εγενετο f³⁵ [54%] TR | εγινετο x [45%] HF,RP,OC,CP,NU | εγεινετο A,B,D | three further spellings 0189

¹³ εν τω λαω πολλα f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 4123 P⁴⁵xA,B,D [7%] NU | ~ μεγαλα 123 [1%]

καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες ἐν τῇ Στοᾷ Σολομῶνος.¹ **13** Τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός. **14** Μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ Κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, **15** ὥστε κατὰ² τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθέναι ἐπὶ κλινῶν³ καὶ κραββάτων,⁴ ἵνα ἐρχομένου τοῦ⁵ Πέτρου κἂν ἡ σκιὰ ἐπισκιάῃ⁶ τινὶ αὐτῶν. **16** Συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων εἰς⁷ Ἱερουσαλήμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, καὶ⁸ ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

Sadducees vs Apostles

17 Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ (ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων)⁹ ἐπλήσθησαν ζήλου **18** καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας αὐτῶν¹⁰ ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. **19** Ἄγγελος δὲ Κυρίου διὰ τῆς¹¹ νυκτὸς ἠνοιξεν¹² τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, ἐξαγαγὼν τε αὐτοὺς εἶπεν, **20** «Πορεύεσθε, καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης.» **21** Ἀκούσαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκον.

Παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον, καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀχθῆναι αὐτούς. **22** Οἱ δὲ παραγενόμενοι ὑπηρέται¹³ οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ, ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν, **23** λέγοντες ὅτι «Τὸ μὲν¹⁴ δεσμωτήριον εὗρομεν κεκλεισμένον ἐν¹⁵ πάσῃ ἀσφαλείᾳ, καὶ τοὺς φύλακας¹⁶ ἐστῶτας πρὸ¹⁷ τῶν θυρῶν, ἀνοίξαντες δὲ ἔσω οὐδένα εὗρομεν.»

¹ σολομωνος f³⁵ B,D [85%] CP | σολομωντος P⁴⁵A,0189 [15%] HF,RP,OC,TR,NU | σαλομωντος N

² κατα f³⁵ (D) [93%] HF,RP,OC,TR,CP | και εις NA,B [6%] NU | two further readings [1%]

³ κλινων f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | κλινاريων NA,B,D,0189 [4%]

⁴ κραββατων f³⁵ [87%] HF,RP,TR,CP | κραβαττων NA,B,D [5%] OC,NU | κραβατων [5%] | κραβατων [3%]

⁵ του f³⁵ [30%] | --- P⁴⁵NA,B,D,0189 [70%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

⁶ επισκιαση rell | επισκιασει B [10%]

⁷ εις f³⁵ D [98%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B,0189 [1%] NU | εν [1%]

⁸ και f³⁵ D [20%] | οιτινες N(A)B [80%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

⁹ σαδδουκαιων rell | σαδδουκαιον CP

¹⁰ αυτων f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P⁴⁵NA,B,D,0189 [4%] NU

¹¹ της f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B(D)0189 [5%] NU

¹² ηνοιξεν f³⁵ B,0189 [98%] HF,RP,OC,TR,CP | ανοιξας NA [2%] NU | ανεωξαν D

¹³ παραγενομενοι υπηρεται f³⁵ NA,B [25%] NU | ~ 21 D [75%] HF,RP,OC,TR,CP

¹⁴ μεν f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B,D [3%] NU

¹⁵ εν rell | επι CP

¹⁶ φυλακας rell | 1 εξω TR

¹⁷ προ f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | επι NA,B,D [3%] NU

24 Ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὁ τε ἱερεὺς καὶ ὁ¹ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς,² διηπόρουν περὶ αὐτῶν τί ἂν γένοιτο τοῦτο.

25 Παραγενόμενος δέ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς³ ὅτι «Ἰδού, οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἐστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν.»

26 Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις ἤγαγεν⁴ αὐτούς, οὐ μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, ἵνα⁵ μὴ λιθασθῶσιν. 27 Ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς 28 λέγων· «Οὐ⁶ παραγγελία παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ; Καὶ ἰδού, πεπληρώκατε τὴν Ἱερουσαλήμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου.»

Apostles infuriate Sadducees

29 Ἀποκριθεὶς δὲ⁷ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπον·⁸ «Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. 30 Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἡγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε⁹ κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. 31 Τοῦτον ὁ Θεὸς Ἀρχηγὸν καὶ Σωτῆρα ὑψωσεν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ,¹⁰ δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. 32 Καὶ ἡμεῖς ἐσμεν αὐτοῦ¹¹ μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ Πνεῦμα δὲ¹² τὸ Ἅγιον ὃ ἔδωκεν ὁ Θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ.»

Gamaliel counsels Sadducees

33 Οἱ δὲ ἀκούοντες¹³ διεπρίοντο καὶ ἐβουλεύοντο¹⁴ ἀνελεῖν αὐτούς. 34 Ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ (Φαρισαῖος ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος τίμιος παντὶ τῷ λαῷ), ἐκέλευσεν ἔξω βραχύ τι¹⁵ τοὺς ἀποστόλους^{16,17}

¹ ιερους και ο f³⁵ (85.7%) HF,RP,OC,TR | αρχιερευς 23 (4.2%) CP | --- xA,B,D (9.3%) NU | two other variants (0.9%)

² αρχιερεις rell | αρχιερευς CP

³ αυτοις rell | 1 λεγων [5%] TR,CP

⁴ ηγαγεν f³⁵ A [97%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | ηγεν xB [1%] NU | ηγαγον D [2%]

⁵ ινα f³⁵ A [97%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xB,D [3%] NU

⁶ ου f³⁵ D [99%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- xA,B [1%]

⁷ δε rell | 1 ο (D) [5%] TR

⁸ ειπον rell | ειπαν xA,B [2%] NU | ειπεν D

⁹ διεχειρισασθε rell | διεχειρησασθε [5%] CP | six other variants xA,D [3%]

¹⁰ αυτου f³⁵ A [99.5%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | 1 του xB[NU]

¹¹ εσμεν αυτου f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | εν αυτω B | 1 x(A)D [5%] NU | εν αυτω 1 [2%]

¹² δε f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P⁴⁵xA,B,D [5%] NU

¹³ ακουοντες f³⁵ P⁴⁵ [30%] RP | ακουσαντες xA,B,D [70%] HF,OC,TR,CP,NU

¹⁴ εβουλευοντο f³⁵ xD [90%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | εβουλοντο A,B [9%] NU | εβουλευσαντο [1%]

¹⁵ τι f³⁵ [70%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,D [30%] NU

¹⁶ αποστολους f³⁵ (D) (98.7%) HF,RP,OC,TR,CP | ανθρωπους (P⁴⁵)xA,B (1.1%) NU | conflation (0.2%)

¹⁷ βραχυ τι τους αποστολους rell | ~ 3412 D [15%]

ποιῆσαι. **35** Εἶπέν τε πρὸς αὐτούς· «Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, προσέ-χετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, τί μέλλετε πράσσειν. **36** Πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θεοῦδᾶς, λέγων εἶναί τινα ἑαυτόν·¹ ᾧ προσεκλήθη² ἀριθμὸς ἀνδρῶν³ ὡς⁴ τετρακοσίων· ὃς ἀνηρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. **37** Μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος, ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς, καὶ ἀπέστησεν λαὸν ἱκανόν⁵ ὀπίσω αὐτοῦ. Κἀκεῖνος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. **38** Καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ ἐάσατε⁶ αὐτούς· ὅτι ἐὰν ἡ ἐξ ἀνθρώπων ἢ βουλή⁷ ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται· **39** εἰ δὲ ἐκ Θεοῦ ἐστίν, οὐ δυνήσεσθε⁸ καταλῦσαι αὐτό⁹—μήποτε καὶ θεομάχοι εὐρεθῇτε.»

Sadducees beat and threaten Apostles

40 Ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ, καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους, δῆραντες¹⁰ παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν αὐτούς.¹¹ **41** Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ¹² ἀτιμασθῆναι. **42** Πᾶσαν τε ἡμέραν, ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον, οὐκ ἐπαύοντο¹³ διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.¹⁴

Enter deacons

6:1 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις, πληθυνόντων τῶν μαθητῶν, ἐγένετο

¹ εαυτον rell | 1 μεγαν (D) [10%] CP

² προσεκλιθη f³⁵ ⲬA,B [40%] OC,NU | προσεκκληθη D [45%] HF,RP,CP | προσεκκληθησαν C [1%] | προσεκολληθη [12%] TR | προσετεθη [1%] | two other variants [1%]

³ αριθμος ανδρων f³⁵ D [93%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 ⲬA,B,C [7%] NU

⁴ ως f³⁵ A,B,C,D [30%] NU | ωσει Ⲭ [70%] HF,RP,OC,TR,CP

⁵ λαον ικανον f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 ⲬA,B [2%] NU | 1 πολυν (C)D | ~ 21 [4%] | two other variants

⁶ εασατε f³⁵ D [98%] HF,RP,OC,TR,CP | αφετε ⲬA,B,C [2%] NU

⁷ βουλη f³⁵ [85%] HF,RP | 1 αυτη ⲬA,B,C,D [15%] OC,TR,CP,NU

⁸ δυνησεσθε f³⁵ B [68%] NU | δυνησεσθαι ⲬC,D [2%] | δυνασθε A [23%] HF,RP,OC,TR,CP | δυνασθαι [7%]

⁹ αυτο f³⁵ C [91%] HF,RP,OC,TR,CP | αυτους ⲬA,B(D) [7%] NU | αυτω [2%]

¹⁰ δηραντες f³⁵ [40%] CP | δειραντες ⲬA,B,C,D [60%] HF,RP,OC,TR,NU

¹¹ αυτους f³⁵ D [98%] HF,RP,OC,TR,CP | --- ⲬA,B,C [2%] NU

¹² κατηξιωθησαν υπερ του ονοματος του χριστου f³⁵ [20%] | ~ 234561 [5%] | 12345 ιησου [9%] CP | ~ 2345 ιησου 1 [6%] HF,RP | ~ 234 αυτου 1 [12%] OC,TR | 1234 αυτου [12%] | 1234 ⲬA,B,C [4%] NU | ~ 2345 κυριου ιησου 1 [8%] | ~ 2341 D [7%] | ~ 234 ιησου 1 [11%] | four further variants [6%]

¹³ επαυοντο rell | επαυσαντο CP

¹⁴ τον χριστον ιησουν f³⁵ ⲬA,B [60%] NU | ~ 312 [35%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 κυριον 3 C [2%] | 1 κυριον 32 D | ~ 32 [2%] | three other variants [1%]

γογγυμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. **2** Προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶπον·¹ «Οὐκ ἄρεστόν ἐστιν ἡμᾶς, καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις. **3** Ἐπισκέψασθε οὖν,² ἄδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἐπτά, πλήρεις Πνεύματος Ἁγίου³ καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν⁴ ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης. **4** Ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν.»⁵

5 Καὶ ἤρresεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλῆθους· καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρη⁶ πίστεως καὶ Πνεύματος Ἁγίου, καὶ Φίλιππον καὶ Πρόχορον καὶ Νικάνορα καὶ Τίμωνα⁷ καὶ Παρμενᾶν καὶ Νικόλαον, προσήλυτον Ἀντιοχείᾳ, **6** οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων· καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.

7 Καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἠύξανεν, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφόδρα, πολὺς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον⁸ τῇ πίστει. **8** Στέφανος δέ, πλήρης πίστεως⁹ καὶ δυνάμεως, ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ.

Stephen in a kangaroo court

9 Ἀνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς Συναγωγῆς τῆς λεγομένης Λιβερτίνων (καὶ Κυρηναίων¹⁰ καὶ Ἀλεξανδρέων καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας), συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ. **10** Καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ Πνεύματι ᾧ ἐλάλει.

11 Τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας ὅτι «Ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς Μωσῆν¹¹ καὶ τὸν Θεόν.» **12** Συνεκίνησάν τε τὸν λαόν, καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς· καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον· **13** ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας· «Ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται ῥήματα βλάσφημα λαλῶν¹² κατὰ

¹ ειπον *rell* | ειπαν A,B,C [1%] NU

² ουν *f*³⁵ C [98%] HF,RP,OC,TR,CP | δε *XB* [0.5%] NU | δη A | --- D | two other variants

³ αγιου *f*³⁵ A,C [98%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P⁸(*X*)B,D [2%] NU

⁴ καταστησομεν *f*³⁵ P⁸*XA*,B,C,D [70%] OC,TR,CP,NU | καταστησωμεν [30%] HF,RP

⁵ προσκαρτερησομεν *rell* | προσκαρτερησωμεν [45%] | προσκαρτερουντες D

⁶ πληρη *f*³⁵ B [45%] OC,TR,CP | πληρης *XA*,C,D [45%] HF,RP,NU | πληρις [7%] | πληρεις [3%] (The accusative is correct.)

⁷ τιμωνα *rell* | τιμονα [15%] | τειμωνα B,D

⁸ υπηκουουν *rell* | υπηκουεν A [10%] | υπηκουσεν [1%] | two other variants

⁹ πιστεως *f*³⁵ (78.8%) HF,RP,OC,TR,CP | χαριτος P^{8,45v}*XA*,B,D,0175 (19.7%) NU | πνευματος (0.4%) | four conflations (1.1%)

¹⁰ κυρηναιων *rell* | κυριναιων [13%] | κηρυναιων A | κυρηνεων D | one other variant

¹¹ μωσην *f*³⁵ [55%] HF,RP,TR | μωυσην P⁸*XA*,B,C,D [45%] OC,CP,NU

¹² ρηματα βλασφημα λαλων *f*³⁵ [87%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 31 P^{8v,45v}*XB*,C,0175 [4%] NU | 13 A,D | ~ 312 [7%] | four further variants [2%]

τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου¹ καὶ τοῦ νόμου· **14** ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθνη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωσῆς.»² **15** Καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν ἅπαντες³ οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ, εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὥσει πρόσωπον ἀγγέλου.

Stephen's discourse

7:1 Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεὺς, «Εἰ ἄρα⁴ ταῦτα οὕτως ἔχει;» **2** Ὁ δὲ ἔφη· «Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε· Ὁ Θεὸς τῆς δόξης ὥφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραάμ⁵ ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρράν,⁶ **3** καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, «Ἐξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ⁷ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς⁸ γῆν ἣν ἄν σοι δείξω.» **4** Τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων κατῴκησεν ἐν⁹ Χαρράν.¹⁰ Κακειῖθεν,¹¹ μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ, μετώκισεν¹² αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε· **5** καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ, οὐδὲ βῆμα ποδός. Καὶ ἐπηγγείλατο δοῦναι αὐτὴν εἰς κατάσχεσιν αὐτῷ,¹³ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου. **6** Ἐλάλησεν δὲ οὕτως ὁ Θεός· ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροις ἐν γῇ ἁλλοτρίᾳ—καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν—ἔτη τετρακόσια. **7** «Καὶ τὸ ἔθνος ᾧ¹⁴ ἂν δουλεύσωσιν¹⁵ κρινῶ ἐγώ,» εἶπεν ὁ Θεός,¹⁶ «καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύ-σονται καὶ λατρεύσουσίν μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.» **8** Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησεν τὸν Ἰσαὰκ καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, καὶ ὁ¹⁷ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, καὶ ὁ¹⁸ Ἰακώβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας.

¹ αἰγίου f³⁵ NA,D,0175 [60%] HF,RP,OC,CP | 1 τουτου (P⁸)B,C [40%] TR[NU]

² μωσῆς f³⁵ A [50%] HF,RP,TR,CP | μωυσης NB,C,D,0175 [50%] OC,NU

³ απαντες f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | παντες NA,B,C,D,0175 [8%] NU

⁴ αρα f³⁵ D [95%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B,C [5%] NU

⁵ अब्राαμ f³⁵ [50%] | अब्रााम NA,B,C [50%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

⁶ χαρραν rell | χαραν D [20%] | two other variants [1%]

⁷ εκ f³⁵ NA,C [99.5%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- B,D

⁸ εις f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 την NA,B,C,D [3%] NU

⁹ εν rell | εις [25%] | επι [0.5%]

¹⁰ χαρραν rell | χαραν [18%] | two other variants [1%]

¹¹ κακειθεν f³⁵ NA,B,C [90%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | και εκειθεν [10%] CP | κακει ην D

¹² μετωκισεν rell | μετωκησεν D [45%] CP | five other variants [5%]

¹³ δουναι αυτην εις κατασχεσιν αυτω f³⁵ NA [45%] | ~ 15342 B,C,D [41%]

HF,RP,OC,CP,NU | ~ 15345 [4%] | 1534 [3%] | ~ 51342 [2%] TR | five further variants [5%]

¹⁴ ω rell | ο [10%]

¹⁵ δουλευσωσιν f³⁵ NB [97%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | δουλευσουσιν A,C,D [3%] NU

¹⁶ ειπεν ο θεος f³⁵ D [99%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 231 NA,B,C [1%] NU

¹⁷ ο f³⁵ D [95%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B,C [5%] NU

¹⁸ ο f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B,C,D [5%] NU

Down to Egypt

9 »Καὶ οἱ πατριάρχαι, ζηλώσαντες, τὸν Ἰωσήφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ **10** καὶ ἐξείλετο¹ αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραῶ, βασιλέως Αἰγύπτου· καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον καὶ² ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. **11** Ἦλθεν δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν γῆν Αἰγύπτου³ καὶ Χαναάν, καὶ θλίψις μεγάλη, καὶ οὐχ⁴ εὑρίσκον⁵ χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν. **12** Ἀκούσας δὲ Ἰακώβ ὄντα σῖτα⁶ ἐν Αἰγύπτῳ,⁷ ἐξαπέστειλεν τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον. **13** Καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀνεγνωρίσθη Ἰωσήφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερόν ἐγένετο τῷ⁸ Φαραῶ τὸ γένος τοῦ Ἰωσήφ.⁹ **14** Ἀποστείλας δὲ Ἰωσήφ μετεκαλέσατο Ἰακώβ τὸν πατέρα αὐτοῦ¹⁰ καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν αὐτοῦ,¹¹ ἐν ἐβδομήκοντα πέντε ψυχαῖς.¹² **15** Κατέβη δὲ¹³ Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἐτελεύτησεν, αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν· **16** καὶ μετετέθησαν εἰς Συχέμ καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι ὃ¹⁴ ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Ἐμμὼρ¹⁵ τοῦ¹⁶ Συχέμ.

Enter Moses

17 »Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς¹⁷ ὤμοσεν¹⁸ ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ἠύξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ, **18** ἄχρις¹⁹ οὗ ἀνέστη

¹ ἐξείλετο f³⁵ [60%] HF,RP,OC,TR,CP | ἐξείλατο (κ)A,B(C,D) [40%] NU

² καὶ f³⁵ B,D [93%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 εφ κA,C [7%] [NU]

³ τὴν γῆν αἰγυπτου f³⁵ (91%) HF,RP,OC,TR,CP | 23 (4.6%) | 1 αἰγυπτον P⁴⁵κA,B,C (3.9%) NU | two other readings D (0.4%)

⁴ οὐχ *rell* | ουκ CP

⁵ εὐρίσκον f³⁵ κA,C,D [90%] HF,RP,OC,TR,CP | ηυρίσκον B [10%] NU

⁶ σῖτα f³⁵ [91%] HF,RP,OC,TR,CP | σῖτια κA(B)C(D) [7%] NU | σῖτον [2%]

⁷ ἐν αἰγυπτῳ f³⁵ D [98%] HF,RP,OC,TR,CP | εἰς αἰγυπτον κA,B,C [2%] NU

⁸ τῷ *rell* | --- κ [2%] CP | το [1%]

⁹ τοῦ ἰωσηφ f³⁵ P⁴⁵D [98%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | 2 B,C [1%] | αὐτοῦ κA [1%]

¹⁰ ἰακωβ τὸν πατέρα αὐτοῦ f³⁵ κA,B,C,D [40%] NU | ~ 2341 [53%] HF,RP,OC,TR,CP | 234 [7%]

¹¹ αὐτοῦ f³⁵ D [47%] OC,TR,CP | --- κA,B,C [53%] HF,RP,NU

¹² ἐβδομηκοντα πεντε ψυχαις f³⁵ [51%] CP | ~ 312 κA,B,C [40%] HF,RP,OC,TR,NU | 1 καὶ 23 D [6%] | three further variants [3%]

¹³ κατεβη δε f³⁵ B [93%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ καὶ 1 κA,C [6%] NU | 1 D [1%]

¹⁴ ο f³⁵ [85%] HF,RP,TR | ω κA,B,C,D [15%] OC,CP,NU

¹⁵ ἐμμωρ f³⁵ κA,B,C,D [58%] NU | ἐμμορ [42%] HF,RP,OC,TR,CP

¹⁶ τοῦ f³⁵ D [92%] HF,RP,OC,TR,CP | ἐν κB,C [7%] NU | 1 ἐν A [1%]

¹⁷ ἧς *rell* | ἦν [1%] OC

¹⁸ ὠμοσεν f³⁵ (96.5%) HF,RP,OC,TR,CP | ὠμολογησεν (κ)A,B,C (2.6%) NU | ἐπηγγεῖλατο P⁴⁵D (0.9%) (A small number of MSS misspell the main variant as ὠμωσεν or ομωσεν.)

¹⁹ ἀχρις f³⁵ κA [98%] HF,OC,TR,CP | ἀχρη B,C,D [2%] RP,NU

βασιλεὺς ἕτερος¹ ὃς οὐκ ἦδει² τὸν Ἰωσήφ. **19** Οὗτος κατασοφισάμενος τὸ
 γένος ἡμῶν ἐκάκωσεν τοὺς πατέρας ἡμῶν,³ τοῦ ποιεῖν ἔκθετα τὰ βρέφη⁴
 αὐτῶν εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι. **20** Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη Μωϋσῆς,⁵ καὶ ἦν
 ἄσπεϊος τῷ Θεῷ· ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός.⁶
21 Ἐκτεθέντα δὲ αὐτὸν⁷ ἀνείλετο⁸ ἡ θυγάτηρ Φαραὼ καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν
 ἑαυτῇ εἰς υἱόν. **22** Καὶ ἐπαιδεύθη Μωϋσῆς⁹ πάσῃ¹⁰ σοφίᾳ Αἰγυπτίων· ἦν δὲ
 δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ¹¹ ἔργοις.¹² **23** Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσα-
 ρακονταετῆς¹³ χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ¹⁴ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπισκέψασθαι τοὺς
 ἀδελφοὺς αὐτοῦ, τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. **24** Καὶ ἰδὼν τινα ἀδικούμενον, ἡμύνατο
 καὶ ἐποίησεν¹⁵ ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ, πατάξας τὸν Αἰγύπτιον.
25 Ἐνόμιζεν δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ¹⁶ ὅτι ὁ Θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ
 δίδωσιν αὐτοῖς σωτηρίαν,¹⁷ οἱ δὲ οὐ συνήκαν. **26** Τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ᾤφθη
 αὐτοῖς μαχομένοις καὶ συνήλασεν¹⁸ αὐτοὺς εἰς εἰρήνην, εἰπὼν, ᾿Ανδρες,
 ἀδελφοί ἐστε ὑμεῖς.¹⁹ ἵνα τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; **27** Ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον
 ἀπώσατο τοῦτον²⁰ εἰπὼν· ᾿Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ’

¹ ἕτερος f³⁵ D [91%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 επ αιγυπτον (x)A,B,C [9%] [NU]

² ηδει *rell* | ηδη [1%] CP | ειδη [7%] | εμνησθη D

³ ημων f³⁵ A,C [98%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- xB,D [2%]

⁴ εκθετα τα βρεφη f³⁵ P⁴⁵D [98%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 231 xA,B,C [2%] NU

⁵ μωυσης f³⁵ P⁴⁵xB,C,D [90%] OC,NU | μωσης A [10%] HF,RP,TR,CP

⁶ πατρος f³⁵ A,B,C [88%] HF,RP,NU | 1 αυτου D [12%] OC,TR,CP | 1 μου x

⁷ εκτεθεντα δε αυτον f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | εκτεθεντος 2 αυτου xA,B,C(D) [5%]
NU

⁸ ανειλετο f³⁵ [36%] HF,RP | 1 αυτον [32%] OC,TR,CP | ανειλατο αυτον xA,B,C(D)
[32%] NU

⁹ μωυσης f³⁵ xB,C,D [90%] OC,CP,NU | μωσης A [10%] HF,RP,TR

¹⁰ παση f³⁵ B(D) [99%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | εν 1 xA,C [1%] [NU]

¹¹ και f³⁵ xA,B,C,D [90%] HF,RP,CP,NU | 1 εν [10%] OC,TR (OC is in small print)

¹² εργοις f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR | 1 αυτου xA,B,D [10%] CP,NU

¹³ τεσσαρακονταετης f³⁵ [98%] HF,RP,OC,TR,CP | τεσσερακονταετης xA,B,C [2%] NU
(D is ambiguous)

¹⁴ επι *rell* | εις [2%] OC

¹⁵ εποιησεν *rell* | εποιησατο OC

¹⁶ αυτου f³⁵ A,D [99%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- xB,C [1%]

¹⁷ αυτοις σωτηριαν f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 xA,B,C,D [4%] NU

¹⁸ συνηλασεν f³⁵ A [93%] HF,RP,OC,TR,CP | συνηλασσεv xB,C,D [4%] NU |
ambiguous [3%]

¹⁹ υμεις f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C,D [6%] NU

²⁰ τουτον f³⁵ [20%] | αυτον xA,B,C,D [80%] HF,RP,OC,TR,CP,NU (The demonstrative is
more emphatic, this being the crucial point of comparison Stephen will make later. It is
repeated four times in verses 35-37.)

ἡμᾶς;¹ **28** Μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις ὃν τρόπον ἀνεῖλες χθὲς τὸν Αἰγύπτιον;>²
29 Ἐφυγεν δὲ Μωσῆς³ ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ
 Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο.

Moses commissioned

30 »Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσαράκοντα,⁴ ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ
 τοῦ Ὁρους Σινᾶ ἄγγελος Κυρίου,⁵ ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου. **31** Ὁ δὲ Μωσῆς⁶
 ἰδὼν ἐθαύμασεν⁷ τὸ ὄραμα, προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο
 φωνὴ Κυρίου πρὸς αὐτόν·⁸ **32** <Ἐγὼ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σου—ὁ Θεὸς
 Ἀβραάμ καὶ ὁ Θεὸς⁹ Ἰσαὰκ καὶ ὁ Θεὸς¹⁰ Ἰακώβ.> Ἐντρομος δὲ γενόμενος
 Μωϋσῆς,¹¹ οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι. **33** Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Κύριος· <Λῦσον τὸ
 ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου, ὁ γὰρ τόπος ἐν¹² ᾧ ἔστηκας γῇ ἁγία ἐστίν. **34** Ἰδὼν
 εἶδον τὴν κἀκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν
 ἤκουσα· καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτούς. Καὶ νῦν δεῦρο, ἀποστελῶ¹³ σε εἰς
 Αἴγυπτον.>

35 »Τοῦτον τὸν Μωϋσῆν¹⁴ ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες, <Τίς σε κατέστησεν
 ἄρχοντα καὶ δικαστήν;>¹⁵—τοῦτον ὁ Θεὸς¹⁶ ἀρχηγόν¹⁷ καὶ λυτρωτὴν
 ἀπέστειλεν¹⁸ ἐν¹⁹ χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. **36** Οὗτος
 ἐξήγαγεν αὐτούς, ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ Αἰγύπτῳ²⁰ καὶ ἐν Ἐρυθρᾷ

¹ ἡμας f³⁵ D [85%] HF,RP,TR,CP | ἡμων xA,B,C [15%] OC,NU

² χθες τον αιγυπτιον f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 231 A [1%] | εχθες 23 xB,C [2%]
 NU | αιχθες 23 D

³ μωσης f³⁵ A [25%] HF,RP,TR,CP | μωυσης xB,C(D) [75%] OC,NU

⁴ τεσσαρακοντα f³⁵ [98%] HF,RP,OC,TR,CP | τεσσερακοντα xA,B,C [2%] NU (D is
 ambiguous)

⁵ κυριου f³⁵ D [99%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C [1%] NU

⁶ μωσης f³⁵ A [25%] HF,RP,TR | μωυσης xB,C,D [75%] OC,CP,NU

⁷ εθαυμασεν f³⁵ A,B,C [40%] TR | εθαυμαζεν xD [60%] HF,RP,OC,CP,NU

⁸ προς αυτον f³⁵ C [95%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B [5%] NU | αυτω D

⁹ ο θεος f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C [5%] NU | 2 D

¹⁰ ο θεος f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C [5%] NU | 2 D

¹¹ μωυσης f³⁵ xB,C,D [95%] OC,CP,NU | μωσης A [5%] HF,RP,TR

¹² εν f³⁵ [98%] HF,RP,OC,TR,CP | εφ P⁴⁵ xA,B,C [2%] NU | ου D [for εν ω]

¹³ αποστελω f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | αποστειλω A,B,C,D [6%] NU | αποστιλω x |
 αποστελλω [1%]

¹⁴ μωυσην f³⁵ xB,C,D [95%] OC,TR,CP,NU | μωσην A [5%] HF,RP

¹⁵ δικαστην f³⁵ P⁴⁵ A,B [90%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | 1 εφ ημας [6%] | 1 εφ ημων xC,D
 [4%]

¹⁶ θεος f³⁵ P⁴⁵ xA,C [95%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 και B,D [5%] [NU]

¹⁷ αρχηγον f³⁵ A [20%] | αρχοντα P⁴⁵ xB,C,D [79%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | two further
 readings [1%]

¹⁸ απεστειλεν f³⁵ (C) [91%] HF,RP,OC,TR,CP | απεσταλκεν xA,B,D [9%] NU

¹⁹ εν f³⁵ x [95%] HF,RP,OC,TR,CP | συν A,B,C,D [4%] NU | --- [1%]

²⁰ αιγυπτω rell | αιγυπτου D [6%] TR

Θαλάσση, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσαράκοντα.¹

Israel's rebellion

37 »Οὗτός ἐστιν² Μωϋσῆς³ ὁ εἰπὼν⁴ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, «Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος⁵ ὁ Θεὸς ἡμῶν⁶ ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ.»⁷ **38** Οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ, μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ Ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια⁸ ζῶντα δοῦναι ἡμῖν· **39** ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν· ἀλλ'⁹ ἀπώσαντο καὶ ἐστράφησαν τῇ καρδίᾳ¹⁰ αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, **40** εἰπόντες τῷ Ἀαρών, «Ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἱ προπορεύσονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωϋσῆς¹¹ οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου—οὐκ οἶδαμεν τί γέγονεν¹² αὐτῷ.» **41** Καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. **42** Ἐστρεψεν δὲ ὁ Θεὸς καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν Βίβλῳ τῶν Προφητῶν· «Μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ¹³ μοι ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσαράκοντα,^{14,15} οἶκος Ἰσραὴλ; **43** Καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολόχ, καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν,¹⁶ Ῥεφφάν,¹⁷ τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς· καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος.»

A dwelling for God

44 »Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν¹⁸ τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ,

¹ τεσσαρακοντα f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | τεσσερακοντα xA,B,C [3%] NU | μ P⁴⁵D [1%]

² εστιν f³⁵ D [57%] | 1 ο xA,B,C [43%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

³ μωυσης f³⁵ xB,C,D [95%] OC,TR,CP,NU | μωσης A [5%] HF,RP

⁴ ειπων f³⁵ [98%] HF,RP,OC,TR,CP | ειπας xA,B,C,D [2%] NU

⁵ κυριος f³⁵ C [99%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,D [1%] NU

⁶ ημων f³⁵ [25%] HF,RP,CP | υμων [65%] OC,TR | --- xA,B,C,D [10%] NU

⁷ εμε f³⁵ xA,B [85%] HF,RP,CP,NU | 1 αυτου ακουσεσθε C(D) [15%] OC,TR (OC is in small print)

⁸ λογια f³⁵ P⁴⁵xA,B,C,D [95%] HF,OC,TR,CP,NU | λογον [5%] RP

⁹ αλλ f³⁵ [63%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | αλλα xA,B,C,D [37%] NU

¹⁰ τη καρδια f³⁵ [92%] HF,RP,OC | ταις καρδιαις D [5%] CP,TR | εν ταις καρδιαις P⁴⁵(x)A,B,C [3%] NU

¹¹ μωυσης f³⁵ xB,C,D [95%] OC,CP,NU | μωσης A [5%] HF,RP,TR

¹² γεγονεν f³⁵ D [95%] HF,RP,OC,TR,CP | εγενετο xA,B,C [5%] NU

¹³ προσηνεγκατε *rell* | προσενεγκατε [2%] CP

¹⁴ εν τη ερημω ετη τεσσαρακοντα f³⁵ (A) [27%] | ~ 45123 xC,D [73%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | 45 B

¹⁵ τεσσαρακοντα f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | τεσσερακοντα xA,B,C [2%] NU | μ D [1%]

¹⁶ υμων f³⁵ xA,C [94%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- B,D [1%] | ημων [5%]

¹⁷ ρεφφαν f³⁵ [37%] | ρεφαν C [13%] CP | ρεμφαν (D) [27%] HF,RP,OC,TR | ραιφαν A [14%] NU | ραφαν [5%] | ρομφαν x(B) [4%] | three further spellings

¹⁸ ην f³⁵ xA,B,C [90%] HF,RP,OC,NU | 1 εν D [10%] CP,TR

καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωϋσῇ¹ ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἐώρακει·² **45** ἦν καὶ εἰσήγαγον, διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν, μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἔξωσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν, ἕως τῶν ἡμερῶν Δαυίδ·³ **46** ὃς εὗρεν χάριν ἐνώπιον⁴ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡτήσατο εὐρεῖν σκὴνωμα τῷ Θεῷ⁵ Ἰακώβ· **47** Σολομὼν δὲ ὠκοδόμησεν⁶ αὐτῷ οἶκον. **48** Ἀλλ' οὐχ ὁ Ὑψιστος ἐν χειροποιήτοις ναοῖς⁷ κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφήτης λέγει· **49** «Ὁ οὐρανὸς μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου. Ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι,» λέγει Κύριος, «ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; **50** Οὐχὶ ἡ χεὶρ μου ἐποίησεν ταῦτα πάντα;»

Stephen attacks

51 »Σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι τῇ καρδίᾳ⁸ καὶ τοῖς ὠσίν, ὑμεῖς ἀεὶ τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ ἀντιπίπτετε· ὥς οἱ πατέρες ὑμῶν, καὶ ὑμεῖς. **52** Τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; Καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδότες καὶ φονεῖς γεγέννησθε·⁹ **53** οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων καὶ οὐκ ἐφυλάξατε.»

Stephen is martyred

54 Ἀκούοντες δὲ ταῦτα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν, καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. **55** Ὑπάρχων δὲ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανόν, εἶδεν δόξαν Θεοῦ καὶ Ἰησοῦν ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ, **56** καὶ εἶπεν, «Ἰδού, θεωρῶ τοὺς οὐρανούς ἀνεωγμένους¹⁰ καὶ τὸν Υἱὸν τοῦ Ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἐστῶτα τοῦ Θεοῦ.»¹¹ **57** Κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ, συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν, **58** καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως, ἐλιθοβόλουν. (Καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια¹² παρὰ τοὺς πόδας νεανίου¹³ καλουμένου Σάβλου.) **59** Καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα, «Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου.»

¹ μωυση **f**³⁵ **8B,C(D)** [95%] **OC,CP,NU** | μωση **A** [5%] **HF,RP,TR**

² εωρακει **f**³⁵ **8A,B,C** [90%] **HF,RP,OC,TR,CP,NU** | εωρακεν **(D)** [10%]

³ Since most minuscules use a shortened form for 'David' (δαδ), the choice δανιδ *rell* | δαβιδ **TR** must be made on a different basis.

⁴ ενωπιον *rell* | ενωπιων **CP**

⁵ θεω **f**³⁵ **A,C** [98%] **HF,RP,OC,TR,CP** | οικω **8B,D** [2%] **NU**

⁶ ωκοδομησεν **f**³⁵ **8A,C** [98%] **HF,RP,OC,TR,CP** | οικοδομησεν **B,D** [2%] **NU**

⁷ ναοις **f**³⁵ [95%] **HF,RP,OC,TR,CP** | --- **8A,B,C(D)** [5%] **NU**

⁸ τη καρδια **f**³⁵ [95%] **HF,RP,OC,TR,CP** | καρδιας **A,C,D** [1%] **NU** | καρδιας **B** | ταις καρδιας **8** [4%]

⁹ γεγεννησθε **f**³⁵ [77%] **HF,RP,OC,TR,CP** | εγενεσθε **P**^{45v} **A,B** [18%] **NU** | εγενεσθαι **8C,D** [3%] | γεγενεσθαι [2%]

¹⁰ ανεωγμενους **f**³⁵ **(D)** [97%] **HF,RP,OC,TR,CP** | διηνοιγμενους **8A(B)C** [3%] **NU**

¹¹ εστωτα του θεου *rell* | ~ 231 **OC**

¹² ιματια **f**³⁵ [43%] **HF,RP** | 1 αυτων **8(A)C(D)** [57%] **OC,TR,CP,NU** | 1 εαυτων **B**

¹³ νεανιου *rell* | 1 του [5%] **CP** | τινος **D**

60 Θεις δὲ τὰ γόνατα, ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ, «Κύριε, μὴ στήσης αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην.»¹ Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη. (Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ.)

Under persecution the Church moves out

8:1 Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες δὲ² διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας, πληρὴν τῶν ἀποστόλων. **2** (Συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς καὶ ἐποιήσαντο³ κοπετὸν μέγαν ἐπ’ αὐτῷ.)⁴ **3** Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν· κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας, παρεδίδου εἰς φυλακὴν. **4** Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διήλθον εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον.

Philip's ministry

5 Φίλιππος δέ, κατελθὼν εἰς⁵ πόλιν τῆς Σαμαρείας, ἐκήρυσεν αὐτοῖς τὸν Χριστόν· **6** προσεῖχον δὲ⁶ οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδόν, ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. **7** Πολλῶν⁷ γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα βοῶντα φωνῇ μεγάλῃ⁸ ἐξήρχετο,⁹ πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν. **8** Καὶ ἐγένετο¹⁰ χαρὰ μεγάλη¹¹ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ.

Simon the sorcerer

9 Ἄνὴρ δέ τις ὀνόματι Σίμων προὔπῃρχεν ἐν τῇ πόλει, μαγεύων καὶ ἐξιστῶν¹² τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας, λέγων εἶναι τινα ἑαυτὸν μέγαν, **10** ὃ προσεῖχον,¹³ ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου, λέγοντες, «Οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ, ἡ¹⁴ μεγάλη.» **11** Προσεῖχον δὲ αὐτῷ διὰ τὸ ἱκανῶ χρόνῳ ταῖς μαγείαις¹⁵ ἐξεστακέναι¹⁶ αὐτούς. **12** Ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίπῳ, εὐαγγελιζομένῳ

¹ τὴν ἁμαρτίαν ταύτην **f**³⁵ **κ** [99%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 312 A,B,C,D [1%] NU

² δε **f**³⁵ B,C [94%] HF,RP,OC,CP,NU | τε A [1%] TR | γὰρ [1%] | καὶ [4%] | --- **κ**

³ ἐποίησαντο **f**³⁵ [63%] HF,RP,TR,CP | ἐποίησαν **κ**A,B,C,D [37%] OC,NU

⁴ αὐτῷ rell | αὐτὸν [21%]

⁵ εἰς **f**³⁵ C,D [98%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 τὴν **κ**A,B [2%] [NU]

⁶ δε **f**³⁵ **κ**A,B,C(D) [45%] OC,NU | τε [55%] HF,RP,TR,CP

⁷ πολλῶν **f**³⁵ [86%] HF,RP,OC,TR,CP | πολλοὶ **κ**A,B,C [14%] NU | πολλοὶς D

⁸ φωνὴ μεγάλη **f**³⁵ **κ**A,B,C,D [99%] HF,RP,OC,CP,NU | ~ 21 [1%] TR

⁹ ἐξήρχετο **f**³⁵ [46%] HF,RP,OC,TR,CP | ἐξηρχοντο **κ**A,B,C,D [54%] NU

¹⁰ καὶ ἐγένετο **f**³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 2 δε **κ**A,B,C [6%] NU | τε 2 (D)

¹¹ χαρὰ μεγάλη **f**³⁵ (D) [98%] HF,RP,OC,TR,CP | πολλὴ χαρὰ **κ**A,B,C [2%] NU

¹² ἐξιστῶν **f**³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | ἐξιστανῶν **κ**A,B(C) [3%] NU

¹³ προσεῖχον **f**³⁵ [86%] HF,RP | 1 παντες **κ**A,B,C,D [12%] OC,TR,CP,NU | 1 απαντες [2%]

¹⁴ ἡ **f**³⁵ (90.4%) HF,RP,OC,TR,CP | 1 καλουμένη **κ**A,B,C,D (6.6%) NU | 1 λεγομένη (1.9%) | three other readings (1.1%)

¹⁵ μαγείαις rell | μαγίαις **κ**A,C,D [20%]

¹⁶ ἐξεστακεναι rell | ἐξιστακεναι (A) [19%] | ἐξεστηκεναι [1%] | ἐξειστακεναι C

τὰ¹ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος,² Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. **13** Ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσεν, καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ· θεωρῶν τε δυνάμεις καὶ σημεῖα³ γινόμενα,⁴ ἐξίστατο.

14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς τὸν⁵ Πέτρον καὶ Ἰωάννην, **15** οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν, ὅπως λάβωσιν Πνεῦμα Ἅγιον, **16** οὐπω⁶ γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός· μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ,⁷ Ἰησοῦ. **17** Τότε ἐπετίθουν⁸ τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάμβανον Πνεῦμα Ἅγιον.

18 Θεασάμενος⁹ δὲ ὁ Σίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδεται τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον,¹⁰ προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα, **19** λέγων, «Δότε καὶ μοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ὡς ἂν¹¹ ἐπιθῶ τὰς χεῖρας λαμβάνῃ¹² Πνεῦμα Ἅγιον.» **20** Πέτρος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· «Τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἶη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. **21** Οὐκ ἔστιν σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, ἢ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα ἐναντίον¹³ τοῦ Θεοῦ. **22** Μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης καὶ δεήθητι τοῦ Θεοῦ,¹⁴ εἰ ἄρα ἀφεθήσεται σοὶ ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου. **23** εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὀρῶ σε ὄντα.» **24** Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν, «Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Κύριον,¹⁵ ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε.»

¹ τα f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C,D [6%] NU

² ονοματος f³⁵ xA,B,C,D [99%] HF,RP,OC,CP,NU | 1 του [1%] TR

³ δυναμεις και σημεια f³⁵ [88%] HF,RP,OC | 123 μεγαλα [2%] CP | 1 μεγαλας 23 [1%] | ~ 321 μεγαλας (x)A,B(C,D) [9%] TR,NU

⁴ γινομενα f³⁵ [87%] HF,RP,OC,CP | γινομενας (xA,B,D) [10%] TR,NU | γενομενα [2%] | --- C [1%]

⁵ τον f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C,D [10%] NU

⁶ ουπω f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | ουδεπω xA,B,C,D [10%] NU

⁷ χριστου f³⁵ [33%] HF,RP | κυριου xA,B,C [64%] OC,TR,CP,NU | κυριου ιησου χριστου D [3%]

⁸ επιτιθουν f³⁵ P⁴⁵D [93%] HF,RP,OC,TR,CP | επιτιθесαν xA [7%] NU | επιτιθεισαν C | επιτιθοσαν B

⁹ θεασαμενος f³⁵ [52%] HF,RP,TR,CP | ιδων xA,B,C,D [48%] OC,NU

¹⁰ το αγιον f³⁵ P⁴⁵A,C,D (99.6%) HF,RP,OC,TR,CP | --- xB (alone) NU

¹¹ αν f³⁵ D [45%] TR | εαν xA,B,C [54%] HF,RP,OC,CP,NU | --- [1%]

¹² λαμβανη tell | λαμβανει [20%]

¹³ εναντιον f³⁵ C [46%] | ενωπιον [52%] HF,RP,OC,TR,CP | εναντι xA,B,D [2%] NU

¹⁴ θεου f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | κυριου xA,B,C,D [6%] NU | --- [1%]

¹⁵ κυριον tell | θεον D [7%] OC

25 Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι¹ καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, ὑπέστρεψαν² εἰς Ἱερουσαλήμ·³ πολλὰς τε κώμας τῶν Σαμαρειτῶν εὐηγγελίσαντο.⁴

The Ethiopian treasurer

26 Ἄγγελος δὲ Κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φίλιππον, λέγων, «Ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλήμ εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἔρημος.» 27 Καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη· καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ Αἰθίοψ, εὐνοῦχος, δυνάστης Κανδάκης τῆς⁵ βασιλείσης Αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει⁶ προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ 28—ἦν τε ὑποστρέφων καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ, καὶ ἀνεγίνωσκεν⁷ τὸν προφήτην Ἡσαΐαν. 29 Εἶπεν δὲ τὸ Πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ, «Πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἅρματι τούτῳ.» 30 Προσδραμὼν⁸ δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος τὸν προφήτην Ἡσαΐαν,⁹ καὶ εἶπεν, «Ἄρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις;» 31 Ὁ δὲ εἶπεν, «Πῶς γὰρ ἂν δυναίμην, ἐὰν μὴ τις¹⁰ ὁδηγήσῃ¹¹ με;» Παρεκάλεσέν τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ.

32 Ἡ δὲ περιοχὴ τῆς Γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσκεν ἦν αὕτη· «Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη· καὶ ὥς ἄμνός ἐναντίον τοῦ κείροντος¹² αὐτὸν ἄφωτος, οὕτως¹³ οὐκ ἀνοίγει¹⁴ τὸ στόμα αὐτοῦ. 33 Ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ¹⁵ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἦρθη, τὴν δὲ¹⁶ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται; Ὅτι αἵρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ.» 34 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπεν, «Δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο, περὶ ἑαυτοῦ ἢ περὶ ἐτέρου τινός;» 35 Ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γραφῆς ταύτης, εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν.

¹ διαμαρτυραμενοι f³⁵ A,B,C,D [80%] HF,RP,OC,TR,NU | διαμαρτυρομενοι N [17%] CP | two further spellings [3%]

² υπεστρεψαν f³⁵ C [96%] HF,RP,OC,TR,CP | υπεστρεφον NA,B,D [4%] NU

³ ιερουσαλημ f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | ιεροσολυμα NA,B,C(D) [10%] NU

⁴ ευηγγελισαντο f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | ευηγγελιζοντο N(A)B,C,D [6%] NU

⁵ της f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P⁵⁰NA,B,C,D [5%] NU

⁶ εληλυθει (C) rell | εληλυθη [25%]

⁷ και ανεγινωσκεν f³⁵ (B,C) [89%] HF,RP,OC,TR,NU | 2 N [10%] CP | ~ 2 τε A | four further readings D [1%]

⁸ προσδραμων rell | προδραμων CP | προσελθων P⁵⁰ [1%]

⁹ τον προφητην ησαιαν f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 312 NA,B,C [5%] NU

¹⁰ τις rell | της CP

¹¹ οδηγησει f³⁵ A [75%] HF,RP,OC,TR,CP | οδηγησει P⁵⁰N(C) [25%] NU | οδαγησει B

¹² κειροντος f³⁵ B [80%] RP,OC,TR,CP | κειραντος A,C [15%] HF,NU | κηραντος [4%] | κιραντος N [1%]

¹³ ουτως f³⁵ NA,B,C [69%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | ουτος [29%] | --- [2%]

¹⁴ ανοιγει rell | ανοιγη [2%] CP | ανυγει N [1%]

¹⁵ αυτου f³⁵ C [98%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- NA,B [2%]

¹⁶ δε f³⁵ [99%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B,C [1%] NU

36 Ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδὸν ἦλθον ἐπὶ τι ὕδωρ, καὶ φησιν ὁ εὐνοῦχος· «Ἰδοὺ, ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι;»¹ **38** Καὶ ἐκέλευσεν στήναι τὸ ἄρμα, καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὃ τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος, καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. **39** Ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, Πνεῦμα Κυρίου ἤρπασεν τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος· ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων.

40 Φίλιππος δὲ εὐρέθη εἰς Ἄζωτον, καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν.

Saul of Tarsus

9:1 Ὁ δὲ Σαῦλος, ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ, **2** ᾠτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἐάν τινας εὕρῃ τῆς Ὁδοῦ ὄντας, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλὴμ.

Jesus chooses Saul

3 Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι, ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίξιν τῇ Δαμασκῷ, καὶ ἐξαίφνης² περιήστραψεν αὐτὸν φῶς³ ἀπὸ⁴ τοῦ οὐρανοῦ· **4** καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσεν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ, «Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις;» **5** Εἶπεν δέ, «Τίς εἶ, Κύριε;» Ὁ δὲ Κύριος εἶπεν,⁵ «Εγώ εἰμι Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις·⁶ **6** ἀλλὰ⁷ ἀνάστηθι καὶ εἰσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεται σοι⁸ τί σε δεῖ ποιεῖν.» **7** Οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἰστήκεισαν ἐνεοί,⁹ ἀκούοντες

¹ βαπτισθῆναι f³⁵ P⁴⁵ ⲬA,B,C (88%) HF,RP,CP,NU | βαπτισθῆναι 37 εἶπεν δὲ αὐτῷ εἰ πιστεῖς ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου ἐξεστὶν ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν πιστεῦω τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι ἰησοῦν χριστὸν (8.4%) | βαπτισθῆναι 37 εἶπεν δὲ ὁ φιλιππος εἰ πιστεῖς ἐξ ὅλης τῆς καρδίας ἐξεστὶν ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν πιστεῦω τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι τὸν ἰησοῦν χριστὸν (0.6%) OC,TR [actually, only cursive 1883 of the 16th century is identical to OC,TR—OC is in small print] | four variations include εὐνοῦχος and a 2nd αὐτῷ before πιστεῦω (1.1%) | four further variations (1.9%) (The addition appears in eighteen slightly different forms [the name ‘Philip’ appears in eleven MSS, or 2.3%]. Since Philip’s house in Caesarea seems to have been something of a way-station for travelling Christians, he probably repeated the story hundreds of times; the information given in verse 37 is likely historically correct, but the Holy Spirit didn’t have Luke include it in the inspired account.)

² καὶ ἐξαίφνης f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 2 τε (Ⲭ)A(B,C) [5%] NU | 2 [1%]

³ περιήστραψεν αὐτὸν φῶς f³⁵ P⁴⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 213 ⲬB,C [5%] NU | ~ 231 A | three further variants

⁴ ἀπο f³⁵ P⁴⁵ [91%] HF,RP,OC,TR,CP | ἐκ ⲬA,B,C [9%] NU

⁵ κύριος εἶπεν f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | 2 Ⲭ [1.5%] | --- P⁴⁵A,B,C [4%] NU | 1 πρὸς αὐτὸν [1%] | three further variants

⁶ διώκεις f³⁵ ⲬA,B,C [99.9%] HF,RP,OC,CP,NU | 1 σκληρὸν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν τρεμῶν τε καὶ θαμβῶν εἶπε κύριε τί με θελεῖς ποιῆσαι καὶ ὁ κύριος πρὸς αὐτὸν TR

⁷ ἀλλὰ rell | ἀλλ ECM [5%] | --- TR

⁸ σοι f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 ὁ ⲬA,B,C [6%] NU

⁹ ἐνεοί f³⁵ ⲬA,B,C [55%] HF,RP,OC,NU | ἐννεοί f^{35pt} [45%] TR,CP [A mere alternate

μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες. **8** Ἠγέρθη δὲ ὁ¹ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς, ἀνεωγμένων τε² τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, οὐδένα³ ἔβλεπεν· χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν. **9** Καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν.

Ananias sent to Saul

10 Ἦν δέ τις μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας,⁴ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος ἐν ὁράματι,⁵ «Ἀνανία.» Ὁ δὲ εἶπεν, «Ἴδου ἐγώ, Κύριε.» **11** Ὁ δὲ Κύριος πρὸς αὐτόν· «Ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν κα-λουμένην Εὐθεΐαν, καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι, Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται, **12** καὶ εἶδεν ἐν ὁράματι ἄνδρα⁶ Ἀνανίαν ὀνόματι⁷ εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρα,⁸ ὅπως ἀναβλέψῃ.» **13** Ἀπεκρίθη δὲ⁹ Ἀνανίας· «Κύριε, ἀκήκοα¹⁰ ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ ἐποίησεν τοῖς ἁγίοις σου¹¹ ἐν Ἱερουσαλήμ. **14** Καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων δησαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου.» **15** Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος· «Πορεύου, ὅτι σκευὸς ἐκλογῆς μοί ἐστιν¹² οὗτος, τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν¹³ καὶ βασιλέων, υἱῶν τε Ἰσραὴλ· **16** ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν.» **17** Ἀπῆλθεν δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθείς ἐπ’ αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπεν, «Σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ Κύριος ἀπέσ-ταλκέν με,¹⁴ ὁ ὀφθεῖς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ἧ ἡρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῇς¹⁵ Πνεύματος Ἁγίου.» **18** Καὶ

spelling is not a proper variant, since neither the identity nor the meaning of the word is affected.]

¹ ο f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C [5%] NU

² τε f³⁵ [88%] HF,RP,OC | δε xA,B,C [12%] TR,CP,NU | two further variants

³ ουδενα f³⁵ C [98%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | ουδεν xA,B [2%] NU

⁴ ἀνανιας f³⁵ [95%] RP,OC,TR,CP | ἀνανιας [5%] HF,NU (This statement obtains for all occurrences of the name.)

⁵ ο κυριος εν οραματι f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 3412 xA,B,C [7%] NU

⁶ εν οραματι ανδρα f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 312 B,C [1%] [NU] | 3 xA [1%] ECM | 12 [1%]

⁷ ανανιαν ονοματι f³⁵ xA,B,C [45%] NU | ~ 21 [55%] HF,RP,OC,TR,CP

⁸ χειρα f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | χειρας (x)A,C,ECM [5%] | τας χειρας B [2%] [NU]

⁹ δε f³⁵ xA,B,C [98%] HF,RP,OC,CP,NU | 1 ο [1%] TR | 1 αυτω [1%]

¹⁰ ακηκοα f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | ηκουσα xA,B,C [4%] NU

¹¹ εποιησεν τοις αγιοις σου f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 2341 x(A)B,C [4%] NU

¹² μοι εστιν f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 xA,B,C [6%] NU

¹³ εθνων f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 τε xA,B,C [7%] NU

¹⁴ με f³⁵ [85%] HF,RP | 1 ιησους P⁴⁵ xA,B,C [15%] OC,TR,CP,NU

¹⁵ πλησθης rell | πλησθεις [20%]

εὐθέως ἀπέπεσον¹ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ² ὥσει³ λεπίδες, ἀνέβλεψεν τε παραχρῆμα·⁴ καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη, **19** καὶ λαβὼν τροφὴν ἐνίσχυσεν. Ἐγένετο δὲ ὁ Σαῦλος⁵ μετὰ τῶν⁶ ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς.

Saul starts preaching

20 Καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσεν τὸν Ἰησοῦν,⁷ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. **21** Ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ ἔλεγον· «Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας, ἐν⁸ Ἱερουσαλήμ, τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο; Καὶ ὧδε εἰς τοῦτο ἐλήλυθεν,⁹ ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς.» **22** Σαῦλος¹⁰ δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο καὶ συνέχυνεν¹¹ τοὺς¹² Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός.

Saul escapes death

23 Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναί, συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν· **24** ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. Παρετήρουν¹³ τε¹⁴ τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσιν· **25** λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταί¹⁵ νυκτός, καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους,¹⁶ χαλάσαντες ἐν σπυρίδι.

¹ ἀπεπεσον f³⁵ [91%] HF,RP,OC,TR,CP | ἀπεπεσαν xA,B,C [8%] NU | ἀπεπεσων [1%]

² ἀπο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ f³⁵ xC [99%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 4123 P^{45v}A,B [1%] NU

³ ὥσει f³⁵ C [98%] HF,RP,OC,TR,CP | ὡς P⁴⁵xA,B [2%] NU

⁴ παραχρῆμα f³⁵ [63%] TR,CP | --- xA,B,C [37%] HF,RP,OC,NU

⁵ ὁ σαυλος f³⁵ [63%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C [27%] NU | 2 [10%]

⁶ τῶν f³⁵ xA,B,C [68%] HF,RP,TR,CP,NU | 1 ὄντων [32%] OC

⁷ ἰησοῦν f³⁵ P⁴⁵xA,B,C [54%] OC,NU | χριστὸν [46%] HF,RP,TR,CP [To teach that the Messiah was the Son of God would be ‘old hat’, no problem—but Saul was showing that Jesus was God’s Son. Notice the end of verse 22, “this is the Christ”—what is the antecedent of “this”? To say that the Christ is the Christ would be stupid, which neither of the authors is.]

⁸ ἐν f³⁵ B,C [99%] HF,RP,OC,TR,CP | εἰς xA [1%] NU

⁹ ἐληλυθεν f³⁵ [92%] HF,RP,OC | ἐληλυθει xA,B,C [8%] TR,CP,NU

¹⁰ σαυλος tell | παυλος [3%] CP

¹¹ συνέχυνεν f³⁵ P⁴⁵A [96%] HF,RP,OC,TR | συνέχυνεν xB,C [1%] NU | συνέχεε [3%] CP

¹² τοὺς f³⁵ A,C [98%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- xB [2%]

¹³ παρετήρουν f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | παρετηρουντο xA,B,C [7%] NU

¹⁴ τε f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | δε και xA,B,C [6%] NU | δε [2%]

¹⁵ αὐτον οἱ μαθηται f³⁵ (87.1%) HF,RP,OC,TR,CP | ~ 231 (3%) | 123 δια της (1.9%) | ~ 23 αὐτοῦ xA,B,C (1.9%) NU | 23 (4.7%) | 123 αὐτοῦ (0.8%) | one other reading (0.6%)

¹⁶ καθῆκαν δια τοῦ τείχους f³⁵ [87%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 2341 αὐτον (x)A,B,C [6%] NU | 1 αὐτον 234 [6%] | ~ 2341 [1%]

26 Παραγενόμενος δὲ ὁ Σαῦλος¹ ἐν² Ἱερουσαλήμ, ἐπειράτο³ κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶν μαθητῆς. **27** Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδεν τὸν Κύριον, καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου⁴ Ἰησοῦ. **28** Καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος⁵ ἐν⁶ Ἱερουσαλήμ, καὶ⁷ παρρησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ.⁸ **29** Ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ ἐπεχείρουν ἀνελεῖν αὐτόν.⁹ **30** Ἐπιγνόντες¹⁰ δὲ οἱ ἀδελφοί, κατήγαγον αὐτόν εἰς Καισάρειαν καὶ ἐξαπέστειλαν¹¹ εἰς Ταρσόν.

A brief respite

31 Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι¹² καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας, καὶ Σαμαρείας, εἶχον¹³ εἰρήνην οἰκοδομούμεναι· καὶ πορευόμεναι¹⁴ τῷ φόβῳ τοῦ Κυρίου καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπληθύνοντο.¹⁵

Peter's ministry

32 Ἐγένετο δέ, Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων, κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδδαν.¹⁶

Peter heals Aeneas

33 Εὗρεν δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπὸν τινα Αἰνέαν ὀνόματι¹⁷ ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κρᾶββάτῳ,¹⁸ ὃς ἦν παραλελυμένος. **34** Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ

¹ ο σαυλος f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 παυλος [2%] | --- xA,B,C [3%] NU

² εν f³⁵ [90%] HF,RP,CP | εις P⁴⁵ xA,B,C [10%] OC,TR,NU

³ επειρατο f³⁵ [98%] HF,RP,OC,TR,CP | επειραζεν (x)A,B(C) [2%] NU

⁴ κυριου f³⁵ (A) [28%] | --- x(B,C) [72%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

⁵ και εκπορευομενος f³⁵ xA,B,C [56%] OC,TR,NU | --- [44%] HF,RP,CP (An easy case of homoioteleuton.)

⁶ εν f³⁵ [27%] OC,TR | εις xA,B,C [73%] HF,RP,CP,NU

⁷ και f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C [4%] NU | two further variants [1%]

⁸ ιησου f³⁵ (C) [20%] | κυριου 1 [53%] HF,RP,OC,TR,CP | κυριου xA,B [23%] NU | 1 κυριου [4%]

⁹ ανελειν αυτον f³⁵ x(A)B(C) [46%] NU | ~ 21 [54%] HF,RP,OC,TR,CP

¹⁰ επιγνοντες *rell* | επιγωνντες [24%]

¹¹ εξαπεστειλαν f³⁵ A [30%] | 1 αυτον xB,C [70%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

¹² αι μεν ουν εκκλησiai f³⁵ (91.7%) HF,RP,OC,TR,CP | η 23 εκκλησια xA,B,C (8.3%) NU (This set and the next three go together, singular vs plural.)

¹³ ειχον f³⁵ (91.9%) HF,RP,OC,TR,CP | ειχεν xA,B,C (8.1%) NU

¹⁴ οικοδομουμεναι και πορευομεναι f³⁵ (91.1%) HF,RP,OC,TR,CP | οικοδομουμενοι 2 πορευομενοι (0.8%) | οικοδομουμενη 2 πορευομενη xA,B,C (8.1%) NU

¹⁵ επληθυνοντο f³⁵ (90.7%) HF,RP,OC,TR,CP | επληθυνετο xA,B,C (9.3%) NU

¹⁶ λυδδαν f³⁵ C [90%] HF,RP,OC,TR | λυδδα (x)A,B [2%] NU | λυδαν [8%] CP

¹⁷ αινεαν ονοματι f³⁵ [91%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 xA,B(C) [8%] NU | 1 [1%]

¹⁸ κρᾶββατῳ f³⁵ [48%] HF,RP,TR,CP | κρᾶβατῳ [5%] | κρᾶβαττω [22%] OC | κρᾶβαττου

Πέτρος· «Αινέα, ἰᾷταί σε Ἰησοῦς ὁ Χριστός.¹ Ἀνάστηθι καὶ στῶσον σεαυτῶ.» Καὶ εὐθέως ἀνέστη. **35** Καὶ εἶδον² αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδδαν³ καὶ τὸν⁴ Ἀσσάρωνα,⁵ οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν Κύριον.

Peter raises Dorcas

36 Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβηθά,⁶ ἥ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης ἀγαθῶν ἔργων⁷ καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει. **37** Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ αὐτὴν ἔθηκαν⁸ ἐν τῷ⁹ ὑπερῷῳ. **38** Ἐγγὺς δὲ οὔσης Λύδδης¹⁰ τῇ Ἰόππῃ, οἱ μαθηταί, ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν¹¹ πρὸς αὐτὸν παρακαλοῦντες μὴ ὀκνησαι¹² διελθεῖν ἕως αὐτῶν.¹³ **39** Ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον, καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὔσα ἡ Δορκάς. **40** Ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας, ὁ Πέτρος¹⁴ θείς τὰ γόνατα προσηύξατο, καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπεν, «Ταβηθά,¹⁵ ἀνάστηθι.» Ἡ δὲ ἤνοιξεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον ἀνεκάθισεν. **41** Δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα ἀνέστησεν αὐτήν, φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. **42** Γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν¹⁶ ἐπὶ

A,B,C [10%] NU | κραββατου [8%] | κραβατου [2%] | four further spellings X [5%]

¹ ἰησοῦς ο χριστος f³⁵ [91%] HF,RP,OC,TR,CP | 13 XB,C [3%] NU | 23 [3%] | ~ 2 κυριος 13 [2%] | three further variants A [1%]

² εἶδον *rell* | εἶδαν A,B,C NU | ἰδον [3%]

³ λυδδαν f³⁵ P⁵³C [92%] HF,RP,OC,TR | λυδδα XA,B [3%] NU | λυδαν [5%] CP

⁴ τον *rell* | την CP | --- P⁵³X

⁵ ασσαρωνα f³⁵ [36%] HF,RP | σαρωνα P⁵³B,C [25%] OC,NU | σαρρωνα XA | σαρωναν P⁴⁵ [32%] TR,CP | ασαρωνα [7%]

⁶ ταβηθα f³⁵ [54%] RP | ταβιθα XA [45%] HF,OC,TR,CP,NU | ταβειθα P⁴⁵,⁵³B,C [1%]

⁷ αγαθων εργαων f³⁵ P⁵³XA [93%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 P⁴⁵B,C [6%] NU | two further variants

⁸ αυτην εθηκαν f³⁵ P⁴⁵,⁵³C [96%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 XA [2%] [NU] | 2 B [1.5%] | 121 [0.5%]

⁹ τω f³⁵ P⁵³A,C [50%] | --- P⁴⁵XB [50%] HF,RP,OC,TR,CP,NU ('the' upper room, of her house.)

¹⁰ λυδδης f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR | λυδδας P⁵³XB,C [2%] NU | λυδδα A | λυνδα P^{45v} | λυδης [2%] CP | one other spelling

¹¹ απεστειλαν f³⁵ [88%] HF,RP | 1 δυο ανδρας P⁴⁵XA,B,C [12%] OC,TR,CP,NU (OC is in small print.)

¹² οκνησαι f³⁵ P⁴⁵ C [98%] HF,RP,OC,TR,CP | οκνησης XA,B [2%] NU

¹³ αυτων f³⁵ P^{45v} [98%] HF,RP,OC,TR,CP | ημων XA,B,C [2%] NU

¹⁴ πετρος f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 και P⁴⁵XA,B,C [8%] NU

¹⁵ ταβηθα f³⁵ [45%] RP | ταβιθα XA,C [55%] HF,OC,TR,CP,NU | ταβειθα B

¹⁶ πολλοι επιστευσαν f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 P⁵³XA,B,C [6%] NU

τὸν Κύριον. **43** Ἐγένετο δὲ αὐτὸν ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι¹ ἐν Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι, βυρσεῖ.

The case of Cornelius

10:1 Ἄνῃρ δέ τις ἦν² ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρας³ τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς, **2** εὐσεβῆς καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν τε⁴ ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ διὰ παντός. **3** Εἶδεν ἐν ὁράματι φανερῶς, ὥσει⁵ ὥραν ἐνάτην⁶ τῆς ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ Θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν καὶ εἰπόντα αὐτῷ, «Κορνήλιε.» **4** Ὁ δέ, ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος, εἶπεν, «Τί ἐστίν, Κύριε;» Εἶπεν δὲ αὐτῷ· «Αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἐνώπιον⁷ τοῦ Θεοῦ. **5** Καὶ νῦν πέμψον εἰς Ἰόππην ἄνδρας⁸ καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα,⁹ ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος.¹⁰ **6** οὗτος ξενίζεται παρά τινι Σίμωνι, βυρσεῖ, ὃς ἐστὶν οἰκία παρὰ θάλασσαν.»¹¹ **7** Ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν τῷ Κορνηλίῳ,¹² φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ¹³ καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ, **8** καὶ ἐξηγησάμενος αὐτοῖς ἅπαντα¹⁴ ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν¹⁵ Ἰόππην.

God prepares Peter

9 Τῇ δὲ ἐπαύριον, ὁδοιπορούντων ἐκεῖνων¹⁶ καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων, ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι περὶ ὥραν ἑκτην. **10** Ἐγένετο δὲ πρόσπεινος καὶ ἤθελεν γεύσασθαι· παρασκευαζόντων δὲ ἐκεῖνων,¹⁷

¹ αὐτον ημερας ικανας μειναι f³⁵ A [37%] | ~ 2341 [60%] HF,RP,OC,TR,CP | 234 P⁵³ NB [1%] NU | ~ 2 τινας 41 C [2%]

² ην f³⁵ [63%] HF,RP,TR,CP | --- P^{53v} NA,B,C [37%] OC,NU

³ σπειρας f³⁵ B [29%] | σπειρης NA,C [71%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

⁴ τε f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B,C [6%] NU

⁵ ωσει f³⁵ [42%] HF,RP,OC,TR | 1 περι A,B,C [27%] NU | ως [2%] CP | ως περι N [22%] | περι [7%]

⁶ ενατην f³⁵ NA,B,C [80%] HF,RP,OC,NU | εννατην [20%] CP,TR

⁷ ενωπιον f³⁵ C [95%] HF,RP,OC,TR,CP | εμπροσθεν NA,B [5%] NU

⁸ εις ιοππην ανδρας f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 312 NA,B(C) [7%] NU | 12 [1%]

⁹ σιμωνα f³⁵ N [94%] HF,RP,OC,TR | 1 τινα A,B,C [6%] CP,NU

¹⁰ ος επικαλειται πετρος f³⁵ N(A)B,C [40%] CP,TR,NU | τον επικαλουμενον πετρον [60%] HF,RP,OC

¹¹ θαλασσαν rell | 1 ουτος λαλησει σοι τι σε δει ποιειν TR | ος λαλησει ρηματα προς σε εν οις σωθηση συ και πας ο οικος σου [2%]

¹² τω κορνηλιω f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | αυτω NA,B,C [8%] NU

¹³ αυτου f³⁵ [98%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B,C [2%] NU

¹⁴ αυτοις απαντα f³⁵ C [97%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 NA,B [3%] NU

¹⁵ την rell | --- [3%] CP

¹⁶ εκεινων f³⁵ B,C [85%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | αυτων NA [15%] ECM

¹⁷ εκεινων f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | αυτων P⁴⁵ NA,B,C [10%] NU

ἐπέπεσεν¹ ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις, **11** καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεωγμένον, καὶ καταβαῖνον ἐπ' αὐτὸν² σκευὸς τι ὡς ὀθόνην μεγάλην—τέσσαρσιν ἀρχαῖς δεδεμένον, καὶ καθειμένον³ ἐπὶ τῆς γῆς—**12** ἐν ᾧ ὑπῆρχεν πάντα τὰ τετράποδα τῆς γῆς (καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἔρπετά) καὶ τὰ πετεινὰ⁴ τοῦ οὐρανοῦ. **13** Καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν, «Ἀναστάς, Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε.» **14** Ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν· «Μηδαμῶς, Κύριε· ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν ἢ⁵ ἀκάθαρτον.» **15** Καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν, «Ἄ ὁ Θεὸς ἐκαθάρισεν, σὺ μὴ κοίνου.» **16** Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς,⁶ καὶ πάλιν⁷ ἀνελήφθη⁸ τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν.

The messengers arrive

17 Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος τί ἂν εἴη τὸ ὄραμα ὃ εἶδεν, καὶ⁹ ἰδοῦ, οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ὑπὸ¹⁰ τοῦ Κορνηλίου, διερωτήσαντες¹¹ τὴν οἰκίαν¹² Σίμωνος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα, **18** καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο εἰ Σίμων, ὁ¹³ ἐπικαλούμενος Πέτρος, ἐνθάδε ξενίζεται. **19** Τοῦ δὲ Πέτρου διενθυμουμένου¹⁴ περὶ τοῦ ὁράματος εἶπεν αὐτῷ τὸ Πνεῦμα·¹⁵ «Ἰδοῦ, ἄνδρες¹⁶ ζητοῦσιν¹⁷ σε· **20** ἀλλὰ¹⁸ ἀναστὰς κατάβηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς

¹ ἐπέπεσεν f³⁵ (78.4%) HF,RP,OC,TR,CP | ἐπεσεν (10.4%) | ἐγενετο xA,B,C (11%) NU | ἦλθεν P⁴⁵

² καταβαινον επ αυτον f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 xA,B,C [6%] NU | --- P⁴⁵ [2%]

³ δεδεμενον και καθειμενον f³⁵ (P⁴⁵)(C) (92.5%) HF,RP,OC,TR,CP | 3 xA(B) (4.1%) NU | 1 (1.1%) | δεδεμενην 2 καθειμενην (1.3%) | conflations (0.9%) | one other variant (0.2%)

⁴ τετραποδα της γης και τα θηρια και τα ερπετα και τα πετεινα f³⁵ (80.9%) HF,RP,OC, TR,CP | ~ 1,4-9,2-3, 10-12 C (7.5%) | ~ 1,7-9,2-3,10-12 (4.3%) | ~ 1,7,9,2-3,10,12 P^{45v} xA,B (1.5%) NU | 1,2-5,9-12 (0.6%) | six variations place the five nouns—quadrupeds, earth, beasts, reptiles, birds—in different sequences (3%) | two conflations (0.9%) | two other variants (1.3%)

⁵ η f³⁵ C,D [94%] HF,RP,OC,TR,CP | και P⁴⁵ xA,B [6%] NU

⁶ τρις *rell* | τρεις xA [15%]

⁷ παλιν f³⁵ (D) [95%] HF,RP,OC,TR,CP | ευθυς xA,B,C [3%] NU | --- P⁴⁵ [2%]

⁸ ανεληφθη f³⁵ [98%] HF,RP,OC,TR,CP | ανελημφθη P⁴⁵ xA,B(D) [2%] NU

⁹ και f³⁵ C,D [94%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P⁴⁵ xA,B [6%] NU

¹⁰ υπο f³⁵ xB [54%] NU | απο A,C,D [41%] HF,RP,OC,TR,CP | παρα [5%]

¹¹ διερωτησαντες f³⁵ P⁴⁵ xA,B,C,D [98%] HF,RP,OC,TR,NU | 1 και μαθοντες [2%] CP

¹² οικιαν f³⁵ [53%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 του P⁴⁵ xA,B,C,D [47%] NU

¹³ ο *rell* | --- CP

¹⁴ διενθυμουμενου *rell* | ενθυμουμενου [2%] TR | διενθυμενου x | διανουμενου [1%]

¹⁵ αυτω το πνευμα f³⁵ P⁴⁵ D,0244 (95.8%) HF,RP,OC,TR,CP[NU] | ~ 231 xA(C) (4%) | 23 B

¹⁶ ανδρες f³⁵ D [91%] HF,RP | 1 τρεις (x)A(C) [9%] OC,TR,CP,NU | 1 δυο B (OC is in small print)

¹⁷ ζητουσιν f³⁵ P⁴⁵ A,C,D [99%] HF,RP,OC,TR,CP | ζητουντες xB [1%] NU

¹⁸ αλλα *rell* | αλλ [5%] ECM

μηδὲν διακρινόμενος, διότι¹ ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς.» **21** Καταβάς δὲ² Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας,³ εἶπεν·⁴ «Ἰδού, ἐγὼ εἰμι ὃν ζητεῖτε. Τίς ἡ αἰτία δι' ἣν ἀρεστες;» **22** Οἱ δὲ εἶπον·⁵ «Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν, μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου⁶ τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου⁷ μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ.» **23** Εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισεν.

On to Caesarea

Τῇ δὲ ἐπαύριον⁸ ὁ Πέτρος⁹ ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς, καὶ τινες τῶν ἀδελ-φῶν τῶν ἀπὸ¹⁰ Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ· **24** καὶ τῇ¹¹ ἐπαύριον εἰσῆλθον¹² εἰς τὴν Καισάρειαν. Ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτοῦς, συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. **25** Ὡς δὲ ἐγένετο τοῦ¹³ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον,¹⁴ συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνήλιος, πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας προσεκύνησεν. **26** Ὁ δὲ Πέτρος ἤγειρεν αὐτόν,¹⁵ λέγων· «Ἀνάστηθι· καγὼ αὐτὸς¹⁶ ἄνθρωπός εἰμι.» **27** Καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθεν, καὶ εὕρισκει συνεληλυθότας πολλούς. **28** Ἐφη τε πρὸς αὐτούς· «Ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἄλλοφύλῳ· καὶ ἐμοὶ¹⁷ ὁ Θεὸς ἔδειξεν μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον. **29** Διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμφθεῖς. Πυνθάνομαι οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμψασθε¹⁸ με;»

¹ διότι **f**³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | οτι **NA**,B,C,D [6%] NU | one other variant

² δε *rell* | 1 ο (D) [10%]

³ τους ανδρας **f**³⁵ P^{45v}**NA**,B [94%] HF,RP,OC,NU | αυτους C | 12 τους απεσταλμενους υπο (απο 2%) (+του 1% TR) κορνηλιου (προς αυτους 2%; προς αυτον 1%) [6%] CP(TR)

⁴ ειπεν *rell* | 1 προς αυτους CP

⁵ ειπον *rell* | ειπαν **NA**,B,C [2%] NU

⁶ ολου *rell* | οχλου CP

⁷ αγγελου **f**³⁵ [18%] | 1 αγιου **NA**,B,C,D [82%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

⁸ επαυριον **f**³⁵ [80%] HF,RP,TR,CP | 1 αναστας **NA**,B,C(D) [20%] OC,NU

⁹ ο πετρος **f**³⁵ C(D) [96%] HF,RP,TR,CP | --- **NA**,B [4%] OC,NU

¹⁰ απο **f**³⁵ **NA**,B,C,D [98%] HF,RP,CP,NU | 1 της [2%] OC,TR (OC is in small print)

¹¹ και τη **f**³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 2 δε **NA**,B,C,D [5%] NU

¹² εισηλθον **f**³⁵ A [92%] HF,RP,OC,TR,CP | εισηλθεν B,D [5%] NU | εισηλθαν **NC** | συνηλθον [1%] | ηλθον [2%]

¹³ του **f**³⁵ **NA**,B,C (87.6%) HF,RP,OC,NU | --- (12.2%) TR,CP | a long addition D

¹⁴ εισελθειν τον πετρον **f**³⁵ (**8**)(A)B,C (81.9%) HF,RP,OC,TR,NU | 13 (1.7%) | ελθειν 23 (15%) CP | ελθειν 3 (1.3%) | a long addition D

¹⁵ ηγειρεν αυτον **f**³⁵ P⁵⁰**NA**,B,C,D [79%] HF,CP,NU | ~ 21 [21%] RP,OC,TR [Von Soden switched the evidence.]

¹⁶ καγω αυτος **f**³⁵ A [89%] HF,RP,OC,TR,CP | και εγω 2 P⁵⁰**NB** [2%] NU | και 2 εγω C | 1 D | και γαρ εγω 2 [8%] | two other readings

¹⁷ και εμοι **f**³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | καμοι P⁵⁰**NA**,B,C,D [7%] NU

¹⁸ μετεπεμψασθε *rell* | μετεπεμψασθαι **NA**,D [10%]

30 Καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη· «Ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην νηστεύων· καὶ τὴν¹ ἐνάτην² ὥραν³ προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ἔστι ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῇτι λαμπρᾷ **31** καὶ φησιν· «Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχὴ καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. **32** Πέμπσον οὖν εἰς Ἰόππην καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα, ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος. Οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος, βυρσέως, παρὰ θάλασσαν· ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι.»⁴ **33** Ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρὸς σε, σύ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. Νῦν οὖν, πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.»⁵

Peter preaches

34 Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα⁶ εἶπεν· «Ἐπ’ ἀληθείας καταλαμ-
βάνομαι ὅτι οὐκ ἔστιν προσωπολήπτης⁷ ὁ Θεός, **35** ἀλλ’ ἐν παντὶ ἔθνει⁸ ὁ
φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην δεκτὸς αὐτῷ ἔστιν. **36** Τὸν
λόγον ὃν⁹ ἀπέστειλεν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ—οὗτός ἐστιν πάντων Κύριος—**37** ὑμεῖς οἴδατε, τὸ γενόμενον ῥῆμα
καθ’ ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενον¹⁰ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, μετὰ τὸ βάπτισμα, ὃ
ἐκήρυξεν Ἰωάννης· **38** Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ,¹¹ ὃς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ Θεὸς
Πνεύματι Ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς
καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ Θεὸς ἦν μετ’ αὐτοῦ **39**—καὶ
ἡμεῖς ἐσμεν¹² μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν, ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ
ἐν¹³ Ἱερουσαλὴμ—ὃν καὶ¹⁴ ἀνεῖλον,¹⁵ κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. **40** Τοῦτον ὁ
Θεὸς ἡγειρεν¹⁶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, **41** οὐ

¹ νηστευων και την f³⁵ P⁵⁰ (95.2%) HF,RP,OC,TR,CP | 13 D (0.4%) | 1 (1.1%) | 3 xA,B,C (3.4%) NU

² ενατην *rell* | εννατην [15%] CP,TR

³ ωραν f³⁵ (94.7%) HF,RP,OC,TR,CP | --- P⁵⁰xA,B,C (4%) NU | και (1.1%) | τε D

⁴ ος παραγενομενος λαλησει σοι f³⁵ C,D (94.1%) HF,RP,OC,TR,CP | --- P⁴⁵xA,B (4.6%) NU | three other variants (1.3%)

⁵ θεου f³⁵ P¹²⁷D [92%] HF,RP,OC,TR,CP | κυριου P⁴⁵xA,B,C [8%] NU

⁶ στομα *rell* | 1 αυτου A,C [8%] OC (in small print)

⁷ προσωποληπτης *rell* | προσωπολημπτης P^{45,127}xA,B,C,D [2%] NU | three further spellings

⁸ εθνει *rell* | εθνη [15%] | εθνι xD

⁹ ον f³⁵ xC,D [98%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- A,B [1%] | αυτου [1%]

¹⁰ αρξαμενον f³⁵ P⁴⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | αρξαμενος xB,C [3%] NU | αρξαμενος γαρ A,D [1%]

¹¹ ναζαρετ f³⁵ A [92%] HF,RP,OC,TR,CP | ναζαρεθ P⁴⁵xB,C,D [8%] NU

¹² εσμεν f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | --- (x)(A)B,C(D) [6%] NU

¹³ εν f³⁵ xA,C [98%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- B,D [2%]

¹⁴ και f³⁵ xA,B,C [98%] HF,RP,OC,CP,NU | --- [2%] TR

¹⁵ ανεILON *rell* | ανεΙλαν (x)A,B,C,D [5%] NU

¹⁶ ηγειρεν f³⁵ A,B [96%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | 1 εν xC [2%] [NU] | 1 μετα D | 1 εκ

παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσιν τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. **42** Καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρῦσαι τῷ λαῷ, καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι αὐτός¹ ἐστὶν ὁ ὠρισμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Κριτῆς ζώντων καὶ νεκρῶν. **43** Τούτῳ πάντες οἱ προφηῆται μαρτυροῦσιν, ἅφεςιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν.»

The Holy Spirit falls

44 Ἐτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα, ἐπέπεσεν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. **45** Καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ὅσοι συνηλθον² τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐκκέχυται· **46** ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις καὶ μεγαλυνόντων τὸν Θεόν. Τότε ἀπεκρίθη ὁ³ Πέτρος· **47** «Μήτι τὸ ὕδωρ κωλῦσαι δύνатаί τις⁴ τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους οἵτινες τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔλαβον ὡς⁵ καὶ ἡμεῖς;» **48** Προσέταξέν τε⁶ αὐτοὺς βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.⁷ Τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

Peter has to explain

11:1 Ἦκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. **2** Καὶ ὅτε⁸ ἀνέβη Πέτρος εἰς Ἱεροσόλυμα,⁹ διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς, **3** λέγοντες ὅτι «Εἰσηλθες πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας καὶ συνέφαγες¹⁰ αὐτοῖς.»

4 Ἀρξάμενος δὲ ὁ¹¹ Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς λέγων· **5** «Ἐγὼ ἦμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος, καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὄραμα· καταβαῖνον σκευδός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην, ἐκ τοῦ

νεκρῶν [2%]

¹ αὐτος f³⁵ NA [93%] HF,RP,OC,TR,CP | ουτος B,C,D [7%] NU

² συνηλθον *rell* | συνηλθαν NB,NU

³ ο f³⁵ D [95%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B [5%] NU

⁴ κωλυσαι δυναται τις f³⁵ (88.1%) HF,RP,OC,TR,CP | ~ 231 (7.4%) | ~ 213 NA,B (3.2%) NU | ~ 132 (D) (0.6%) | two other readings (0.6%)

⁵ ὡς f³⁵ NA,B [53%] NU | καθως [47%] HF,RP,OC,TR,CP | ὡσπερ D

⁶ τε f³⁵ (A) [92%] HF,RP,OC,TR,CP | δε (X)B [8%] NU | τοτε (D)

⁷ βαπτισθηναι εν τω ονοματι του κυριου ιησου f³⁵ [25%] CP | 123456 [33%] HF,RP,OC,TR | 12347 χριστου [38%] | ~ 2347 χριστου 1 NA,B [3%] NU | 1234567 χριστου D [1%]

⁸ και οτε f³⁵ (90.7%) HF,RP,OC,TR,CP | 1 οτι (1.1%) | ~ 2 δε NA,B (7.6%) NU | conflation (0.4%) | a long addition D

⁹ ιεροσολυμα f³⁵ (D) [98%] HF,RP,OC,TR,CP | ιερουσαλημ P⁴⁵NA(B) [2%] NU

¹⁰ εισηλθες προς ανδρας ακροβυστιαν εχοντες και συνεφαγες f³⁵ NA,D [35%] NU | ~ 2345167 [52%] HF,RP,OC, TR,CP | ~ 2345 εισηλθεν 6 συνεφαγεν [10%] | εισηλθεν 23456 συνεφαγεν P^{45v}B [3%]

¹¹ ο f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P⁴⁵NA,B,D [6%] NU

οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρις¹ ἐμοῦ· **6** εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς—καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἔρπετά—καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. **7** Ἦκουσα δὲ² φωνῆς λεγούσης μοι, «Ἀναστάς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε.» **8** Εἶπον δέ· «Μηδαμῶς, Κύριε· ὅτι πᾶν³ κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου.» **9** Ἀπεκρίθη δέ μοι⁴ ἐκ δευτέρου φωνή⁵ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, «Ἄ ὁ Θεὸς ἐκαθάρισεν σὺ μὴ κοίνου.» **10** Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ πάλιν ἀνεσπάσθη⁶ ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. **11** Καὶ ἰδού, ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ ἡμην,⁷ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρείας πρὸς με. **12** Εἶπεν δέ μοι τὸ Πνεῦμα⁸ συνελθεῖν αὐτοῖς, μηδὲν διακρινόμενον.⁹ Ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἐξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσῆλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός. **13** Ἀπήγγειλén δέ¹⁰ ἡμῖν πῶς εἶδεν τὸν¹¹ ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ εἰπόντα αὐτῷ,¹² «Ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην¹³ καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα, τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον, **14** ὃς λαλήσει ῥήματα πρὸς σε ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου.» **15** Ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν, ἐπέπεσεν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπ’ αὐτούς, ὥσπερ καὶ ἐφ’ ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. **16** Ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος τοῦ¹⁴ Κυρίου, ὡς ἔλεγεν ὅτι¹⁵ «Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε¹⁶ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ.» **17** Εἰ οὖν τὴν ἴσῃν δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν,¹⁷ ἐγὼ¹⁸ τίς ἡμην δυνατὸς κωλύσαι τὸν Θεόν;» **18** Ἀκούσαντες δὲ

¹ αχρις f³⁵ P⁴⁵ [99%] HF,OC,TR,CP | αχρι NA,B [1%] RP,NU | εως D

² δε f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 και NA,B [5%] NU | και D [2%]

³ παν f³⁵ [91%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P⁴⁵NA,B,D [7%] NU | τι [2%]

⁴ μοι f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P⁴⁵NA,B [4%] NU | προς με D

⁵ εκ δευτερου φωνη f³⁵ B [24%] | ~ 312 P⁴⁵NA [76%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | 3 D

⁶ παλιν ανεσπασθη f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 NA,B,D [6%] NU

⁷ ημην f³⁵ P⁴⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | ημεν NA,B,D [4%] NU | ημιν [2%]

⁸ μοι το πνευμα f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 231 P⁴⁵NA,B,D [2%] NU | 1 και 23 [1%]

⁹ διακρινομενον f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | διακριναντα A(B) [4%] NU | διακρινοντα N [2%] | --- D | three further variants [1%]

¹⁰ δε f³⁵ NA,B,D [50%] NU | τε [50%] HF,RP,OC,TR,CP

¹¹ τον f³⁵ NA,B [99%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- P⁴⁵D [1%]

¹² αυτω f³⁵ D [99%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B [1%] NU

¹³ ιοππην f³⁵ NA,B,D [45%] NU | 1 ανδρας [55%] HF,RP,OC,TR,CP

¹⁴ του f³⁵ NA,B,D [74%] NU | --- [26%] HF,RP,OC,TR,CP [Von Soden switched the evidence.]

¹⁵ οτι f³⁵ [37%] | --- NA,B,D [63%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

¹⁶ βαπτισθησεσθε *rell* | βαπτισθησεσθαι NA,D [10%]

¹⁷ ιησουν f³⁵ [20%] | 1 χριστον NA,B,D [80%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

¹⁸ εγω f³⁵ NA,B [56%] NU | 1 δε [44%] HF,RP,OC,TR,CP [Von Soden switched the evidence.]

ταῦτα ἡσύχασαν καὶ ἐδόξαζον¹ τὸν Θεόν, λέγον-τες, «Ἄραγε² καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιαν ἔδωκεν εἰς ζωὴν.»³

Enter Barnabas

19 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διῆλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. **20** Ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν, ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες εἰσελθόντες⁴ εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν⁵ πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς, εὐαγγελιζόμενοι τὸν Κύριον Ἰησοῦν. **21** Καὶ ἦν χεὶρ Κυρίου μετ' αὐτῶν,⁶ πολὺς τε ἀριθμὸς⁷ πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν Κύριον. **22** Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὅτα τῆς ἐκκλησίας τῆς⁸ ἐν Ἱεροσολύμοις⁹ περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν διελθεῖν¹⁰ ἕως Ἀντιοχείας.¹¹ **23** ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν¹² τοῦ Θεοῦ ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ Κυρίῳ **24** (ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης Πνεύματος Ἁγίου καὶ πίστεως). Καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ Κυρίῳ.

25 Ἐξῆλθεν δὲ εἰς Ταρσὸν ὁ Βαρνάβας¹³ ἀναζητῆσαι Σαῦλον, **26** καὶ εὐρὼν¹⁴ ἡγάγεν¹⁵ εἰς Ἀντιόχειαν. Ἐγένετο δὲ αὐτοὺς¹⁶ ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι¹⁷ τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν. Χρηματίσαι τε πρῶτον¹⁸ ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς.

¹ ἐδοξαζον f³⁵ A [65%] HF,RP,OC,TR,CP | ἐδοξασαν NB [35%] NU | ἐδοξαν D

² ἀραγε f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | ἀρα NA,B,D [4%] NU

³ ἔδωκεν εἰς ζωὴν f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 231 NA,B,D [5%] NU

⁴ εἰσελθόντες f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | ἐλθόντες NA,B,D [10%] NU

⁵ ἐλάλουν f³⁵ D [96%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 καὶ NA,B [4%] NU

⁶ αὐτῶν *rell* | 1 τοῦ ιασθαι αὐτοὺς [4%] CP

⁷ ἀριθμὸς f³⁵ D [97%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 ο NA,B [3%] NU

⁸ τῆς f³⁵ A,D [92%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 ούσης NB [8%] NU

⁹ ἱεροσολυμοὺς f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | ἱερουσαλημ NA,B,D [6%] NU

¹⁰ διελθεῖν f³⁵ D [98%] HF,RP,OC,TR,CP[N]U | --- NA,B [2%]

¹¹ ἕως ἀντιοχείας *rell* | εἰς ἀντιόχειαν CP

¹² χάριν f³⁵ D [99%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 τὴν NA,B [1%] [NU]

¹³ ὁ βαρναβᾶς f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P⁴⁵ NA,B(D) [4%] NU

¹⁴ εὐρὼν f³⁵ NA,B [50%] HF,RP,NU | 1 αὐτὸν [50%] OC,TR,CP

¹⁵ ἡγάγεν f³⁵ NA,B [69%] NU | 1 αὐτὸν [31%] HF,RP,OC,TR,CP (OC is in small print)

¹⁶ αὐτοὺς f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | αὐτοῖς P⁴⁵ [7%] | αὐτοῖς καὶ NA,B [3%] NU | D is wild | one other reading

¹⁷ συναχθῆναι f³⁵ [80%] HF,RP | 1 ἐν f^{35pt} P^{45v} NA,B [20%] OC,TR,CP,NU (OC is in small print) [Since Greek nouns and adjectives have case endings, that signal grammatical function, a preposition is often implicit in the case ending, as in this case. Making the preposition explicit affects neither the meaning nor a translation, so we have two ways of saying the same thing. If the longer form were original, why would anyone delete the preposition? Adding the preposition to the shorter form would be a 'natural'.]

¹⁸ πρῶτον f³⁵ A(D) [97%] HF,RP,OC,TR,CP | πρῶτως P⁴⁵ NB [3%] NU

Enter Agabus

27 Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις, κατήλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων προφητῆται εἰς Ἀντιόχειαν. 28 Ἀναστὰς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαβος, ἐσήμανεν διὰ τοῦ Πνεύματος λιμὸν μέγαν¹ μέλλειν ἔσσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην (ὅστις² καὶ³ ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος).⁴ 29 Τῶν δὲ μαθητῶν, καθὼς εὐπορεῖτό⁵ τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· 30 ὁ καὶ ἐποίησαν ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

Enter Herod

12:1 Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν, ἐπέβαλεν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς τὰς χειῖρας κακῶσαι τινὰς τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. 2 Ἀνεῖλεν δὲ Ἰάκωβον, τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου, μαχαίρα.⁶ 3 Καὶ ἰδὼν⁷ ὅτι ἀρεστόν ἐστιν τοῖς Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον (ἦσαν δὲ αἱ⁸ ἡμέραι τῶν ἀζύμων) 4—ὄν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακὴν, παραδοὺς τέσσαρσιν τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ Πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ.

Enter angel

5 Ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ, προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενής⁹ γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ¹⁰ αὐτοῦ. 6 Ὅτε δὲ ἐμελλεν¹¹ προάγειν αὐτόν¹² ὁ Ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος ἀλύσεσιν δυσὶν, φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακὴν. 7 Καὶ ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου, ἤγειρεν αὐτὸν λέγων, «Ἀνάστα ἐν τάχει,» καὶ ἐξέπεσον¹³ αὐτοῦ αἱ ἀλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. 8 Εἰπὲν τε¹⁴ ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν, «Περιζῶσαι¹⁵ καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου.»

¹ μεγαν f³⁵ D [96%] HF,RP,OC,TR,CP | μεγαλην P⁴⁵NA,B [4%] NU

² οστις f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | ητις NA,B,D [4%] NU

³ και f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B,D [5%] NU

⁴ καισαρος f³⁵ [98%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P⁴⁵NA,B,D [2%] NU

⁵ ευπορειτο f³⁵ A,B [64%] HF,RP,CP,NU | ηυπορειτο [34%] OC,TR | ευπορουντο D | ευποριτο N | five other variants [2%]

⁶ μαχαιρα f³⁵ D [98%] HF,RP,OC,TR,CP | μαχαιρη NA,B [2%] NU

⁷ και ιδων f³⁵ D [92%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 2 δε P⁴⁵NA,B [8%] NU

⁸ αι f³⁵ A,D [75%] HF,RP,OC[NU] | --- P^{45v,127}NB [25%] TR,CP

⁹ εκτενης f³⁵ [98%] HF,RP,OC,TR,CP | εκτενως NA,B [2%] NU | εν εκτενεια D

¹⁰ υπερ f³⁵ A [78%] HF,RP,OC,TR | περι NB,D [21%] CP,NU | προς [1%]

¹¹ εμελλεν f³⁵ A,D [90%] HF,RP,OC,TR,CP | ημελλεν NB [10%] NU

¹² προαγειν αυτον f³⁵ D [33%] | ~ 21 [34%] HF,RP,OC,TR | προαγαγειν 2 A [18%] CP,NU | προσαγειν 2 N [5%] | προσαγαγειν 2 B [3%] | ~ 2 προαγαγειν [3%] | ~ 2 προσαγειν [1.5%] | αγειν 2 [1.5%] | two other variants [1%]

¹³ εξεπεσον f³⁵ [70%] HF,RP,OC,TR,CP | εξεπεσαν NA,B(D) [29%] NU | εξεπεσων [1%]

¹⁴ τε f³⁵ NA [85%] HF,RP,OC,TR,CP | δε B,D [15%] NU

¹⁵ περιζωσαι f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | ζωσαι NA,B,D [7%] NU

Ἐποίησεν δὲ οὕτως. Καὶ λέγει αὐτῷ, «Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου καὶ ἀκολούθει μοι.» **9** Καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει αὐτῷ,¹ καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθὲς ἐστὶν τὸ γινόμενον² διὰ τοῦ ἀγγέλου· ἐδόκει δὲ ὄραμα βλέπειν. **10** Διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέραν, ἦλθον³ ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν τὴν φέρουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἣτις αὐτομάτῃ ἠνοιχθῇ⁴ αὐτοῖς· καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ.

Enter Rhoda

11 Καὶ ὁ Πέτρος, γενόμενος ἐν ἑαυτῷ,⁵ εἶπεν, «Νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλεν⁶ Κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐξείλετό⁷ με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς⁸ προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων.» **12** Συνιδὼν τε⁹ ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν¹⁰ Μαρίας, τῆς μητρὸς Ἰωάννου (τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου), οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι¹¹ καὶ προσευχόμενοι. **13** Κρούσαντος δὲ τοῦ Πέτρου¹² τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος, προσῆλθεν παιδίσκη ὑπακοῦσαι, ὀνόματι Ῥόδη. **14** Καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου, ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ᾔνοιξεν τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἐστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. **15** Οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπον,¹³ «Μαίνη.» Ἡ δὲ δυσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. Οἱ δὲ¹⁴ ἔλεγον, «Ὁ ἄγγελος αὐτοῦ ἐστίν.»¹⁵ **16** Ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενεν κρούων· ἀνοίξαντες δὲ εἶδον¹⁶ αὐτὸν καὶ ἐξέστησαν. **17** Κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν, διηγήσατο αὐτοῖς¹⁷ πῶς ὁ Κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν¹⁸ ἐκ τῆς φυλακῆς. Εἶπεν δέ,¹⁹ «Ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα.» Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τρόπον.

¹ αὐτῷ f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P¹²⁷ ⲭA,B,D [3%] NU

² γινόμενον *rell* | γενομενον [6%] CP | γεινομενον B,D

³ ἦλθον *rell* | ἦλθαν ⲭA,B [1%] NU

⁴ ἠνοιχθῇ f³⁵ [91%] HF,RP,OC,TR,CP | ἠνοιγῇ A [7%] NU | ἠνυγῇ ⲭB,D | ἠνυχθῇ [1%]

⁵ γενόμενος ἐν ἑαυτῷ f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 231 ⲭA,D [7%] NU | ~ 2 αὐτῷ 1 B

⁶ ἐξαπεστειλεν f³⁵ ⲭA,D [94%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 ο B [6%] [NU]

⁷ ἐξείλετο *rell* | ἐξείλατο ⲭA,B,D [8%] NU | ἐξηλατο [2%] | ἐξίλατο [1%] | ἐρρυσάτο [1%]

⁸ τῆς *rell* | --- CP

⁹ τε f³⁵ ⲭB [65%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | δε A [31%] | καὶ D | 1 ο πετρος [3%] | --- [1%]

¹⁰ οἰκίαν f³⁵ [98%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 τῆς ⲭA,B,D [2%] NU

¹¹ συνηθροισμενοι *rell* | 1 ἀδελφοί [3%] CP

¹² τοῦ πετρου f³⁵ [96%] HF,RP,TR,CP | αὐτου ⲭA,B,D [4%] OC,NU

¹³ εἶπον *rell* | εἶπαν ⲭA,B [2%] NU | two other variants D [1%]

¹⁴ δε *rell* | δ TR

¹⁵ αὐτου ἐστίν f³⁵ D [99%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 ⲭA,B [1%] NU

¹⁶ εἶδον *rell* | εἶδαν A,B NU | ἰδον [3%] | καὶ ἰδοντες D

¹⁷ αὐτοῖς f³⁵ B,D [95%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- ⲭA [5%]

¹⁸ αὐτον ἐξήγαγεν (A) *rell* | ~ 21 [9%] OC

¹⁹ δε f³⁵ D [98%] HF,RP,OC,TR,CP | τε P⁴⁵ ⲭA,B [2%] NU

18 Γενομένης δὲ ἡμέρας, ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο. **19** Ἡρώδης δέ,¹ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὐρών, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας, ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι. Καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν² Καισάρειαν διέτριβεν.

Herod gets his ‘comeuppance’

20 Ἦν δὲ ὁ Ἡρώδης³ θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν τε⁴ παρῆσαν πρὸς αὐτόν, καὶ πείσαντες Βλάστον, τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, ἡτοῦντο εἰρήνην, διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς. **21** Τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης, ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικὴν καὶ⁵ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς. **22** Ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει, «Θεοῦ φωνή⁶ καὶ οὐκ ἀνθρώπου.» **23** Παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος Κυρίου, ἀνθ’ ὧν οὐκ ἔδωκεν⁷ δόξαν τῷ Θεῷ, καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος,⁸ ἐξέψυξεν.

24 Ὁ δὲ λόγος τοῦ Θεοῦ ἠϋξάνεν καὶ ἐπληθύνετο.

The Gentile Church

12:25 Βαρνάβας δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν εἰς Ἀντιόχειαν,⁹ πληρώσαντες

¹ δε *rell* | τε A [5%] CP

² την *f*³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P⁴⁵ *xA,B,D* [10%] NU

³ ο ηρωδης *f*³⁵ [91%] HF,RP,TR,CP | 2 [6%] OC | --- *xA,B(D)* [3%] NU

⁴ τε *f*³⁵ [19%] OC,CP | δε *xA,B(D)* [79%] HF,RP,TR,NU | --- [2%] | και P⁴⁵

⁵ και *f*³⁵ A,D [99%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- *xB* [1%]

⁶ θεου φωνη *f*³⁵ *xA,B(D)* [28%] OC,TR,NU | ~ 21 [71%] HF,RP,CP | two other variants [1%]

⁷ εδωκεν *f*³⁵ D [94%] HF,RP,CP | 1 την *xA,B* [6%] OC,TR,NU

⁸ σκωληκοβρωτος *rell* | σκωληκωβρωτος CP | σκωλικοβρωτος [2%] | σκολικοβρωτος [1%] | six further spellings D [3%]

⁹ 1) εις αντιοχειαν (*f*³⁵=27.8%) (5.1%)

2) απο ιερουσαλημ (*f*³⁵=8.9%) D (10.9%)

3) απο ιερουσαλημ εις αντιοχειαν (*f*³⁵=12.7%) (7.3%)

4) εξ ιερουσαλημ (*f*³⁵=1.3%) *xA* (3.6%) OC,TR

5) εξ ιερουσαλημ εις αντιοχειαν (*f*³⁵=11.4%) (12.2%) CP

6) εις ιερουσαλημ (*f*³⁵=36.7%) B (60%) RP,HF,NU [15 out of 29 *f*³⁵ MSS are at M. Lavras!]

7) εις ιερουσαλημ εις αντιοχειαν (*f*³⁵=1.3%) (0.6%)
(one other reading) (0.2%)

This is the only place in the whole NT that Family 35 splinters (everywhere else there are only two main variants). Besides the 61 MSS plus two fragments that were fully collated, I spot-checked a further 27. Those 90 MSS represent the total of family representatives that are presently available (with the exception of GA 1400 whose microfilm is very hard to read). Here is the evidence from those 90 MSS (those within braces were spot-checked).

τὴν διακονίαν, συμπαραλαβόντες καὶ¹ Ἰωάννην, τὸν ἐπικληθέντα Μᾶρκον.

Missionary journey I—Barnabas and Saul→Paul

13:1 Ἦσαν δέ τινες² ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν προ-
φηται καὶ διδάσκαλοι· ὃ τε Βαρνάβας καὶ Συμεὼν (ὁ καλούμενος³ Νίγερ) καὶ
Λούκιος ὁ Κυρηναῖος,⁴ Μαναὴν τε (Ἡρώδου τοῦ τετράρχου⁵ σύντροφος) καὶ
Σαῦλος. **2** Λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ Κυρίῳ καὶ νηστευόντων, εἶπεν τὸ

εἰς ἀντιοχείαν	141,204,328,394,801,928,986,1140,1247,1249, 1482,1723,1725,1732,1749,1761,1855,1856, 1876,1897,2080,2255,2261,2378,2431,2441
ἀπο ἱερουσαλὴμ	18,386,1100,2554 {634,1101,1733,2303}
ἀπο ἱερουσαλὴμ εἰς ἀντιοχείαν	444,1058,1548,2587 {664,1400,1752,1763,2221, 2704}
ἐξ ἱερουσαλὴμ	1865
ἐξ ἱερουσαλὴμ εἰς ἀντιοχείαν	604,1865 ^c {432,1767,1768}
εἰς ἱερουσαλὴμ	35 ^c ,149,201,757,824,1040,1072,1075,1248, 1503,1508,1617,1619,1628,1636,1637,1656, 1723 ^c ,1740,1746,1864,1892,2352,2431 ^c ,2466,2723 {1618,1737,1748,2653,2691}
εἰς ἱερουσαλὴμ εἰς ἀντιοχείαν	35 (not a conflation, because it is nonsense; the copyist knew both readings and recorded them both)
Lacking:	1652,2218 {206 ^{s,fr} ,1745 ^{fr} ,1754 ^{s,fr} ,1766 ^{fr} ,1858 ^{fr} , 2175 ^{fr} ,2289 ^{fr} ,2626 ^{fr} ,2777 ^{fr} ,2778 ^{fr} ,2926 ^{s,fr} }
Totals: εἰς ἀντιοχείαν	= 26
ἀπο ἱερουσαλὴμ	= 8
ἀπο ἱερουσαλὴμ εἰς ἀντιοχείαν	= 10
ἐξ ἱερουσαλὴμ	= 1
ἐξ ἱερουσαλὴμ εἰς ἀντιοχείαν	= 4
εἰς ἱερουσαλὴμ	= 28
Lacking	= 13

Comment: The first five readings are votes against the sixth, so the vote is 49:28.

However, 15 of the 28 are from the M. Lavras monastery (Mt. Athos), which probably indicates a common influence. The vote for the sixth reading should probably be reduced, making the advantage of the first reading all the stronger (if the 15 represent 5 exemplars, the vote would be 49:18). The reading of the archetype is the first, εἰς ἀντιοχείαν. Within the context, ‘to Jerusalem’ is nonsense. For a complete discussion, please see my article, “Where to Place a ‘Comma’—Acts 12:25”.

¹ καὶ f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B [4%] NU | τον D

² τινες f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,D [7%] NU

³ καλούμενος *rell* | επικαλούμενος D [2%] OC

⁴ κυρηναῖος *rell* | κυριναιος [10%]

⁵ τετράρχου f³⁵ A,C(D) [99%] HF,RP,OC,TR,CP | τετρααρχου x [1%] NU | τρρχου B

Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, «Ἀφορίσατε¹ δὴ μοι τὸν² Βαρνάβαν καὶ τὸν³ Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς.» **3** Τότε, νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς,⁴ ἀπέλυσαν.

1st stop—Cyprus

4 Οὗτοι⁵ μὲν,⁶ ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου,⁷ κατήλθον εἰς τὴν⁸ Σελεύκειαν.⁹ ἐκεῖθεν¹⁰ τε¹¹ ἀπέπλευσαν εἰς τὴν¹² Κύπρον. **5** Καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμῖνι, κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων (εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην ὑπηρέτην). **6** Διελθόντες δὲ¹³ τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου, εὗρόν¹⁴ τινα μάγον, ψευδοπροφήτην, Ἰουδαῖον ᾧ ὄνομα Βαρῆσου, **7** ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ, Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. Οὗτος προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον, ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. **8** Ἀντίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας ὁ μάγος (οὕτως γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ), ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως.

9 Σαῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος, πλησθεὶς Πνεύματος Ἁγίου καὶ¹⁶ ἀτενίσας εἰς¹⁷ αὐτὸν **10** εἶπεν· «ᾧ πλήρης παντὸς δόλου καὶ πάσης ῥαδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύση διαστρέφων τὰς ὁδοὺς¹⁸ Κυρίου τὰς εὐθείας; **11** Καὶ νῦν ἰδού, χεὶρ¹⁹ Κυρίου ἐπὶ σέ καὶ ἔση τυφλός, μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ.» Παραχρῆμα δὲ²⁰ ἐπέπεσεν²¹ ἐπ’ αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. **12** Τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονός ἐπίστευσεν, ἐκπληττόμενος²² ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ

¹ αφορίσατε *rell* | αφορησατε [10%] | two other spellings C

² τον *rell* | 1 τε [6%] TR

³ τον *f*³⁵ *κ* [60%] HF,RP,OC,TR,CP | --- A,B,C,D [40%] NU

⁴ τας χεiras αυτοις (*κC*) *rell* | ~ 312 [5%] OC

⁵ ουτοι *f*³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | αυτοι *κA,B,C* [6%] NU | οι D

⁶ μεν *f*³⁵ [19%] | 1 συν *κA,B,C,D* [81%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

⁷ πνευματος του αγιου *f*³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 31 *κA,B,C* [7%] NU | 13 D

⁸ την *f*³⁵ [89%] HF,RP,OC,TR,CP | --- *κA,B,C,D* [11%] NU

⁹ σελευκειαν *rell* | σελευκιαν *κA,C,D* [10%]

¹⁰ εκειθεν *rell* | κακειθεν [19%]

¹¹ τε *f*³⁵ *κA,B,C* [57%] OC,TR,CP,NU | δε [38%] HF,RP | --- D [5%]

¹² την *f*³⁵ [57%] HF,RP,OC,TR,CP | --- *κA,B,C,D* [43%] NU

¹³ δε *f*³⁵ [88%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 ολην *κA,B,C,D* [12%] NU

¹⁴ ευρον *f*³⁵ [48%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 ανδρα *κA,B,C,D* [52%] NU

¹⁵ βαρησουν *f*³⁵ A [63%] HF | βαρησους B,C [36%] RP,OC,TR,CP | βαρησου *κ* [1%] NU | βαρησουα D

¹⁶ και *f*³⁵ *P*⁴⁵ D [92%] HF,RP,OC,TR,CP | --- *κA,B,C* [8%] NU

¹⁷ εις *rell* | προς OC

¹⁸ οδους *f*³⁵ A,C,D [99%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 του *κB*[NU]

¹⁹ χειρ *rell* | 1 του TR

²⁰ δε *f*³⁵ A,B [97%] HF,RP,OC,TR,CP | τε *P*⁴⁵ *κC* [2%] NU | και (D) [1%]

²¹ επεπεσεν *f*³⁵ C [96%] HF,RP,TR,CP | επεσεν *κ(A)B,D* [4%] OC,NU

²² εκπληττομενος *f*³⁵ B [36%] | εκπλησσομενος *κ(A)C,D* [64%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

Κυρίου.

On to Pisidian Antioch

13 Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ τὸν¹ Παῦλον ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας (Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα).² **14** Αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης, παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας.³ καὶ εἰσελθόντες⁴ εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, ἐκάθισαν. **15** Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Νόμου καὶ τῶν Προφητῶν, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχισυνάγωγοι,⁵ λέγοντες, «Ἄνδρες ἀδελφοί, εἰ⁶ ἔστιν λόγος ἐν ὑμῖν⁷ παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε.»

Paul expounds the Gospel

16 Ἀναστὰς δὲ Παῦλος καὶ κατασείσας τῇ χειρί, εἶπεν· «Ἄνδρες Ἰσραηλῖται καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν Θεόν, ἀκούσατε. **17** Ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου⁸ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ⁹ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ,¹⁰ καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς. **18** Καὶ ὡς τεσσαρακονταετῇ¹¹ χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ. **19** Καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ Χαναάν, κατεκληρονόμησεν¹² αὐτοῖς¹³ τὴν γῆν αὐτῶν. **20** Καὶ μετὰ ταῦτα, ὡς ἔτεσιν τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα¹⁴ ἔδωκεν κριτὰς, ἕως Σαμουὴλ τοῦ¹⁵ προφήτου. **21** Κάκειθεν ἠτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς τὸν Σαούλ, υἱὸν Κίς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, ἔτη τεσσαράκοντα.¹⁶ **22** Καὶ μεταστήσας αὐτὸν ἤγειρεν αὐτοῖς τὸν

¹ τον f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P^{45v} ⲬA,B,C,D [7%] NU

² ιεροσολυμα *rell* | ιερουσαλημ [1%] CP

³ της πισιδιας f³⁵ D [98%] HF,RP,OC,TR,CP | την πισιδιαν P⁴⁵ ⲬA,B,C [2%] NU

⁴ εἰσελθόντες f³⁵ A,D [99%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | ἐλθόντες ⲬB,C [1%]

⁵ προς αυτους οι αρχισυναγωγοι f³⁵ [28%] | ~ 3412 ⲬA,B,C,D [72%]
HF,RP,OC,TR,CP,NU

⁶ ει f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 τις ⲬA,B,C,D [8%] NU

⁷ λογος εν υμιν f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 231 ⲬA,B,C [10%] NU | λογου σοφιας εν υμειν D

⁸ τουτου f³⁵ [90%] HF,RP | 1 ισραηλ ⲬA,C,D [9%] OC,TR,CP,NU | του ισραηλ B [1%]

⁹ εν τη παροικια *rell* | --- CP

¹⁰ αιγυπτω f³⁵ C,D [92%] HF,RP,OC,TR,CP | αιγυπτου ⲬA,B [8%] NU

¹¹ τεσσαρακονταετη f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | τεσσερακονταετη ⲬA,B [2%] NU |
τεσσερακονταετην C | ετη μ D

¹² κατεκληρονομησεν f³⁵ ⲬA,B,C,D [95%] HF,RP,OC,NU | κατεκληροδοτησεν [5%]
TR,CP

¹³ αυτοις f³⁵ A,C [98%] HF,RP,OC,TR,CP | --- ⲬB,D [2%] NU

¹⁴ και μετα ταυτα ως ετεσιν τετρακοσίοις και πενηκοντα f³⁵ (91.6%) HF,RP,OC,TR,CP |
1,5 τριακοσίοις 7-8 (1.1%) | ~ 45678123 ⲬA,B,C (5.5%) NU | ~ 4-8,1 (0.6%) | ~ 5-8,1
(0.6%) | 1 εως 5 υ' 7 ν' D | two other variants (0.6%)

¹⁵ του f³⁵ C,D [99%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- ⲬA,B [1%]

¹⁶ τεσσαρακοντα f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | τεσσερακοντα ⲬA,B,C [2%] NU | μ D
[1%]

Δαυιδ¹ εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπεν μαρτυρήσας, «Εὗρον Δαυὶδ τὸν τοῦ Ἰεσοῦ ἀνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου.» **23** Τούτου ὁ Θεός, ἀπὸ τοῦ σπέρματος, κατ' ἐπαγγελίαν, ἤγαγεν² τῷ Ἰσραὴλ σωτηρίαν,³ **24** προκηρύξαντος Ἰωάννου, πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ, βάπτισμα μετανοίας τῷ⁴ Ἰσραὴλ. **25** Ὡς δὲ ἐπλήρου ὁ⁵ Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγεν· «Τίνα με⁶ ὑπονοεῖτε εἶναι; Οὐκ εἰμὶ ἐγώ—ἀλλ' ἰδοὺ, ἔρχεται μετ' ἐμέ, οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι.»

26 »Ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους Ἀβραάμ, καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν Θεόν· ὑμῖν⁷ ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ἐξαπεστάλη.⁸ **27** Οἱ γὰρ κατοικοῦντες⁹ Ἱερουσαλὴμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν, τοῦτον ἀγνοήσαντες καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες ἐπλήρωσαν. **28** Καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὐρόντες, ἠτήσαντο Πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν. **29** Ὡς δὲ ἐτέλεσαν πάντα¹⁰ τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου, ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. **30** Ὁ δὲ Θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. **31** ὃς ὤφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβάσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσαλὴμ, οἵτινές¹¹ εἰσιν μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν.

32 »Καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα· τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην, **33** ὅτι ταύτην ὁ Θεὸς ἐκπεπλήρωκεν τοῖς τέκνοις αὐτῶν, ἡμῖν,¹² ἀναστήσας Ἰησοῦν· ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ τῷ δευτέρῳ γέγραπται.¹³ «Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε.» **34** Ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν¹⁴ εἰς διαφθοράν, οὕτως εἶρηκεν ὅτι «Δώσω

¹ αυτοὺς τον δαυιδ f³⁵ C [98%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 231 xA,B [1.5%] NU | ~ 31 D (TR, not CP, has Δαβιδ throughout.)

² ηγαγεν f³⁵ xA,B [53%] HF,RP,OC,NU | ηγειρεν C,D [47%] TR,CP

³ σωτηριαν f³⁵ [51%] HF,RP,OC | σωτηρα ιησουν xA,B,C(D) [44%] TR,CP,NU | σωτηρα [5%]

⁴ τω f³⁵ [47%] HF,RP | παντι 1 xA | παντι 1 λαω B,C,D [51%] OC,TR,NU | παντι 1 λαω του CP | two other variants

⁵ ο f³⁵ [52%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C(D) [48%] NU

⁶ τινα με f³⁵ P⁴⁵C,D [99%] HF,RP,OC,TR,CP | τι εμε xA,B [1%] NU

⁷ υμιν f³⁵ P⁴⁵C [96%] HF,RP,OC,TR,CP | ημιν xA,B(D) [4%] NU

⁸ εξαπεσταλη f³⁵ xA,B,C [56%] NU | απεσταλη P⁴⁵D [44%] HF,RP,OC,TR,CP

⁹ κατοικουντες f³⁵ C [55%] HF,CP | 1 εν xA,B,D [45%] RP,OC,TR,NU

¹⁰ παντα f³⁵ xA,B,C [98%] HF,RP,OC,CP,NU | απαντα [2%] TR

¹¹ οιτινες f³⁵ B [88%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 νυν P⁴⁵(x)A,C [10%] [NU] | 1 αχρι νυν D [2%]

¹² αυτων ημιν f³⁵ (96%) HF,RP,OC,TR,CP[NU] | 1 υμιν (1.1%) | 1 (1.3%) | ημων xA,B,C,D (1.5%) | one other variant

¹³ ψαλμω τω δευτερω γεγραπται f³⁵ [89%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 1423 x(A)B,C [7%] NU | ~ 2314 [3%] | ~ 2 πρωτω 14 D | two other variants

¹⁴ υποστρεφειν *rell* | 1 αυτον [3%] CP

ὕμῃν τὰ ὅσια Δαυὶδ τὰ πιστά.» **35** Διὸ¹ καὶ ἐν ἐτέρῳ λέγει, «Οὐ δώσεις τὸν Ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.» **36** Δαυὶδ μὲν γάρ, ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ Θεοῦ βουλῇ, ἐκοιμήθη, καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ, καὶ εἶδεν διαφθοράν· **37** ὃν δὲ ὁ Θεὸς ἡγειρεν οὐκ εἶδεν διαφθοράν. **38** Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται· **39** καὶ² ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν³ νόμῳ Μωϋσέος⁴ δικαιωθῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιούται. **40** Βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ⁵ ἐφ' ὑμᾶς⁶ τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις· **41** ᾗ ἴδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε⁷ καὶ ἀφανίσθητε· ὅτι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι⁸ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν⁹ ᾧ¹⁰ οὐ μὴ πιστεύσητε, ἐάν τις ἐκδιηγῇται ὑμῖν.» »

The reaction

42 Ἐξιόντων δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων,¹¹

¹ διο **f**³⁵ C [98%] HF,RP,OC,TR,CP | διοτι **NA**,B [2%] NU | --- D

² και **f**³⁵ B,D [99%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- **NA**,C [1%]

³ εν **f**³⁵ **NA**,B,C,D [33%] NU | 1 τω [67%] HF,RP,OC,TR,CP

⁴ μωυσεος **f**³⁵ [18%] | μωυσεως **NB**,C [51%] RP,OC,CP,NU | μωσεως A,D [31%] HF,TR

⁵ επελθη *rell* | επελθοι [2%] CP | απελθη **N**

⁶ εφ υμας **f**³⁵ A,C [97%] HF,RP,OC,TR,CP | --- **NB**,D [3%] NU

⁷ θαυμασατε **f**³⁵ A,B,D [61%] HF,RP,OC,TR,NU | θαυμασετε **N** [1%] | θαυμασεται C [1%] | 1 και επιβλεψατε [15%] CP | επιβλεψατε και 1 [22%]

⁸ εγω εργαζομαι **f**³⁵ C [95%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 A,B,D [4%] NU | ο 1 εργαζομε 1 **N** | 2 [1%]

⁹ υμων **f**³⁵ D [91%] HF,RP,CP | 1 εργον **NA**,B,C [9%] OC,TR,NU

¹⁰ ω **f**³⁵ [20%] OC,TR | ο **NA**,B,C,D [79%] HF,RP,CP,NU | ος [1%]

¹¹ 1) δε εκ της συναγωγης των ιουδαιων **f**³⁵ (60.2%) HF,RP,TR

2) δε αυτων **NA**,B,C,D (16.2%) NU

3) δε αυτων εκ της συναγωγης των ιουδαιων (20.8%) OC,CP

4) δε αυτων εκ της συναγωγης (2.3%)

(two other readings) (0.4%)

I believe this variant set must be considered along with the presence of τα εθνη after παρεκαλουν, but *TuT* does not include the second set. However, from UBS³ it appears that virtually the same roster of witnesses, including the three ancient versions (!), read variant 2) and omit “the Gentiles”. Where then is the Subject of the main verb παρεκαλουν? Presumably for those witnesses it would be the Jews and proselytes who had just heard Paul and wanted to hear it all over again the next Sabbath. So why are they (Jews and proselytes) mentioned overtly again in verse 43? And on what basis would the whole city show up the next week (v. 44)? But to go back to verse 42, why would the first hearers want to hear the same thing (τα ρηματα ταυτα) again anyway? The really interested ones stuck with Paul and Barnabas to learn more (v. 43), just as we would expect. The witnesses to variants 1) and 3) join in support of “the Gentiles”, giving us a strong majority (over 80%). So the Subject of παρεκαλουν is τα εθνη—they want a chance to hear the Gospel too, and the whole city turns out. It fits the context perfectly. So, variant 3) appears to be a conflation and the basic reading is variant 1).

The witnesses to variant 3), because they have “the Gentiles”, are really on the side of

παρεκάλουν τὰ ἔθνη¹ εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα.² **43** Λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς, ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσελύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ, οἵτινες προσ-
λαλοῦντες³ ἔπειθον ἐπιμένειν αὐτοὺς⁴ τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ. **44** Τῷ τε⁵ ἐρχο-
μένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.⁶
45 Ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους, ἐπλήσθησαν ζήλου καὶ ἀντέλεγον τοῖς
ὑπὸ τοῦ⁷ Παύλου λεγομένοις,⁸ ἀντιλέγοντες καὶ⁹ βλασφημοῦντες.

46 Παρρησιασάμενοι δὲ¹⁰ ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας εἶπον·¹¹ «Ὑμῖν ἦν
ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἐπειδὴ δὲ¹² ἀπωθεῖσθε¹³
αὐτόν, καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα
εἰς τὰ ἔθνη. **47** Οὕτως γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ Κύριος· «Τέθεικά σε εἰς φῶς
ἐθνῶν, τοῦ εἶναι σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.» **48** Ἀκούοντα δὲ τὰ

variant 1), not 2), so presumably 1) may be viewed as having 80% attestation. For the witnesses to variant 1) the antecedent or referent of ἐξιόντων must be Paul's group, since the Gentiles would presumably address their request to the teacher.

In variant 2) αὐτῶν presumably serves as Subject of both the participle and the main verb, but in that event the main verb should take precedence and the pronoun should be nominative, not genitive. However one might explain the motivation for such a change—from 1) to 2) and deleting “the Gentiles”—variant 2) is evidently wrong, even though attested by the three ancient versions. Perhaps someone faced with variant 1) took “of the Jews” to be the referent of the participle instead of modifying “synagogue” (like NKJV), and thought it should be Subject of the main verb as well—then, of course, “the Gentiles” were in the way and were deleted. Then 1) might have been shortened to 2) for ‘clarity’.

¹ τα εθνη f³⁵ [88%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B,C,D [12%] NU

² τα ρηματα ταυτα f³⁵ NA,B,C [81%] HF,OC,TR,NU | 12 [18%] RP | ~ 1 αυτα 2 CP | 23 D

³ προσλαλουντες f³⁵ [89%] HF,RP | 1 αυτοις NA,B,C,D [11%] OC,TR,CP,NU

⁴ επιμενειν αυτους f³⁵ [18%] | ~ 21 [23%] HF,RP,TR,CP | ~ 2 προσμενειν (X)(A),B,C,D [58%] OC,NU | προσμενειν 2 [1%]

⁵ τε f³⁵ B [89%] HF,RP,OC,CP | δε NA,D [11%] TR,NU

⁶ θεου f³⁵ B,C [92%] HF,RP,OC,TR,CP | κυριου NA(D) [8%] NU

⁷ του f³⁵ C,D [97%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B [3%] NU

⁸ λεγομενοις f³⁵ C,D [98%] HF,RP,OC,TR,CP | λαλουμενοις NA,B [2%] NU

⁹ αντιλεγοντες και f³⁵ D (80%) HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B,C (19.6%) NU | one other variant (0.4%)

¹⁰ δε f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | τε NA,B,C,D [7%] NU

¹¹ ειπον rel | ειπαν NA,B(D) [2%] NU

¹² δε f³⁵ P⁴⁵A,C [98%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NB,D [2%] NU

¹³ απωθεισθε rel | αποθεισθε [10%] | απωθεισθαι A,C,D [5%] | αποθεισθαι [1%] | απωθισθαι X

ἔθνη ἔχαιρον,¹ καὶ ἐδόξαζον² τὸν λόγον τοῦ Κυρίου·³ καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζῶην αἰώνιον.

49 Διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου δι' ὅλης τῆς χώρας. **50** Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας καὶ⁴ τὰς εὐσχήμονας καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ τὸν⁵ Βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. **51** Οἱ δὲ ἐκτιναζάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν αὐτῶν⁶ ἐπ' αὐτούς, ἦλθον εἰς Ἰκόνιον. **52** Οἱ δὲ⁷ μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ Πνεύματος Ἁγίου.

Iconium

14:1 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων, καὶ λαλῆσαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. **2** Οἱ δὲ ἀπειθοῦντες⁸ Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν. **3** Ἰκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν, παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ Κυρίῳ, τῷ μαρτυροῦντι⁹ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ,¹⁰ διδόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. **4** Ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως· καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. **5** Ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων, σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς, **6** συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας—Λύστραν καὶ Δέρβην, καὶ τὴν περίχωρον—**7** κακεῖ ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι.¹¹

Lystra

8 Καὶ τις ἀνὴρ ἐν Λύστροις ἀδύνατος¹² τοῖς ποσὶν ἐκάθητο (χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων,¹³ ὃς οὐδέποτε περιπεπατῆκει).¹⁴ **9** Οὗτος

¹ εἰσάγειν f³⁵ NA,B,C,D [80%] OC,TR,NU | εἰσάγειν [19%] HF,RP,CP | two other variants [1%]

² ἐδοξαζον *rell* | ἐδοξαζεν [20%] | ἐδεξαντο D,OC

³ κυρίου *rell* | θεοῦ B,D [9%] | θεοῦ [15%]

⁴ καὶ f³⁵ NA [93%] HF,RP,OC,TR,CP | --- A,B,C,D [7%] NU

⁵ τον f³⁵ [55%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P⁴⁵ NA,B,C,D [45%] NU

⁶ αὐτῶν f³⁵ D [92%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B,C [8%] NU

⁷ δε f³⁵ NC,D [93%] HF,RP,OC,TR,CP | τε A,B [7%] NU | γε P⁴⁵

⁸ ἀπειθοῦντες f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | ἀπειθησαντες (NA),B(C) [10%] NU | D is wild

⁹ μαρτυροῦντι *rell* ECM | 1 ἐπὶ NA[NU]

¹⁰ αὐτοῦ f³⁵ NA,B,D [92%] HF,RP,OC,CP,NU | 1 καὶ C [8%] TR

¹¹ ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι f³⁵ C [94%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 NA,B,D [6%] NU

¹² ἐν λυστροῖς ἀδύνατος f³⁵ A,C [97%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 312 NB NU | ἐκαθητο 3 D | four other variants [2%]

¹³ ὑπάρχων f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B,C,D [5%] NU [ECM omits this variant set]

¹⁴ περιπεπατῆκει f³⁵ [84%] HF,RP,OC,TR,CP | περιεπατησεν NA,B,C [9%] NU | περιπατῆκει [3%] | περιπεπατικεῖ [2%] | περιεπεπατῆκει [1%] some TRs |

ἤκουεν¹ τοῦ Παύλου λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἰδὼν ὅτι πίστιν ἔχει² τοῦ σωθῆναι, **10** εἶπεν μεγάλη τῇ³ φωνῇ,⁴ «Ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός.»⁵ Καὶ ἡλλατο⁶ καὶ περιεπάτει. **11** Οἱ δὲ⁷ ὄχλοι, ἰδόντες ὃ ἐποίησεν ὁ⁸ Παῦλος, ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν⁹ Λυκαονιστὶ λέγοντες, «Οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς.» **12** Ἐκάλουν τε τὸν μὲν¹⁰ Βαρνάβαν, Δία,¹¹ τὸν δὲ Παῦλον, Ἑρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. **13** Ὁ δὲ¹² ἱερεὺς τοῦ Διός, τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως αὐτῶν,¹³ ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελεν¹⁴ θύειν.

14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι, Βαρνάβας καὶ Παῦλος, διαρρήξαντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν, εἰσεπήδησαν¹⁵ εἰς τὸν ὄχλον, κρίζοντες **15** καὶ λέγοντες· «Ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; Καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ὑμῖν ἐσμεν¹⁶ ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν¹⁷ Θεὸν τὸν¹⁸ ζῶντα, ὃς ἐποίησεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· **16** ὃς ἐν ταῖς παρωχημέναις γενεαῖς εἶασεν πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. **17** Καίτοιγε¹⁹ οὐκ ἀμάρτυρον ἑαυτὸν²⁰ ἀφῆκεν, ἀγαθοποιῶν,²¹ οὐρανόθεν ὑμῖν²² ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους,

περειπεπατηκει D | two further variants

¹ ηκουεν f³⁵ B,C [75%] TR,CP | ηκουσεν xA,D [25%] HF,RP,OC,NU

² πιστιν εχει f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 xA,B,C,D [7%] NU

³ τη f³⁵ A [99%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | --- xB,C,D [1%] NU

⁴ φωνη f³⁵ xA,B [89%] HF,RP,OC,TR,NU | 1 σοι λεγω εν τω ονοματι του κυριου ιησου χριστου C,D [11%] CP

⁵ ορθος f³⁵ xB,C,D [69%] HF,OC,TR,CP,NU | ορθως [30%] RP | ορθος A [1%]

⁶ ηλλατο f³⁵ [45%] | ηλλετο [16%] HF,RP,TR,CP | ηλετο [6%] | ηλατο xA,B,C [32%] OC,NU | ανηλατο D | three other variants [1%] (Presumably an unusual form of the 1st aorist that some ‘corrected’ by making it imperfect, while others deleted the ‘extra’ λ.)

⁷ δε f³⁵ C,D [97%] HF,RP,OC,TR,CP | τε xA,B [3%] NU

⁸ ο f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C,D [7%] NU

⁹ την φωνην αυτων rell | ~ 312 [12%] | 23 D | 12 x

¹⁰ μεν f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C(D) [4%] NU

¹¹ δια rell | διαν D [12%]

¹² ο δε f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 τε xA,B [7%] NU | το τε C | οι 2 D

¹³ αυτων f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C [8%] NU | αυτοις (D)

¹⁴ ηθελεν rell | ηθελον D [10%] | two further variants

¹⁵ εισεπηδησαν f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | εξεπηδησαν xA,B(C)D [10%] NU

¹⁶ υμιν εσμεν f³⁵ C [34%] | ~ 21 P^{45v} xA,B(D) [57%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | 2 [9%]

¹⁷ τον f³⁵ P⁴⁵D [91%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C [9%] NU

¹⁸ τον f³⁵ P⁴⁵x [91%] HF,RP,OC,TR,CP | --- A,B,C,D [9%] NU

¹⁹ καιτοιγε f³⁵ x [94%] HF,RP,OC,TR,CP | καιτοι A,B,C [4%] NU | και γε P⁴⁵D [1%] | two other variants

²⁰ εαυτον f³⁵ C(D) [98%] HF,RP,OC,TR,CP | αυτον P⁴⁵ xA,B [2%] NU

²¹ αγαθοποιων f³⁵ D [93%] HF,RP,OC,TR,CP | αγαθουργων xA,B,C [7%] NU

²² υμιν f³⁵ P⁴⁵xB,C(D) [84%] HF,RP,OC,NU | ημιν f^{35pt} [15%] TR,CP | --- A [1%] [Is it

ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν.»¹ **18** Καὶ ταῦτα λέγοντες, μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς.²

Paul stoned

19 Ἐπῆλθον³ δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους⁴ καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον, ἔσυραν⁵ ἔξω τῆς πόλεως, νομίσαντες⁶ αὐτὸν τεθνάναι.⁷ **20** Κυκλωσάντων δὲ τῶν μαθητῶν αὐτόν,⁸ ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθεν σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην.

The return to Antioch

21 Εὐαγγελισάμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην καὶ μαθητεύσαντες ἱκανούς, ὑπέστρεψαν εἰς⁹ Λύστραν καὶ¹⁰ Ἰκόνιον καὶ¹¹ Ἀντιόχειαν, **22** ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει, καὶ ὅτι «Διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.» **23** Χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν,¹² προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν, παρέθεντο αὐτοὺς τῷ Κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν.¹³ **24** Καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν, ἦλθον εἰς¹⁴ Παμφυλίαν. **25** Καὶ λαλήσαντες ἐν Πέργῃ τὸν λόγον, κατέβησαν εἰς Ἀττάλειαν.¹⁵ **26** Κακεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν. **27** Παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν,

‘giving you rain from heaven’, or ‘giving us rain from heaven’? Within the context, the extemporaneous ‘sermon’ in Lystra, it makes no difference.]

¹ ἡμῶν f³⁵ A [68%] HF,RP,TR,CP | υμῶν XB,C,D [31%] OC,NU | --- [1%]

² αυτοῖς f³⁵ P^{45v} XA,B [90%] HF,RP,OC,TR,NU | 1 διατριβόντων δε αὐτῶν καὶ διδασκόντων C(D) [10%] CP

³ ἐπῆλθον *rell* | ἐπῆλθαν XA,B [1%] NU | ἀπῆλθον P⁴⁵ [1%]

⁴ There is a long addition that comes in at least fifteen different forms that all together appear in around 10% of the MSS.

⁵ ἐσυραν f³⁵ D [48%] OC,CP | ἐσυρον XA,B,C [52%] HF,RP,TR,NU

⁶ νομίσαντες f³⁵ C [97%] HF,RP,OC,TR,CP | νομιζοντες P⁴⁵ XA,B,D [3%] NU

⁷ τεθνάναι f³⁵ (D) [92%] HF,RP,OC,TR,CP | τεθνηκεναι P⁴⁵ XA,B,C [8%] NU

⁸ τῶν μαθητῶν αὐτόν f³⁵ XA,B,C [48%] NU | ~ 312 [37%] HF,RP,OC,TR | ~ αὐτῶν 12 [10%] CP | 12 αὐτῶν [2%] | 12 αὐτοῦ D | 12 αὐτοῦ 3 P⁴⁵ | four other variants [2%]

⁹ εἰς f³⁵ D [32%] | 1 τὴν XA,B,C [68%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

¹⁰ καὶ f³⁵ P⁴⁵ D [93%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 εἰς XA,B,C [7%] NU | one other variant

¹¹ καὶ f³⁵ B,D [92%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 εἰς XA,C [8%] NU

¹² πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν f³⁵ [89%] HF,RP,TR,CP | ~ 231 XA,B,C(D) [9%] NU | 123 καὶ [2%] OC (in small print)

¹³ πεπιστευκεισαν *rell* | ἐπεπιστευκεισαν [1%] | πεπιστευκισαν XC | πεπιστευκασιν D [3%] OC | πεπιστευκησαν [1%] | πεπειστευκεισαν A

¹⁴ εἰς f³⁵ A,D [95%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 τὴν XB,C [5%] NU

¹⁵ ατταλειαν *rell* | αταλειαν [4%] | αταλιαν [3%] | ατταλιαν XA,B,C,D [5%] | two other spellings

ἀνήγγειλαν¹ ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς μετ' αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν θύραν πίστεως. **28** Διέτριβον δὲ ἐκεῖ² χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

The Jerusalem Council

The conflict

15:1 Καὶ τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι «Ἐὰν μὴ περιτέμνησθε³ τῷ ἔθει⁴ Μωϋσέως,⁵ οὐ δύνασθε σωθῆναι.» **2** Γενομένης οὖν⁶ στάσεως καὶ ζητήσεως⁷ οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτούς, ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν, καὶ τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν, πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. **3** Οἱ μὲν οὖν, προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, διήρχοντο τὴν⁸ Φοινίκην καὶ Σαμάρειαν, ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν· καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς. **4** Παραγενόμενοι δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἀπεδέχθησαν⁹ ὑπὸ¹⁰ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ Θεὸς ἐποίησεν μετ' αὐτῶν.¹¹ **5** Ἐξανέστησαν δὲ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἵρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες ὅτι «Δεῖ περιτέμνειν αὐτούς, παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωσέως.»¹²

The Council

6 Συνήχθησαν δὲ¹³ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. **7** Πολλῆς δὲ συζητήσεως¹⁴ γενομένης, ἀναστὰς Πέτρος εἶπεν πρὸς αὐτούς· «Ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ὁ Θεὸς ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο,¹⁵ διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ

¹ ἀνηγγείλαν f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | ἀνηγγέλλον xA,B,C [4%] NU | ἀνηγγείλον D | ἀπηγγείλαν [3%]

² ἐκεῖ f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C,D [4%] NU

³ περιτεμνησθε f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | περιτιμηθητε xA,C(D) [5%] NU | περιθιμητε B

⁴ εθει f³⁵ D [96%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 τω xA,B,C [3%] NU | 1 του [1%]

⁵ μωυσεος f³⁵ [20%] CP | μωυσεως xB,C [76%] RP,OC,TR,NU | μωσεως A,D [4%] HF

⁶ ουν f³⁵ A [90%] HF,RP,OC,TR,CP | δε xB,C,D [10%] NU

⁷ ζητησεως f³⁵ xA,B,C [98%] HF,RP,OC,CP,NU | συζητησεως [1%] TR | --- [1%]

⁸ την f³⁵ A [97%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 τε P⁴⁵xB,C [3%] NU

⁹ απεδεχθησαν f³⁵ C [94%] HF,RP,OC,TR,CP | παρεδεχθησαν xA,B [3%] NU | παρεδοθησαν D | υπεδεχθησαν [2%] | προσεδεχθησαν [1%]

¹⁰ υπο f³⁵ xA [98%] HF,RP,OC,TR,CP | απο B,C [2%] NU

¹¹ αυτων tell | 1 και οτι ηνοιξεν τοις εθνεσιν θυραν πιστεως [10%] OC

¹² μωσεως f³⁵ A,D [35%] HF,CP | μωυσεως P⁴⁵xB,C [63%] RP,OC,TR,NU | μωυσεος [2%]

¹³ δε f³⁵ xA,D [96%] HF,RP,OC,TR,CP | τε B,C [4%] NU

¹⁴ συζητησεως f³⁵ (C,D) [91%] HF,RP,OC,TR,CP | ζητησεως P⁴⁵xB,A [9%] NU

¹⁵ ο θεος εν υμιν εξελεξατο f³⁵ [25%] | 123 ημιν 5 [29%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 34512 xA,B,C [28%] NU | ~ 3 ημιν 512 [9%] | ~ 3 ημιν 125 [6%] | ~ ημιν 125 (D) [2%] | two

εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι. **8** Καὶ ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς δοὺς αὐτοῖς¹ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καθὼς καὶ ἡμῖν· **9** καὶ οὐδὲν² διέκρινεν μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθάρισας τὰς καρδίας αὐτῶν. **10** Νῦν οὖν, τί πειράζετε τὸν Θεόν, ἐπιθεῖναι³ ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; **11** Ἀλλά, διὰ τῆς χάριτος τοῦ⁴ Κυρίου Ἰησοῦ⁵ πιστεύομεν σωθῆναι, καθ' ὃν τρόπον κἀκεῖνοι.»

12 Ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος⁶ καὶ ἤκουον Βαρνάβα καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι' αὐτῶν. **13** Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτούς, ἀπεκρίθη Ἰάκωβος λέγων· **14** «Ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου. Συμεὼν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ Θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν ἐπὶ⁷ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. **15** Καὶ τοῦτο συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται· **16** «Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω, καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαυὶδ, τὴν πεπτωκυῖαν· καὶ τὰ κατεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω καὶ ἀνορθώσω αὐτήν· **17** ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν Κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη— ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς—λέγει Κύριος ὁ⁸ ποιῶν ταῦτα πάντα.»⁹ **18** Γνωστὰ ἀπ' αἰῶνός ἐστιν τῷ Θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ.¹⁰ **19** Διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν Θεόν, **20** ἀλλ' ¹¹ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι ἀπὸ¹² τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πορνείας καὶ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος. **21** Μωσῆς¹³ γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσον-τας αὐτὸν ἔχει, ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.»

The edict

22 Τότε ἔδοξεν τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις, σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν¹⁴ Παύλῳ

other variants [1%]

¹ αὐτοῖς f³⁵ C(D) [98%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B [2%] NU

² ουδεν f³⁵ x(A)C,D [69%] HF,RP,OC,TR,CP | ουθεν B [31%] NU

³ επιθειναι rell | επιθηναι [10%]

⁴ του rell | --- [1%] TR

⁵ ησου f³⁵ xA,B [93%] HF,RP,OC,NU | 1 χριστου C,D [7%] TR,CP

⁶ παν το πληθος rell | ~ 23 απαν [1%] CP | απαν 23 [4%] | 23 [1%]

⁷ επι f³⁵ [61%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C,D [39%] NU

⁸ ο f³⁵ A,C [98%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | --- xB(D) [2%] NU

⁹ ταυτα παντα f³⁵ [89%] HF,RP,OC,TR | ~ 21 [6%] CP | 1 xA,B,C,D [5%] NU

¹⁰ εστιν (εισιν 5%; —ε. Α 1%) τω θεω (κυριω A,D 1.5%; αυτω 4%) παντα (—π. A,D 6%) τα εργα (το εργον A,D; —τ. ε. 4%) αυτου f³⁵ (A,D) [90%] HF,RP,OC,TR | --- xB,C [5%] NU [CP gives the whole verse as: α εστι γνωστα απ αιωνος αυτω (4%), included above]

¹¹ αλλ f³⁵ P⁴⁵B,C [74%] | αλλα xA,D [26%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

¹² απο f³⁵ A,C [97%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P⁴⁵xB,D [3%] NU

¹³ μωσης f³⁵ P⁴⁵A [28%] HF,TR | μωυσης xB,C,D [72%] RP,OC,CP,NU

¹⁴ συν f³⁵ D [88%] HF,RP,CP | 1 τω xA,B,C [12%] OC,TR,NU

καὶ Βαρνάβα· Ἰούδαν (τὸν ἐπικαλούμενον¹ Βαρσαβᾶν)² καὶ Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς· **23** γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν τάδε·³ «Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ⁴ ἀδελφοί, τοῖς κατὰ⁵ Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν· Χαίρειν. **24** Ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν⁶ ἐξελθόντες⁷ ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις, ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν, λέγοντες περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον⁸—οἷς οὐ διεστείλαμεθα—**25** ἔδοξεν ἡμῖν, γενομένοις ὁμοθυμαδόν, ἐκλεξαμένοις⁹ ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβα καὶ Παύλῳ,¹⁰ **26** ἀνθρώποις παραδεδοκόσιν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. **27** Ἀπεστάλ-καμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. **28** Ἔδοξεν γὰρ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι,¹¹ καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος πλὴν τῶν ἐπάναγκες τούτων·¹² **29** ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτοῦ¹³ καὶ πορνείας·¹⁴ ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς εὖ πράξετε.¹⁵ Ἐρρωσθε.»

Good results

30 Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες ἦλθον¹⁶ εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν. **31** Ἀναγνόντες δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. **32** Ἰούδας τε¹⁷ καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προφητὰ ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς καὶ ἐπεστήριξαν. **33** Ποιήσαντες δὲ χρόνον, ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς

¹ ἐπικαλουμενον f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | καλουμενον P⁴⁵ xA,B,C,D [6%] NU

² βαρσαβαν f³⁵ [65%] TR | βαρσαββαν xA,B,C [35%] HF,RP,OC,CP,NU | βαρραββαν D

³ ταδε f³⁵ (C,D) (97.7%) HF,RP,OC,TR,CP | --- P⁴⁵ xA,B (1.3%) NU | ταυτα (0.8%) | one other variant

⁴ και οι f³⁵ [98%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C,D [2%] NU

⁵ κατα f³⁵ [20%] | 1 την xA,B,C,D [80%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

⁶ εξ ημων f³⁵ A,B,C [95%] HF,RP,OC,TR,NU | --- [2%] CP | 1 υμων x [3%]

⁷ εξελθοντες f³⁵ A(C)D (95%) HF,RP,OC,TR,CP[NU] | ελθοντες (3.3%) | --- xB (1.7%)

⁸ λεγοντες περιτεμνεσθαι και τηρειν τον νομον f³⁵ C [98%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P^{45v} xA,B,D [2%] NU

⁹ εκλεξαμενοις f³⁵ P^{45v} A,B [50%] CP,NU | εκλεξαμενους xC,D [50%] HF,RP,OC,TR

¹⁰ παυλω rell | παυλου [3%] CP

¹¹ αγιω πνευματι f³⁵ C,D [96%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 2 τω 1 xA,B [4%] NU

¹² των επαναγκες τουτων f³⁵ [45%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 312 B(C) [36%] NU | 12 (A) [11%] | ~ 32 (x)D [8%]

¹³ πνικτου f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | πνικτων xA,B,C [3%] NU | --- D

¹⁴ πορνειας rell | 1 και οσα μη θελετε εαυτοις γινεσθαι ετεροις μη ποιειν (ποιειτε CP) (D) [4%] (CP)

¹⁵ πραξετε rell | πραξατε (D) [3%] CP | three other variants C [3%] | πραξητε [3%]

¹⁶ ηλθον f³⁵ [89%] HF,RP,OC,TR,CP | κατηλθον xA,B,C(D) [10%] NU | απηλθον [1%]

¹⁷ τε rell | δε D [3%] [some TRs]

ἀποστόλους.^{1,2} **35** Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι, μετὰ καὶ ἐτέρων πολλῶν, τὸν λόγον τοῦ Κυρίου.

Missionary journey II—Paul and Silas

Paul and Barnabas separate

36 Μετὰ δέ τινας ἡμέρας εἶπεν Παῦλος πρὸς Βαρνάβαν,³ «Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν⁴ κατὰ πᾶσαν πόλιν⁵ ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, πῶς ἔχουσιν.» **37** Βαρνάβας δὲ ἐβουλεύσατο⁶ συμπαραλαβεῖν καὶ⁷ Ἰωάννην (τὸν καλούμενον⁸ Μᾶρκον). **38** Παῦλος δὲ ἡξίου, τὸν ἀποστάντα ἀπ’ αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον μὴ συμπαραλαβεῖν⁹ τοῦτον. **39** Ἐγένετο οὖν¹⁰ παροξυσμὸς ὥστε χωρισθῆναι¹¹ αὐτοὺς ἀπ’ ἀλλήλων. Τὸν τε Βαρνάβαν παραλαβόντα τὸν Μᾶρκον ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον· **40** Παῦλος δὲ ἐπίλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθεν, παραδοθείς τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ¹² ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν.

¹ ἀποστολους f³⁵ [91%] HF,RP,OC,TR,CP | αποστειλαντας αυτους A,B,C,D [9%] NU | αποστιλαντας εαυτους X

² 1) (omit verse 34) f³⁵ XA,B (70.8%) HF,RP,NU

2) εδοξεν δε τω σιλα επιμειναι αυτου (20.3%) OC,TR (OC is in small print)

3) εδοξεν δε τω σιλα επιμειναι αυτοθι (7.5%) CP

4) εδοξεν δε τω σιλα επιμειναι αυτους C(D) (1%)
(two other readings) (0.4%)

(RP, HF, NU agree that variant 1) is correct, and indeed verse 33 seems to require that Silas returned to Jerusalem; “they were sent back ... to the apostles”, and “they” refers to Judas and Silas. The ‘problem’ is that in verse 40 Paul chooses Silas to accompany him, so he had to be in Antioch, not Jerusalem. Accordingly, the longer reading was created to solve the ‘problem’. The “some days” of verse 36 could well have been a month or two. From Antioch to Jerusalem would be a trip of some 400 miles. Silas had time to go to Jerusalem and get back to Antioch.)

³ παυλος προς βαρναβαν f³⁵ (D) [95%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 231 XA,B,C [2%] NU | ~ 23 o 1 [3%]

⁴ ημων f³⁵ [89%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P¹²⁷ XA,B,C [7%] NU | τους [3%] | 1 τους [1%]

⁵ πασαν πολιν f³⁵ D [96%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 P¹²⁷ XA,B,C [4%] NU

⁶ εβουλευσατο f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | εβουλετο XA,B,C [6%] NU | εβουλευετο D | ηβουλετο [1%]

⁷ και f³⁵ A,C [51%] ECM | 1 τον XB [10%] NU | τον [22%] HF,RP,OC,TR,CP | --- D [17%]

⁸ καλουμενον rell | επικαλουμενον C,D [12%] OC | επικληθεντα [1%]

⁹ συμπαραλαβειν f³⁵ [91%] HF,RP,OC,TR,CP | συμπαραλαμβανειν P^{45v} (XA,B,C) [9%] NU | D is wild

¹⁰ ουν f³⁵ C [96%] HF,RP,OC,TR,CP | δε P⁴⁵ XA,B,D [4%] NU

¹¹ χωρισθηναι f³⁵ [22%] | αποχωρισθηναι XA,B,C,D [72%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | αποχωρησαι [5%] | one other variant

¹² θεου f³⁵ P⁴⁵ C [97%] HF,RP,OC,TR,CP | κυριου XA,B(D) [3%] NU

41 Διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν,¹ ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας.

Paul finds Timothy

16:1 Κατήντησεν δὲ² εἰς Δέρβην καὶ³ Λύστραν. Καὶ ἰδοῦ, μαθητὴς τις ἦν ἐκεῖ⁴ ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς γυναικὸς τινος⁵ Ἰουδαίας πιστῆς, πατὴρ δὲ Ἕλληνας· **2** ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν. **3** Τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις, ἥδεσαν⁶ γὰρ ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι Ἕλληνας⁷ ὑπῆρχεν. **4** Ὡς δὲ διεπορεύοντο⁸ τὰς πόλεις παρεδίδουν⁹ αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα—τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν¹⁰ πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ.¹¹ **5** Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει, καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ’ ἡμέραν.

The ‘Macedonian call’

6 Διελθόντες¹² δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ τὴν¹³ Γαλατικὴν χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ, **7** ἐλθόντες¹⁴ κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον κατὰ¹⁵ τὴν Βιθυνίαν πορεύεσθαι,¹⁶ καὶ οὐκ εἶασεν αὐτοὺς τὸ Πνεῦμα.¹⁷ **8** Παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρωάδα.

9 Καὶ ὄραμα διὰ τῆς¹⁸ νυκτὸς ὤφθη τῷ Παύλῳ·¹⁹ ἀνὴρ τις ἦν Μακεδὼν²⁰

¹ κιλικίαν f³⁵ NA,C [96%] HF,RP,OC,TR,CP | τὴν 1 B,D [4%] [NU] | τῆς κιλικίας P⁴⁵

² δε f³⁵ NC [91%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 καὶ P⁴⁵A,B [9%] [NU] | D is wild

³ καὶ f³⁵ C,D [95%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 εἰς NA,B [5%] NU

⁴ ἐκεῖ rell | --- CP

⁵ τινος f³⁵ [87%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B,C,D [12%] NU (OC is in small print) | two other variants [1%]

⁶ ἥδεσαν f³⁵ [18%] | ἥδεισαν NA,B,C,D [75%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | ἥδησαν [5%] | two other variants [2%] (Imperfect or Pluperfect? The Imperfect fits the context better.)

⁷ τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι Ἕλληνας f³⁵ P⁴⁵vD [92%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 45 ο πατήρ 3 NA,B,C [7%] NU | ~ 4 ο πατήρ 35 [1%]

⁸ διεπορευοντο rell | επορευοντο [3%] CP | διερχομενοι D

⁹ παρεδιδουν f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | παρεδιδουσαν P⁴⁵v NA,B,D [4%] NU | παρεδιδουσαν C | παρεδιδωσαν [1%]

¹⁰ τῶν f³⁵ [89%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P¹²⁷ NA,B,C,D [11%] NU

¹¹ ἱερουσαλημ f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | ιεροσολυμοις NA,B,C [7%] NU

¹² διελθοντες f³⁵ [85%] HF,RP,OC,TR,CP | διηλθον NA,B,C,D [15%] NU

¹³ τὴν f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B,C,D [5%] NU

¹⁴ ἐλθοντες f³⁵ [85%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 δε NA,B,C(D) [15%] NU

¹⁵ κατὰ f³⁵ [87%] HF,RP,OC,TR,CP | εἰς NA,B,C,D [13%] NU

¹⁶ πορευεσθαι f³⁵ C,D [95%] HF,RP,OC,TR,CP | πορευθῆναι NA,B [5%] NU

¹⁷ πνεῦμα f³⁵ [91%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 ἰησοῦ NA,B,D [7%] NU | 1 κυρίου [1%] C | --- [1%]

¹⁸ τῆς f³⁵ NC [98%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- A,B,D [2%]

¹⁹ ὡφθη τῷ παύλῳ f³⁵ A,C,D [93%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 231 NB [5%] NU | εφανη 23 [2%]

²⁰ τις ἦν μακεδων f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 312 (NA)B(C) [5%] NU | ~ 31 D [1%] |

ἐστώς,¹ παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων, «Διαβὰς εἰς τὴν² Μακεδονίαν,³ βοήθησον ἡμῖν.» **10** Ὡς δὲ τὸ ὄραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν⁴ Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ Κύριος⁵ εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.

Philippi

11 Ἀναγκέντες οὖν⁶ ἀπὸ τῆς⁷ Τρωάδος, εὐθυδρομήσαμεν εἰς τὴν⁸ Σαμοθράκην, τῇ τε⁹ ἐπιούσῃ εἰς Νεάπολιν.¹⁰ **12** ἐκεῖθεν τε¹¹ εἰς Φιλίππους, ἥτις ἐστὶν πρώτη τῆς¹² μερίδος τῆς¹³ Μακεδονίας πόλις, κολωνεία.¹⁴ Ἦμεν δὲ ἐν αὐτῇ¹⁵ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς. **13** Τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς πόλεως¹⁶ παρὰ ποταμόν, οὗ ἐνομιζέτο¹⁷ προσευχῇ¹⁸ εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναῖξιν. **14** Καί τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυροπόωλις¹⁹ πόλεως Θυατείρων, σεβομένη τὸν Θεόν, ἤκουεν,²⁰ ἥς ὁ Κύριος διήνοιξεν τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ Παύλου. **15** Ὡς δὲ ἐβαπτίσθη αὐτῇ,²¹ καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσεν

two other variants [1%]

¹ ἐστώς **f**³⁵ (D) [88%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 καὶ **XA**,B,C [12%] NU

² τὴν **f**³⁵ [18%] | --- **XA**,B,C,D [82%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

³ μακεδονιαν **rell** | μακεδωνιαν [3%] CP | μακαιδιονιαν A [1%] (CP has the same vowel shift in verses 10 and 12.)

⁴ τὴν **f**³⁵ [44%] HF,RP,OC,TR,CP | --- **XA**,B,C [56%] NU | D is wild

⁵ κυριος **f**³⁵ D [92%] HF,RP,OC,TR,CP | θεος **XA**,B,C [8%] NU

⁶ οὖν **f**³⁵ B,C [94%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | δε **XA** [4%] NU | --- D [2%]

⁷ τῆς **f**³⁵ [91%] HF,RP,OC,TR,CP | --- **XA**,B,C,D [9%] NU

⁸ τὴν **f**³⁵ [18%] | --- **XA**,B,C,D [82%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

⁹ τε **f**³⁵ [89%] HF,RP,TR,CP | δε **XA**,C [11%] OC,NU | δ B | καὶ D

¹⁰ νεαπολιν **f**³⁵ C,D [98%] HF,RP,OC,TR,CP | νεαν πολιν **XA**,B [2%] NU

¹¹ ἐκεῖθεν τε **f**³⁵ [88%] HF,RP,OC,TR,CP | κακεῖθεν **XA**,B(C)D [10%] NU | 1 δε [2%]

¹² πρωτη τῆς **f**³⁵ **XA**,C [97%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | 1 B [2%] | κεφαλη D | πρωτης [none!] [NU] (NU has a conjecture)

¹³ μεριδος τῆς **rell** | 1 **XA**,C [9%] ECM | 2 D [2%]

¹⁴ κολωνεια **f**³⁵ [88%] HF,RP,CP | κολωνια **XB**,C,D [8%] OC,TR,NU | κωλωνεια [3%] | κωλωνια A | two other variants

¹⁵ αυτη **f**³⁵ [89%] HF,RP,OC,CP | ταυτη **XA**,B,C,D [11%] TR,NU | one other variant

¹⁶ πολεως **f**³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | πυλης **XA**,B,C,D [4%] NU

¹⁷ ενομιζετο **f**³⁵ A [98%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | ενομιζομεν B [1%] NU | ενομιζαμεν C | ενομιζεν **X** | εδοκει D

¹⁸ προσευχη **f**³⁵ A,B,D [93%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | προσευχην **XC** [5%] NU | ευχη [2%]

¹⁹ πορφυροπωλις **rell** | πορφυροπολις [15%] | πορφυροπωλεις A | πορφυροπολεις [1%] | one other variant

²⁰ ηκουεν **rell** | ηκουσεν D [44%]

²¹ αυτη **f**³⁵ [30%] | --- **XA**,B,C,D [70%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

λέγουσα, «Εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ Κυρίῳ εἶναι,¹ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου, μείνατε.»² Καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς.

Prison

16 Ἐγένετο δέ, πορευομένων ἡμῶν εἰς³ προσευχὴν, παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα Πύθωνος⁴ ἀπαντῆσαι⁵ ἡμῖν, ἣτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχεν τοῖς κυρίοις αὐτῆς μαντευομένη. **17** Αὕτη κατακολουθήσασα⁶ τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλῳ⁷ ἔκραζεν⁸ λέγουσα, «Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου εἰσιν, οἵτινες καταγγέλλουσιν⁹ ἡμῖν¹⁰ ὁδὸν σωτηρίας.» **18** Τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Διαπονηθεὶς δὲ ὁ¹¹ Παῦλος, καὶ ἐπιστρέψας τῷ πνεύματι εἶπεν, «Παραγγέλλω σοι ἐν τῷ¹² ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξέλθειν ἀπ' αὐτῆς.» Καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ.

19 Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπίς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν¹³ Σίλαν εἴλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, **20** καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς εἶπον,¹⁴ «Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες, **21** καὶ καταγγέλλουσιν ἔθνη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν, Ῥωμαίοις οὖσιν.» **22** Καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιρρήξαντες¹⁵ αὐτῶν τὰ ἱμάτια¹⁶ ἐκέλευον ῥαβδίζειν. **23** Πολλὰς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς, ἔβαλον εἰς φυλακὴν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς· **24** ὅς, παραγγελίαν τοιαύτην εἰληφώς,¹⁷ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν¹⁸ φυλακὴν καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν

¹ τω κυριω ειναι rell | ~ 312 [3%] CP | 3 [1%] | 1 θεω 3 D

² μεινατε f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | μενετε P^{45,127} xA,B,D [2%] NU | μινατε C | μενεται [1%]

³ εις f³⁵ D [94%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 την P^{45v} xA,B,C [6%] NU

⁴ πυθωνος f³⁵ P^{45,127v} [98%] HF,RP,OC,TR,CP | πυθωνα xA,B,C,D [2%] NU

⁵ απαντησαι f³⁵ A,D [95%] HF,RP,OC,TR,CP | υπαντησαι P⁴⁵ xB,C [5%] NU

⁶ κατακολουθησασα f³⁵ A,C [98%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | κατακολουθουσα xB,D [2%] NU | κατακολουθουσαν P⁴⁵

⁷ τω σιλα f³⁵ [25%] OC | ημιν P⁴⁵ xA,B,C(D) [75%] HF,RP,TR,CP,NU (Who was put in prison?)

⁸ εκραζεν rell | εκραζε [3%] CP | εκραζον D

⁹ καταγγελλουσιν rell | καταγγελουσιν [17%] | ευαγγελιζοντες D

¹⁰ ημιν f³⁵ P¹²⁷ A,C [94%] HF,RP,OC,TR,CP | υμιν xB(D) [6%] NU

¹¹ ο f³⁵ P^{127v} C,D [98%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P⁴⁵ xA,B [2%] NU

¹² τω f³⁵ P¹²⁷ D [90%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C [10%] NU

¹³ τον rell | --- P¹²⁷ C,D [3%] CP

¹⁴ ειπον rell | ειπαν P¹²⁷ xA,B [2%] NU

¹⁵ περιρρηξαντες f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | περιρηξαντες xA,B,C,D [7%] NU

¹⁶ αυτων τα ιματια rell | ~ 231 [2%] CP

¹⁷ ειληφως f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | λαβων xA,B,C,D [8%] NU

¹⁸ εσωτεραν rell | εσοτεραν [5%] CP | εσωτερω P¹²⁷

ἡσφαλίσατο¹ εἰς τὸ ξύλον.

The Jailor Converts

25 Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν Θεόν· ἐπηκροῶντο² δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι. **26** Ἄφνω δὲ σεισμός ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμοτηρίου· ἀνεώχθησάν³ δὲ⁴ παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη. **27** Ἐξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ καὶ ἰδὼν ἀνεωγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος⁵ μάχαιραν, ἔμελλεν⁶ ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους.

28 Ἐφώνησεν δὲ φωνῇ μεγάλη ὁ Παῦλος⁷ λέγων, «Μηδὲν πράξης σεαυτῷ κακόν, ἅπαντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε.» **29** Αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησεν⁸ καὶ ἔντρομος γενόμενος προσέπεσεν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ⁹ Σίλᾳ. **30** Καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω ἔφη, «Κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ;» **31** Οἱ δὲ εἶπον,¹⁰ «Πίστευσον ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν¹¹ καὶ σωθήσῃ, σὺ καὶ ὁ οἶκός σου.» **32** Καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου καὶ πᾶσιν¹² τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. **33** Καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ πάντες¹³ παραχρῆμα. **34** Ἀναγαγὼν τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ¹⁴ παρέθηκεν τράπεζαν, καὶ ἡγαλλιᾶτο,¹⁵ πανοικί¹⁶ πεπιστευκῶς τῷ Θεῷ.

Magistrates Rebuked

35 Ἡμέρας δὲ γενομένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες, «Ἀπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους.» **36** Ἀπήγγειλεν δὲ ὁ

¹ αυτων ησφαλισατο f³⁵ P¹²⁷(D) [98%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 xA,B,C [2%] NU

² επηκροωντο rell | επικροωντο [20%]

³ ανεωχθησαν f³⁵ [76%] HF,RP,OC,TR,CP | ηνεωχθησαν B,C,D [19%] NU | ηνοιχθησαν xA [5%]

⁴ δε f³⁵ xA,B,D [62%] NU | τε C [38%] HF,RP,OC,TR,CP

⁵ σπασαμενος f³⁵ P¹²⁷ xA [99%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | 1 την B,C,D [1%] [NU]

⁶ εμελλεν f³⁵ D [94%] HF,RP,OC,TR,CP | ημελλεν xA,B,C [5%] NU | ηθελεν (P¹²⁷) [1%]

⁷ φωνη μεγαλη ο παυλος f³⁵ D (91.3%) HF,RP,OC,TR,CP,ECM | ~ 2134 A (0.8%) [NU] | ~ 3412 (3.5%) | ~ 214 [1%] | 124 xC (3.1%) | ~ 421 B | three other variants P¹²⁷ (1%)

⁸ εισεπηδησεν rell | εισεπιδησεν [5%] CP

⁹ τω f³⁵ xA [99%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- P¹²⁷B,C,D [1%]

¹⁰ ειπον rell | ειπαν xA,B,D [3%] NU

¹¹ χριστον f³⁵ C,D [97%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P¹²⁷ xA,B [3%] NU

¹² και πασιν f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | συν 2 A,C,D [7%] NU | συμπασιν P⁴⁵x [1%] | συ πασιν B

¹³ αυτου παντες f³⁵ (A)C,D (89.6%) HF,RP,OC,TR,NU | 1 απαντες xB (4.1%) | 1 ολος P⁴⁵ | 1 (3.9%) CP | αυτω 2 (1.9%) | one other variant P¹²⁷

¹⁴ αυτου f³⁵ xA(D) [63%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P^{45,127}B,C [37%] NU

¹⁵ ηγαλλιατο f³⁵ P¹²⁷C,D [42%] HF,RP,OC | ηγαλλιασατο xA,B [56%] TR,CP,NU | three other variants [2%]

¹⁶ πανοικι f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | πανοικει P⁴⁵ xA,B,C [5%] NU | D is wild

δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους τούτους¹ πρὸς τὸν Παῦλον, ὅτι «Ἀπεστάλκασιν² οἱ στρατηγοὶ ἵνα ἀπολυθῇτε· νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ.» **37** Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς· «Δήραντες³ ἡμᾶς δημοσίᾳ, ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλον⁴ εἰς φυλακὴν, καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; Οὐ γάρ· ἀλλὰ⁵ ἐλθόντες αὐτοὶ⁶ ἐξαγαγέτωσαν.» **38** Ἀνήγγειλαν⁷ δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδοῦχοι τὰ ῥήματα ταῦτα· ἐφοβήθησαν δὲ⁸ ἀκούσαντες ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσιν· **39** καὶ ἐλθόντες παρε-κάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξαγαγόντες ἡρώτων ἐξελθεῖν⁹ τῆς¹⁰ πόλεως. **40** Ἐξελθόντες δὲ ἀπὸ¹¹ τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον πρὸς¹² τὴν Λυδίαν, καὶ ἰδόντες τοὺς ἀδελφούς παρεκάλεσαν αὐτούς¹³ καὶ ἐξῆλθον.

Thessalonica

17:1 Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ¹⁴ Ἀπολλωνίαν, ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν ἡ¹⁵ συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. **2** Κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ, εἰσῆλθεν πρὸς αὐτούς καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέγετο¹⁶ αὐτοῖς ἀπὸ τῶν Γραφῶν, **3** διανοίγων καὶ παρατιθέμενος ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι «οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς¹⁷ ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν.» **4** Καὶ τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ, τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων πλῆθος πολὺ,¹⁸ γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι.

¹ τουτους f³⁵ NA [96%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- B,C,D [4%]

² απεσταλκασιν f³⁵ P¹²⁷D [98%] HF,RP,OC,TR,CP | απεσταλκαν P⁴⁵NA,B [1%] NU | απεστειλαν C [1%]

³ δηραντες f³⁵ [22%] CP | δειραντες A,B,D [77%] HF,RP,OC,TR,NU | διραντες N [1%] | one other variant

⁴ εβαλον rell | εβαλαν B,D,NU

⁵ αλλα rell | αλλ [15%] ECM | --- P¹²⁷

⁶ αυτοι f³⁵ [40%] HF,RP | 1 ημας P⁴⁵NA,B,D [60%] OC,TR,CP,NU

⁷ ανηγγειλαν f³⁵ [85%] HF,RP,OC,TR,CP | απηγγειλαν P^{45,127}(N)A,B,D [15%] NU

⁸ εφοβηθησαν δε f³⁵ P⁴⁵NA,B [40%] NU | ~ και 1 [60%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 (P¹²⁷) (D)

⁹ εξελθειν f³⁵ P^{45v}(D) [93%] HF,RP,OC,TR,CP | απελθειν (N)A,B [7%] NU

¹⁰ της f³⁵ [88%] HF,RP,OC,TR,CP | απο 1 NA,B [10%] NU | εκ 1 D [2%]

¹¹ απο f³⁵ NB [33%] NU | εκ A,D [66%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P¹²⁷ [1%]

¹² προς rell | εις [2%] TR

¹³ τους αδελφους παρεκαλεσαν αυτους f³⁵ (D) [98%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 312 NA,B [2%] NU

¹⁴ και f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 την NA,B [7%] NU | 1 εις (D)

¹⁵ η f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B,D [6%] NU

¹⁶ διελεγετο f³⁵ [94%] OC,TR,CP | διελεξατο NA,B [3%] HF,RP,NU | διελεχθη D [3%]

¹⁷ ιησους ο χριστος f³⁵ [22%] | ~ 231 [62%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 2321 B [1%] [NU] | 13 N [7%] | ~ 31 A,D [6%] | 23 [2%]

¹⁸ πληθος πολυ f³⁵ P¹²⁷NA,B,D [62%] NU | ~ 21 [37%] HF,RP,OC,TR,CP | three other variants [1%]

5 Προσλαβόμενοι δὲ οἱ Ἰουδαῖοι οἱ ἀπειθοῦντες¹ τῶν ἀγοραίων ἄνδρας τινὰς² πονηροῦς, καὶ ὀχλοποιήσαντες ἐθορύβουν τὴν πόλιν· ἐπιστάντες τε³ τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος,⁴ ἐζήτουν αὐτοὺς ἀγαγεῖν⁵ εἰς τὸν δῆμον. 6 Μὴ εὐρόντες δὲ αὐτοῦς, ἔσυρον τὸν⁶ Ἰάσωνα⁷ καὶ τινὰς ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, βοῶντες ὅτι «Οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες, οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρειςιν, 7 οὗς ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος πράσσουσιν,⁸ βασιλέα ἕτερον λέγοντες⁹ εἶναι¹⁰—Ἰησοῦν.» 8 Ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα. 9 Καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος¹¹ καὶ τῶν λοιπῶν, ἀπέλυσαν αὐτοῦς.

Berea

10 Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως, διὰ τῆς νυκτός,¹² ἐξέπεμψαν τὸν τε¹³ Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέρροϊαν·¹⁴ οἵτινες παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν ἀπήεσαν τῶν Ἰουδαίων.¹⁵ 11 Οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν¹⁶ ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας,¹⁷ καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς Γραφὰς εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. 12 Πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων, γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν, οὐκ ὀλίγοι. 13 Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι ὅτι καὶ ἐν τῇ¹⁸

¹ προσλαβομενοι δε οι ιουδαιοι οι απειθουντες f³⁵ [44%] HF,RP,CP | ~ ζηλωσαντες 23456 και 1 [6%] | ~ ζηλωσαντες 234 και 1 xA,B [27%] NU | ~ ζηλωσαντες 2364 και 1 [10%] TR | ~ ζηλωσαντες 234 και 156 [10%] | ~ ζηλωσαντες 2346 και 1 [2%] | ~ 3264 συστρεψαντες D | ~ 12364 [1%] OC
² ανδρας τινας f³⁵ A,B [56%] NU | ~ 21 (P^{127v})x(D) [43%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 [1%]
³ επισταντες τε f³⁵ [86%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ και 1 P¹²⁷xA,B(D) [11%] NU | 1 [1%] | 1 δε [2%]
⁴ ιασονος *rell* | ιασωνος A,D [15%]
⁵ αγαγειν f³⁵ [87%] HF,RP,OC,TR,CP | προαγαγειν xA,B [10%] NU | προσαγαγειν [3%] | εξαγαγειν D | two other variants
⁶ τον f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,D [3%] NU
⁷ ιασωνα *rell* | ιασωνα [15%] | ισωναν D
⁸ πρασσουσιν f³⁵ xA,B,D [96%] HF,RP,OC,NU | πραττουσιν [3%] TR,CP | two other variants
⁹ ετερον λεγοντες f³⁵ xA,B [60%] OC,NU | ~ 21 D [40%] HF,RP,TR,CP
¹⁰ ειναι *rell* | --- [1%] CP
¹¹ ιασονος *rell* | ιασωνος D [15%]
¹² δια της νυκτος f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | 13 P⁴⁵(x)B,D [9%] NU | --- A [1%]
¹³ τε *rell* | --- P¹²⁷D [2%] CP | one other variant
¹⁴ βερροϊαν f³⁵ [22%] | βερροϊαν P⁴⁵xA,B,D [78%] HF,RP,OC,TR,CP,NU
¹⁵ απηεσαν των ιουδαιων f³⁵ [89%] HF,RP,OC,CP | ~ 231 xA,B,D [10%] TR,NU | 23 P⁴⁵ | one other variant
¹⁶ των *rell* | 1 αλλων CP
¹⁷ προθυμιας f³⁵ P⁴⁵xA(D) [61%] NU | 1 το B [39%] HF,RP,OC,TR,CP
¹⁸ τη *rell* | --- [2%] CP | D is wild

Βερροία¹ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἦλθον κάκεϊ, σαλεύοντες² τοὺς ὄχλους. **14** Εὐθέως δέ, τότε τὸν Παῦλον ἐξαπέσ-τειλαν οἱ ἀδελφοί, πορεύεσθαι ὡς³ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ὑπέμενον⁴ δέ⁵ ὃ τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. **15** Οἱ δὲ καθιστῶντες⁶ τὸν Παῦλον ἤγαγον αὐτὸν⁷ ἕως Ἀθηνῶν· καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν Σίλαν καὶ⁸ Τιμόθεον ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσιν πρὸς αὐτόν, ἐξήεσαν.

Athens

16 Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοῦ τοῦ Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ θεωροῦντι⁹ κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν. **17** Διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας. **18** Τινὲς δὲ καὶ¹⁰ τῶν Ἐπικουρείων¹¹ καὶ τῶν¹² Στωϊκῶν¹³ φιλοσόφων συνέβαλον¹⁴ αὐτῷ. Καί τινες ἔλεγον, «Τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν;» Οἱ δέ, «Ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι»—ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν εὐηγγελίζετο.¹⁵ **19** Ἐπιλαβόμενοί τε αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ἄρειον Πάγον ἤγαγον λέγοντες· «Δυνάμεθα γινῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδασχὴ; **20** Ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γινῶναι τί ἂν θέλοι¹⁶ ταῦτα εἶναι.» **21** (Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι

¹ βερροία f³⁵ [22%] | βερροία xA,B(D) [78%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | D is wild

² σαλευοντες f³⁵ P⁴⁵ [77%] HF,RP,OC,TR,CP | σαλευσοντες [3%] | 1 και ταρασσοντες xA,B(D) [20%] NU | one other variant

³ ως f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | εως xA,B [4%] NU | --- D [2%]

⁴ υπεμενον f³⁵ [82%] HF,RP,OC,TR,CP | υπεμενεν [1%] | υπεμειναν P^{45v}(x)B [6%] NU | υπεμεινεν A,D [3%] | απεμειναν [1%] | επεμειναν [4%] | υπεμεινον [2%] | one other variant [1%]

⁵ δε f³⁵ D [89%] HF,RP,OC,TR,CP | τε P^{45v}xA,B [11%] NU

⁶ καθιστωντες f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | καθιστανοντες A,B [2%] NU | αποκαθιστωντες [2%] | καθισπαντες x | καταστανοντες P⁴⁵D

⁷ αυτον f³⁵ [91%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P⁴⁵xA,B,D [9%] NU

⁸ και f³⁵ A,D [95%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 τον P⁴⁵xB [5%] NU

⁹ θεωρουντι f³⁵ D [90%] HF,RP,OC,TR,CP | θεωρουντος xA,B [7%] NU | θεωρουντος [2%] | θεωρουντες [1%]

¹⁰ και f³⁵ xA,B,D [90%] HF,RP,CP,NU | --- [10%] OC,TR

¹¹ επικουρειων *rell* | επικουριων xA,B,D [15%]

¹² των f³⁵ D [88%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B [12%] NU

¹³ στωικων f³⁵ B [50%] TR,CP | στοικων x,A,D [50%] HF,RP,OC,NU

¹⁴ συνεβαλον f³⁵ [50%] | συνεβαλλον xA,B [49%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | συνελαβον D | συνελαλουν [1%]

¹⁵ ευηγγελιζετο f³⁵ xB [87%] HF,RP,CP,NU | 1 αυτοις A [12%] OC | αυτοις 1 [1%] TR | --- D

¹⁶ τι αν θελοι f³⁵ D [66%] HF,RP,OC,TR,CP | τινα θελει xA,B [27%] NU | τινα 2 [4%] | 12 θελει [1%] | 1 θελει [1%] | τινη 3 [1%]

εις οὐδὲν ἕτερον εὐκαιρουν¹ ἢ λέγειν τι καὶ² ἀκούειν³ καινότερον.)

The Areopagus

22 Σταθεὶς δὲ ὁ⁴ Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἔφη· «Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὥς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ· **23** διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν, εὖρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο· «Ἀγνώστῳ Θεῷ.» Ὅν⁵ οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτον⁶ ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν· **24** Ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος, οὐρανοῦ καὶ γῆς Κύριος ὑπάρχων,⁷ οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, **25** οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρώπων⁸ θεραπεύεται, προσδεόμενός τινος, αὐτὸς διδούς πᾶσιν ζωὴν καὶ πνοὴν κατὰ⁹ πάντα. **26** Ἐποίησέν τε ἐξ ἐνὸς αἵματος¹⁰ πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν ἐπὶ πᾶν τὸ πρόσωπον¹¹ τῆς γῆς, ὀρίσας προστεταγμένους¹² καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν, **27** ζητεῖν τὸν Κύριον,¹³ εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὔροιεν, καὶ γε¹⁴ οὐ μακρὰν ἀπὸ ἐνὸς ἐκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα· **28** ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν. Ὡς καὶ τινες τῶν καθ' ὑμᾶς¹⁵ ποιητῶν εἰρήκασιν, «Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν.» **29** Γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ Θεοῦ, οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ—χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου—τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον. **30** Τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ Θεός, τὰ νῦν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πᾶσιν¹⁶ πανταχοῦ μετανοεῖν, **31** διότι¹⁷ ἔστησεν ἡμέραν ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισεν· πίστιν παρασχὼν¹⁸ πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.»

¹ ευκαιρουν f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | ηυκαιρουν (X)A,B,D [8%] NU

² και f³⁵ [99%] HF,RP,OC,TR,CP | η XA,B,D [1%] NU

³ ακουειν f³⁵ D [99%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 τι XA,B [1%] NU

⁴ ο f³⁵ D [98%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- XA,B [2%]

⁵ ον f³⁵ (97.5%) HF,RP,OC,TR,CP | ο XA,B,D (2.3%) NU

⁶ τουτον f³⁵ (98.3%) HF,RP,OC,TR,CP | τουτο XA,B,D (1.7%) NU

⁷ κυριος υπαρχων f³⁵ D [91%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 XA,B [9%] NU

⁸ ανθρωπων f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | ανθρωπινων (X)A,B,D [7%] NU

⁹ κατα f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR | και τα A,B,D [4%] CP,NU | και X [1%] | --- [1%]

¹⁰ αιματος f³⁵ D (95.2%) HF,RP,OC,TR,CP | --- XA,B (4.4%) NU | two other variants (0.4%)

¹¹ παν το προσωπον f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | παντος προσωπου XA,B,D [4%] NU | 13 [1%] | 23 [1%] | two other variants

¹² προστεταγμενους rel | προτεταγμενους D [2%] TR | τεταγμενους [3%]

¹³ κυριον f³⁵ [40%] HF,RP,OC,TR,CP | θεον XA,B [60%] NU |θειον D

¹⁴ και γε f³⁵ B [94%] HF,RP,OC,NU | καιτοιγε X [5%] TR,CP | καιτοι A [1%] | και τε D

¹⁵ υμας rel | ημας B [3%] CP

¹⁶ πασιν f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | παντας XA,B [4%] NU | παντες D | --- [1%]

¹⁷ διоти f³⁵ [89%] HF,RP,OC,TR,CP | καθοτι XA,B,D [10%] NU | καθο [1%]

¹⁸ παρασχων rel | παρασχειν [1%] CP | παρεσχειν D | παρασχον [1%]

32 Ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον, οἱ δὲ εἶπον,¹ «Ἀκουσόμεθά σου πάλιν περὶ τούτου.» 33 Καὶ² οὕτως ὁ Παῦλος ἐξηλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. 34 Τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ, ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις, καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.

Consolidation of the Gentile Church

Corinth

18:1 Μετὰ δὲ³ ταῦτα χωρισθεὶς ὁ Παῦλος⁴ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς Κόρινθον. 2 Καὶ εὗρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ (διὰ τὸ διατεταχέναι⁵ Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἐκ⁶ τῆς Ῥώμης), προσῆλθεν αὐτοῖς. 3 καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι, ἔμενεν⁷ παρ' αὐτοῖς καὶ εἰργάζετο⁸ (ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τὴν τέχνην).⁹

4 Διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἔπειθ' ἐν τε Ἰουδαίους καὶ Ἑλληνας. 5 Ὡς δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὁ τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο τῷ Πνεύματι¹⁰ ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις.¹¹ τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. 6 Ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφημούντων, ἐκτιναζάμενος τὰ ἱμάτια εἶπεν πρὸς αὐτούς· «Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς¹² ὑμῶν· καθαρὸς ἐγώ. Ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι.»

The house of Justus becomes the base

7 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν¹³ εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι¹⁴ Ἰούστου, σεβομένου τὸν Θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. 8 Κρίσπος δέ, ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἐπίστευσεν τῷ Κυρίῳ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων, ἀκούοντες,¹⁵ ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. 9 Εἶπεν δὲ ὁ

¹ ειπον *rell* | ειπαν *XB* [2%] *NU* | ελεγον [1%]

² παλιν περι τουτου και *f³⁵* [92%] *HF,RP,OC,TR,CP* | ~ 2341 *XA,B* [2%] *NU* | ~ 231 D | ~ 2314 [3%] | ~ 23414 [2%] | ~ 41234 [1%]

³ δε *f³⁵* (D) [95%] *HF,RP,OC,TR,CP* | --- *XA(B)* [5%] *NU*

⁴ ο παυλος *f³⁵* A (98.3%) *HF,RP,OC,TR,CP* | --- *XB(D)* (1.7%) *NU*

⁵ διατεταχεναι *f³⁵* A,B [49%] *OC,TR,CP,NU* | τεταχεναι D [32%] *HF,RP* | διατεταχθεναι [2%] | προστεταχεναι [7%] | τεχεναι *X*

⁶ εκ *f³⁵* [89%] *HF,RP,TR,CP* | απο *XA,B,D* [11%] *OC,NU*

⁷ εμενεν *rell* | εμεινεν [42%] *OC*

⁸ ειργαζετο *f³⁵* (91.6%) *HF,RP,OC,TR,CP* | ηργαζετο A,D (7.8%) *NU* | ηργαζοντο *XB* (alone) | one other variant

⁹ την τεχνην *f³⁵* [94%] *HF,RP,TR,CP* | τη τεχνη *XA,B* [6%] *OC,NU* | --- D

¹⁰ πνευματι *f³⁵* (93.9%) *HF,RP,OC,TR,CP* | λογω *XA,B,D* (6.1%) *NU*

¹¹ ιουδαιοις *f³⁵* [90%] *HF,RP,OC,TR,CP* | 1 ειναι *XB,D* [10%] *NU* | ειναι A

¹² τας κεφαλας *f³⁵* [21%] | την κεφαλην *XA,B* [79%] *HF,RP,OC,TR,CP,NU*

¹³ ηλθεν *f³⁵* B [93%] *HF,RP,OC,TR,CP* | εισηλθεν *XA,D* [6%] *NU* | --- [1%]

¹⁴ ονοματι *f³⁵* A,D [95%] *HF,RP,OC,TR,CP* | 1 τιτιου B [1%] *NU* | 1 τιτου *X* [4%] *ECM*

¹⁵ ακουοντες *f³⁵* *XA,B,D* [70%] *HF,RP,OC,TR,CP,NU* | ακουσαντες [30%]

Κύριος δι' ὁράματος ἐν νυκτί¹ τῷ Παύλῳ· «Μὴ φοβοῦ· ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσης, **10** διότι ἐγὼ εἰμι μετὰ σοῦ καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεται σοὶ τοῦ κακῶσαί σε, διότι λαὸς ἐστὶν μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ.» **11** Ἐκάθισέν τε² ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἑξ, διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

Gallio

12 Γαλλίωνος δὲ ἀνθυπατεύοντος³ τῆς Ἀχαΐας, κατεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, **13** λέγοντες ὅτι «Παρὰ τὸν νόμον ἀναπειθεὶ οὗτος⁴ τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν Θεόν.» **14** Μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα, εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· «Εἰ μὲν οὖν⁵ ἦν ἀδίκημά τι⁶ ἢ ῥαδιούργημα πονηρόν, ὃ Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἠνεσχόμεν⁷ ὑμῶν· **15** εἰ δὲ ζήτημά⁸ ἐστὶν περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· κριτὴς γάρ⁹ ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι.» **16** Καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. **17** Ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες οἱ Ἕλληνες¹⁰ Σωσθένην, τὸν ἀρχισυνάγωγον, ἔτυπον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος. Καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίῳ ἐμελλεν.¹¹

To Ephesus and Antioch

18 Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμεῖνας ἡμέρας ἱκανάς, τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος, ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας

¹ δι οραματος εν νυκτι f³⁵ (D) [92%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 3412 KB [7%] NU | εν οραματι 34 [1%] | εν οραματι A

² τε f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | δε K(A)B [10%] NU | και (D) | one other variant

³ ανθυπατευοντος f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | ανθυπατου οντος KA,B,D [5%] NU | two other variants

⁴ αναπειθει ουτος f³⁵ K(A)B [39%] NU | ~ 21 D [54%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 2 πειθει [3%] | ανατρεπει 2 [4%]

⁵ ουν f³⁵ [88%] HF,RP,OC,TR,CP | --- KA,B,D [12%] NU

⁶ ην αδικημα τι rell | ~ 231 [2%] CP | 23 [2%]

⁷ ηνεσχομην f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | ανεσχομην KA,B [3%] NU

⁸ ζητημα f³⁵ D [90%] HF,RP,OC,TR,CP | ζητηματα KA,B [10 %] NU

⁹ γαρ f³⁵ [98%] HF,RP,OC,TR,CP | --- KA,B,D [2%] NU

¹⁰ οι ελληνες f³⁵ D (96.4%) HF,RP,OC,TR,CP | 1 ιουδαιοι (1.9%) | --- KA,B (1.7%) NU

¹¹ εμελλεν f³⁵ K [85%] HF,RP,CP | εμελεν f^{35pt} A,B [14%] OC,TR,NU | ημελλεν [1%] (Here we have different verbs, although the difference is of only one letter. Is the verb μελλω or μελω? If the former, the meaning is not common and could easily give rise to the latter; the reverse change would be unlikely. Render: 'None of this was a delay to Gallio'; Gallio is in the dative case. His name should be in the nominative case, if he is taken to be the subject of the verb. Gallio presumably considered himself to be a busy man and did not appreciate the interruption; he was not about to allow himself to be further delayed. In Acts 22:16 the same verb has the sense of 'delay'.) [ECM is wrong here, evidently having handled the two verbs as alternate spellings of one of them.]

(κειράμενος τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρεαῖς,¹ εἶχεν γὰρ εὐχὴν). **19** Κατήντησεν² δὲ εἰς Ἑφεσον κάκεινους³ κατέλιπεν⁴ αὐτοῦ (αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν διελέχθη⁵ τοῖς Ἰουδαίοις). **20** Ἐρωτώντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλεονα χρόνον μεῖναι παρ' αὐτοῖς,⁶ οὐκ ἐπένευσεν· **21** ἀλλ'⁷ ἀπετάξατο αὐτοῖς⁸ εἰπὼν, «Δεῖ με πάντως τὴν ἐορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσόλυμα·⁹ πάλιν δὲ¹⁰ ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς, τοῦ Θεοῦ θέλοντος.» Καὶ ἀνήχθη¹¹ ἀπὸ τῆς Ἑφέσου.

22 Καὶ κατελθὼν εἰς Καισάρειαν, ἀναβὰς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν. **23** Καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθεν, διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν, ἐπιστηρίζων πάντας τοὺς μαθητάς.¹²

Apollos

24 Ἰουδαῖος δέ τις Ἀπολλῶς ὀνόματι,¹³ Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἑφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς Γραφαῖς. **25** Οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου, καὶ ζέων τῷ Πνεύματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ,¹⁴ ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου. **26** Οὗτός τε ἤρξατο παρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. Ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα,¹⁵ προσελάβοντο αὐτὸν καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν τοῦ Θεοῦ ὁδόν.¹⁶

¹ τὴν κεφαλὴν ἐν κεγχρεαῖς (κεγχρεαῖς 10%) f³⁵ (D) [93%] HF,RP,OC,TR(CP) | ~ 3412 (κ)(A,B) [6%] NU | 124 [1%]

² κατηντησεν f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | κατηντησαν κA,B [3%] NU | καταντησας D

³ κακεινους f³⁵ κA,B [60%] OC,TR,CP,NU | και εκεινους [32%] HF,RP | κακει [5%] | και κει [2%] | εκεινους D [1%]

⁴ κατελιπεν *rell* | κατελειπεν A [22%]

⁵ διελεχθη f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | διελεξατο κA,B [4%] NU | διελεγχθη [1%] | διελεγετο D [2%]

⁶ παρ αυτοις f³⁵ D (91%) HF,RP,OC,TR,CP | --- κA,B (8%) NU | two other variants [1%]

⁷ αλλ *rell* | αλλα κA,B,D [50%] OC,CP

⁸ απεταξατο αυτοις f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | αποταξαμενος και κA,B,D [1%] NU | αποταξαμενος 2 και [5%]

⁹ δει με παντως την εορτην την ερχομενην ποιησαι εις ιεροσολυμα f³⁵ (D) [96%] HF,RP,OC,TR,CP | --- κA,B [4%] NU

¹⁰ δε f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | --- κA,B(D) [5%] NU | one other variant

¹¹ και ανηχθη f³⁵ [94%] HF,OC,TR,CP | 2 A,B,D [5%] RP,NU | ~ 2 δε κ (0.4%) (*TuT* is way off here)

¹² παντας τους μαθητας *rell* | ~ 231 CP | 23 [3%]

¹³ ονοματι *rell* | ονομα CP

¹⁴ ιησου f³⁵ κA,B(D) [60%] NU | κυριου [37%] HF,RP,OC,TR,CP | χριστου [2%] | two other variants [1%]

¹⁵ ακυλας και πρισκιλλα f³⁵ D [98%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 321 (κ)A,B [2%] NU

¹⁶ του θεου οδον f³⁵ [84%] HF,RP,TR | ~ 312 κA,B [10%] OC,CP[NU] | 1 κυριου 3 [1%] | ~ 31 κυριου [2%] | ~ λογον 1 κυριου [1%] | ~ λογον 1 θεου [2%] | 3 D

27 Βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσιν διὰ τῆς χάριτος· 28 εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγχετο δημοσίᾳ, ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν Γραφῶν εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

Back to Ephesus

19:1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλῶ εἶναι ἐν Κορίνθῳ, Παῦλον, διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη, ἐλθεῖν¹ εἰς Ἑφεσον.

Disciples of John

Καὶ εὐρών² τινὰς μαθητὰς³ 2 εἶπεν⁴ πρὸς αὐτούς, «Εἰ Πνεῦμα Ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες;» Οἱ δὲ εἶπον⁵ πρὸς αὐτόν, «Ἄλλ' οὐδὲ⁶ εἰ Πνεῦμα Ἅγιόν ἐστιν ἠκούσαμεν.» 3 Εἶπέν τε,⁷ «Εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε;» Οἱ δὲ εἶπον,⁸ «Εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα.» 4 Εἶπεν δὲ Παῦλος, «Ἰωάννης μὲν⁹ ἐβάπτισεν βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτόν ἵνα πιστεύσωσιν, τοῦτ' ἔστιν, εἰς τὸν Χριστόν,¹⁰ Ἰησοῦν.»¹¹ 5 Ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. 6 Καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου τὰς¹² χεῖρας ἦλθεν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ἐλάλουν τε

¹ ἐλθεῖν f³⁵ B [92%] HF,RP,OC,TR,CP | κατελθεῖν (κ)A [7%] [NU] | ἐρχεται P^{38v}D | two other variants

² ευρων f³⁵ D [93%] HF,RP,OC,TR,CP | ευρον [1%] | ευρειν A,B (5.5%) NU | ευριν κ

³ τινας μαθητας *rell* | ~ 21 OC

⁴ ειπεν f³⁵ D (94.7%) HF,RP,OC,TR,CP | 1 τε κA,B (3.6%) NU | 1 δε (1.7%)

⁵ ειπον f³⁵ [65%] HF,RP,OC,TR,CP | --- κA,B,D [25%] NU | ειπαν [10%]

⁶ ουδε f³⁵ (D) [98%] HF,RP,OC,TR,CP | ουδ κA,B [2%] NU

⁷ 1) ειπεν τε f³⁵ B (18.3%) NU | ειπεν δε D (4.5%) | ειπεν ουν (1.7%)

2) ειπεν τε προς αυτους (61.6%) HF,RP,OC,TR,CP | ειπεν δε προς αυτους (5.1%) | ειπεν προς αυτους (1.1%)

3) ο δε ειπεν κA (3.6%) | ο δε ειπεν αυτοις (4%) | ο δε παυλος προς αυτους P³⁸

At issue is a minor question of taste or style. The second set of three gives the complete formula, the first gives a shortened form. We observe that in verse 2 there is a complete exchange between Paul and the group of disciples, and the full introductory formula is used for both. In verse 3 there is a second complete exchange, wherein the second introductory formula is short—should not the first introductory formula also be short, to match it? That would seem to make for better style. But the attestation for the long form is fairly strong, 67.8% vs 24.5%. Presumably the contenders are the first variants in 1) and 2), so τε wins over δε. I consider that the first variant in 1) really is the better reading, as well as being attested by f³⁵.

⁸ ειπον *rell* | ειπαν κA,B [2%] NU | ελεγον P³⁸D

⁹ μεν f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P³⁸κA,B,D [6%] NU

¹⁰ χριστον f³⁵ (D) [97%] HF,RP,OC,TR,CP | --- P³⁸κA,B [3%] NU

¹¹ χριστον ιησουν *rell* | ~ 21 [2%] OC

¹² τας f³⁵ [81%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- P^{38v}κA,B(D) [19%]

γλώσσαις καὶ προεφήτευν.¹ **7** Ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὥσει δεκαδύο.²

The school of Tyrannus becomes the base

8 Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο, ἐπὶ μῆνας τρεῖς, διαλεγόμενος καὶ πείθων τὰ³ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. **9** Ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπειθουν, κακολογοῦντες τὴν Ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστὰς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισεν τοὺς μαθητάς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου τινός.⁴ **10** Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ,⁵ Ἰουδαίους τε καὶ Ἑλλήνας.

11 Δυνάμεις δὲ⁶ οὐ τὰς τυχοῦσας ἐποίει ὁ Θεός⁷ διὰ τῶν χειρῶν Παύλου, **12** ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἐπιφέρεσθαι⁸ ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια, καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους τὰ τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν.⁹

Some fake exorcists

13 Ἐπεχείρησαν¹⁰ δέ τινες ἀπὸ¹¹ τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, λέγοντες, «Ὁρκίζομεν¹² ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὃν ὁ¹³ Παῦλος κηρύσσει.» **14** Ἦσαν δέ τινες¹⁴ υἱοὶ Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἐπτά¹⁵ οἱ¹⁶ τοῦτο ποιοῦντες. **15** Ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπεν,¹⁷ «Τὸν¹⁸ Ἰησοῦν γινώσκω, καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι, ὑμεῖς δὲ τίνας ἐστέ;» **16** Καὶ

¹ προεφητευνon f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | επροφητευνon NA,B,D [4%] NU

² δεκαδυο f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | δωδεκα NA,B,D [8%] NU

³ τα f³⁵ NA [99%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- B,D [1%]

⁴ τινος f³⁵ (D) [98%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B [2%] NU

⁵ ιησου f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B(D) [10%] NU

⁶ δε f³⁵ D [25%] | τε NA,B [75%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

⁷ εποιει ο θεος f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 231 NA,B,D [7%] NU

⁸ επιφερεσθαι f³⁵ D [90%] HF,RP,OC,TR,CP | αποφερεσθαι NA,B [9%] NU | three other variants [1%]

⁹ εξερχεσθαι απ αυτων f³⁵ [88%] HF,RP,OC,TR,CP | εκπορευεσθαι NA,B,D [10%] NU | εκπορευεσθαι 23 [1%] | 1 [1%]

¹⁰ επεχειρησαν *rell* | επεχειρισαν [3%] CP | επεχειρησαν N

¹¹ απο f³⁵ [48%] HF,RP,OC,TR,CP | και NA,B [10%] NU | και 1 [42%] | εκ D

¹² ορκιζομεν f³⁵ [89%] HF,RP,OC,TR,CP | ορκιζω NA,B,D [3%] NU | ορκιζωμεν [2%] | εξορκιζομεν P³⁸ [6%]

¹³ ο f³⁵ P³⁸ [25%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B,D [75%] NU

¹⁴ τινες f³⁵ NA (95.8%) HF,RP,OC,TR,CP | τινος [P³⁸]B[D] (4%) NU | --- P³⁸ and D have a long addition | one other variant

¹⁵ υιοι σκευα ιουδαιου αρχιερεως επτα f³⁵ (91%) HF,RP,OC,TR,CP | ~ 23451 N(A)B (8.5%) NU | --- P³⁸ and D are wild

¹⁶ οι f³⁵ (95%) HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B (4.7%) NU | --- P³⁸ and D are wild

¹⁷ ειπεν f³⁵ [89%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 αυτοις NA,B,D [11%] NU

¹⁸ τον f³⁵ NA,D [96%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 μεν B [4%] [NU]

ἐφαλλόμενος¹ ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος² ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν καὶ³ κατακυριεύσαν⁴ αὐτῶν·⁵ ἴσχυσεν κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. **17** Τοῦτο δὲ ἐγένετο πᾶσιν γνωστόν,⁶ Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλήσιν, τοῖς κατοικοῦσιν τὴν Ἔφεσον· καὶ ἐπέπεσεν φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. **18** Πολλοὶ τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο, ἐξομολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. **19** Ἰκανοὶ δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων (καὶ συνεψηφίσαντο⁷ τὰς τιμὰς αὐτῶν καὶ εὗρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε). **20** Οὕτως κατὰ κράτος ὁ λόγος τοῦ Κυρίου⁸ ἤϋξανεν καὶ ἴσχυεν.

21 Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ πνεύματι, διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν, πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλὴμ,⁹ εἰπὼν ὅτι «Μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ, δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν.» **22** Ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἑραστον, αὐτὸς ἐπέσχεν χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν.

Demetrius

23 Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκείνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς Ὀδοῦ. **24** Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος, παρείχετο τοῖς τεχνίταις ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην.¹⁰ **25** οὗς συναθροίσας, καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας, εἶπεν· «Ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία ἡμῶν¹¹ ἐστίν. **26** Καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. **27** Οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ

¹ ἐφαλλομενος f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | εφαλομενος xA,B [2%] NU | εναλλομενος D | two other variants [1%]

² επ αυτους ο ανθρωπος f³⁵ (D) [90%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 3412 P³⁸xA,B [8%] NU | 34 [2%]

³ και f³⁵ x [93%] HF,RP,OC,TR,CP | --- A,B,D [7%] NU

⁴ κατακυριευσαν f³⁵ A [86%] HF,RP,CP | κατεκυριευσεν [2%] | κατακυριευσας xB [10%] OC,TR,NU | κυριευσας D [1%] | κρατησας [1%]

⁵ αυτων f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | αμφοτερων xA,B,D [7%] NU | two other variants [3%]

⁶ εγενετο πασιν γνωστον f³⁵ [24%] | ~ 132 xA,B,D [65%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | ~ 312 [8%] | three other variants [3%]

⁷ συνεψηφισαντο f³⁵ [18%] | συνεψηφισαν xA,B(D) [81%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | συνεψηφισον D | συνκατεψηφισαν [1%]

⁸ ο λογος του κυριου f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 3412 xA,B NU | 123 θεου [2%] | η πιστις 3 θεου D

⁹ ιερουσαλημ f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | ιεροσολυμα xA,B(D) [10%] NU

¹⁰ εργασιαν ουκ ολιγην f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 231 (x)A,B,D [6%] NU

¹¹ ημων f³⁵ [89%] HF,RP,OC,TR,CP | ημιν xA,B(D) [10%] NU | υμιν [1%]

καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν¹ εἰς οὐδέν² λογισθῆναι, μέλλειν δὲ³ καὶ καθαιρεῖσθαι τὴν μεγαλειότητα⁴ αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται.»

28 Ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ ἔκραζον λέγοντες, «Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων.» **29** Καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις ὅλη⁵ τῆς⁶ συγχύσεως, ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον (συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον, Μακεδόνας, συνεκδήμους⁷ Παύλου). **30** Τοῦ δὲ Παύλου⁸ βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἶων αὐτὸν οἱ μαθηταί. **31** Τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν, ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον. **32** Ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον, ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνος ἕνεκεν⁹ συνεληλύθεισαν. **33** Ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου προεβίβασαν¹⁰ Ἀλέξανδρον, προβαλλόντων¹¹ αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, κατασείσας τὴν χεῖρα, ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ. **34** Ἐπιγνόντες¹² δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστιν, φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων ὡς ἐπὶ ὥρας δύο κραζόντων, «Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων.»

35 Καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον φησὶν· «Ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν ἄνθρωπος¹³ ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης θεᾶς¹⁴ Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ Διοπετοῦς; **36** Ἀναντιρρήτων οὖν ὄντων τούτων, δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν καὶ μηδὲν προπετεὺς πράσσειν.¹⁵ **37** Ἠγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους, οὔτε ἱεροσύλους οὔτε

¹ αρτεμιδος ιερων f³⁵ ⲬA,B [67%] OC,TR,NU | ~ 21 D [32%] HF,RP,CP | 1 [1%]

² ουδεν f³⁵ D [64%] TR | ουθεν ⲬA,B [36%] HF,RP,OC,CP,NU

³ δε f³⁵ [89%] HF,RP,TR,CP | τε Ⲭ(A)B [7%] OC,NU | --- D [4%]

⁴ την μεγαλειότητα f³⁵ [91%] HF,RP,OC,TR,CP | της μεγαλειότητος (Ⲭ)A,B [9%] NU | --- D

⁵ ολη f³⁵ (D) [97%] HF,RP,OC,TR,CP | --- ⲬA,B [3%] NU

⁶ της f³⁵ ⲬA,B [97%] HF,RP,OC,NU | --- (D) [3%] TR,CP | D is wild

⁷ συνεκδημους *rell* | 1 του [1%] TR

⁸ του δε παυλου f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 32 ⲬA,B [2%] NU | ~ 132 [1%] | ~ 213 (D) | two other variants

⁹ ενεκεν f³⁵ D [95%] HF,RP,OC,TR,CP | ενεκα ⲬA,B [5%] NU

¹⁰ προεβιβασαν f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | συνεβιβασαν ⲬA,B [4%] NU | κατεβιβασαν D

¹¹ προβαλλοντων f³⁵ D [64%] OC,CP | προβαλοντων ⲬA,B [36%] HF,RP,TR,NU | one other variant

¹² επιγνοντες f³⁵ ⲬA,B [68%] HF,RP,OC,CP,NU | επιγνοντων [16%] TR | επιγνωντες [16%]

¹³ ανθρωπος f³⁵ D [89%] HF,RP,OC,TR,CP | ανθρωπων ⲬA,B [11%] NU

¹⁴ θεας f³⁵ [91%] HF,RP,OC,TR,CP | --- ⲬA,B,D [9%] NU

¹⁵ πρασσειν *rell* | πραττειν [2%] TR | πρασσιν Ⲭ | two other variants

βλασφημοῦντας τὴν θεὸν¹ ὑμῶν.² **38** Εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσιν πρὸς τινα λόγον,³ ἀγοραῖοι ἄγονται, καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν· ἐγκαλείωσαν ἀλλήλους. **39** Εἰ δέ τι περὶ ἐτέρων⁴ ἐπιζητεῖτε,⁵ ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. **40** Καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως, περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ οὐ⁶ δυνησόμεθα ἀποδοῦναι⁷ λόγον⁸ τῆς συστροφῆς ταύτης.» **41** Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσεν τὴν ἐκκλησίαν.

Paul makes his own plans

Greece

20:1 Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον, προσκαλεσάμενος⁹ ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ¹⁰ ἀσπασάμενος, ἐξῆλθεν πορευθῆναι¹¹ εἰς τὴν¹² Μακεδονίαν. **2** Διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ, ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. **3** Ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης ἐπιβουλῆς αὐτῷ¹³ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμη¹⁴ τοῦ ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. **4** Συνείπετο δὲ αὐτῷ ἄχρι τῆς Ἀσίας¹⁵ Σώπατρος¹⁶ Βερροιαῖος,¹⁷ Θεσσαλονικέων δὲ Ἀρίσταρχος καὶ

¹ θεον *rell* | θεαν D [6%] OC,TR

² υμων *f*³⁵ [75%] HF,RP,OC,TR,CP | ημων *NA*,B,D [25%] NU

³ εχουσιν προς τινα λογον *f*³⁵ *NA*,B [99%] HF,RP,OC,CP,NU | ~ 2341 [1%] TR

⁴ περι ετερων *f*³⁵ *NA*,D (92.7%) HF,RP,OC,TR,CP | περαιτερω B (4.7%) NU | περετερω (1.1%) | περετερον (0.6%) | three other variants (0.9%)

⁵ επιζητετε *rell* | επιζητεται *N* [5%] | ζητετε [5%] | one other variant

⁶ ου *f*³⁵ *NA*,B [92%] HF,RP,CP[NU] | --- D [8%] OC,TR

⁷ αποδουναι *f*³⁵ *NA*,B,D [60%] OC,TR,NU | δουναι [38%] HF,RP,CP | one other variant [2%]

⁸ λογον *f*³⁵ D [89%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 περι *NA*,B [11%] NU

⁹ προσκαλεσαμενος *f*³⁵ A,D [93%] HF,RP,OC,TR,CP | μεταπεμψαμενος *NB* [5%] NU | μεταστειλαμενος [2%] | two other variants

¹⁰ και *f*³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 παρακαλεσας A,B [6%] NU | 1 παρακαλεσας 1 *N* [1%] | 1 πολλα παρακαλεσας D

¹¹ πορευθηναι *f*³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | πορευεσθαι *NA*,B [5%] NU | --- D [2%]

¹² την *f*³⁵ A [87%] HF,RP,TR,CP | --- *NB*,D [13%] OC,NU

¹³ επιβουλης αυτω *f*³⁵ *NA*,B [36%] NU | ~ 21 D [64%] HF,RP,OC,TR,CP

¹⁴ γνωμη *f*³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | γνωμης *NA*,B [6%] NU | D is wild

¹⁵ αχρι της ασιας *f*³⁵ A (97%) HF,RP,OC,TR,CP | --- *NB* (1.1%) NU | μεχρι 23 D (0.6%) | 12 μακεδονιας (1.3%)

¹⁶ σωπατρος *f*³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR | 1 πυρρου *NA*,B,D [9%] CP,NU | two other variants [1%]

¹⁷ At issue is the spelling of the name. ECM ignores this set as being just alternate spellings. Swanson lists 12 spellings out of 44 MSS, but there is really only one serious question, plus one medium question and one lesser one.

The serious question: Is it ρρ, or ρ? For ρρ—*f*³⁵ + 11 MSS; for ρ—*NA*,B,D + 29 MSS.

The medium question: Is it βε, or βη? For βε—*f*³⁵*NA*,B,D + 28 MSS; for βη—11 MSS.

Σεκοῦνδος, καὶ Γαῖος Δερβαῖος, καὶ Τιμόθεος, Ἀσιανοὶ δὲ Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος· **5** οὗτοι¹ προελθόντες² ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι. **6** Ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρωάδα ἄχρις³ ἡμερῶν πέντε, οὗ⁴ διετρίψαμεν ἡμέρας ἑπτὰ.

Troas

7 Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, συνηγμένων τῶν μαθητῶν⁵ κλάσαι⁶ ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον παρέτεινέν τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου. **8** Ἦσαν δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερφῶ οὗ ἦμεν⁷ συνηγμένοι. **9** Καθήμενος⁸ δέ τις νεανίας ὀνόματι Εὐτυχὸς ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὑπὼ βαθεῖ, διαλεγόμενου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον· κατενεχθεὶς ἀπὸ⁹ τοῦ ὕπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω καὶ ἦρθη νεκρός. **10** Καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ, καὶ συμπεριλαβὼν εἶπεν, «Μὴ θορυβεῖσθε,¹⁰ ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστίν.» **11** Ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας¹¹ ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν τε ὁμιλήσας ἄχρις¹² αὐγῆς—οὕτως ἐξήλθεν. **12** (Ἦγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ μετρίως.)

13 Ἡμεῖς δὲ προσελθόντες¹³ ἐπὶ τὸ πλοῖον ἀνήχθημεν εἰς¹⁴ τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον—οὕτως γὰρ ἦν διατεταγμένος,¹⁵ μέλλων αὐτὸς πεζεύειν.

The lesser question: Is it *οι*, or *υι/ι*? For *οι*—rell; for *υι*—D, for *υ*—3 MSS, for *ι*—2 MSS.

So then, the choice is between *βερροιαίος* and *βεροιαίος*: one *ρ* or two? Considering only these two spellings, we have: *βερροιαίος* f³⁵ [36%] | *βεροιαίος* (X)A,B(D) [64%] HF,RP,OC,TR, CP,NU. Of course, all of the above is based on Swanson's very limited selection of MSS, but I absolutely guarantee Family 35, that represents 15% of the total of extant MSS for Acts.

¹ οὗτοι f³⁵ D [90%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 δε XA,B [10%] NU

² προελθόντες f³⁵ D [58%] OC,TR,NU | προσελθόντες XB [42%] HF,RP,CP,ECM

³ ἀχρις f³⁵ [51%] HF,OC,TR | ἀχρι A,B [47%] RP,CP,NU | απο X [1%] | three other variants [1%] | D is wild

⁴ ου f³⁵ B [98%] HF,RP,OC,TR,CP | οπου XA [2%] NU | εν η D

⁵ των μαθητων f³⁵ [91%] HF,RP,OC,TR,CP | ημων XA,B,D [9%] NU

⁶ κλασαι f³⁵ XA,B [98%] HF,RP,OC,CP,NU | του 1 D [2%] TR

⁷ ημεν f³⁵ XA,B,D [98%] HF,RP,OC,CP,NU | ησαν [2%] TR

⁸ καθημενος f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | καθεζομενος XA,B,D [7%] NU

⁹ απο rell | υπο D [20%] | --- [2%]

¹⁰ θορυβεισθε rell | θορυβησθε [2%] CP | θορυβεισθαι B,C [3%] | θορυβισθαι D [1%]

¹¹ κλασας f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 τον XA,B,C,D [3%] NU

¹² ἀχρις f³⁵ (C)D [95%] HF,OC,TR,CP | ἀχρι XA,B [5%] RP,NU | one other variant

¹³ προσελθόντες f³⁵ A,B [90%] HF,RP | προελθόντες XC [10%] OC,TR,CP,NU | κατελθόντες D

¹⁴ εις f³⁵ D [91%] HF,RP,OC,TR,CP | επι XA,B,C [9%] NU

¹⁵ ην διατεταγμενος f³⁵ D [93%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 XA(B) [6%] NU | ~ εντεταλμενος 1 C [1%]

14 Ὡς δὲ συνέβαλεν¹ ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσπον ἀναλαβόντες αὐτὸν ἦλθομεν εἰς Μιτυλήνην.² 15 Κάκεῖθεν ἀποπλεύσαντες, τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν ἀντικρὺ³ Χίου, τῇ δὲ ἐτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς Σάμον, καὶ μείναντες ἐν Τρωγυλίῳ.^{4,5} τῇ ἐχομένῃ⁶ ἦλθομεν εἰς Μίλητον. 16 (Ἐκρινεν⁷ γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεῦσαι τὴν Ἐφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἔσπευδεν γάρ, εἰ δυνατόν ἦν⁸ αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα.)

Miletus

17 Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἐφεσον μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. 18 Ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς· «Ὑμεῖς ἐπίστασθε ἀπὸ πρώτης ἡμέρας⁹ ἥς ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην, 19 δουλεύων τῷ Κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης, καὶ πολλῶν¹⁰ δακρύων καὶ πειρασμῶν, τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων· 20 ὥς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους, 21 διαμαρτυρόμενος¹¹ Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλήσιν τὴν εἰς¹² Θεὸν μετάνοιαν καὶ πίστιν τὴν¹³ εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν.¹⁴ 22 Καὶ νῦν ἰδοὺ, ἐγὼ δεδεμένος¹⁵ τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντά¹⁶ μοι μὴ εἰδώς, 23 πλὴν ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον κατὰ πόλιν

¹ συνεβαλεν f³⁵ C,D [96%] HF,RP,OC,TR,CP | συνεβαλλον A,B [4%] NU | συνεβαλλον X

² μιτυληνην rell | μιτυλινην A [5%] CP | at least six further spellings

³ αντικρυ f³⁵ [62%] HF,RP,OC,TR,CP | αντικρυς XA,B,C,D [38%] NU

⁴ τρωγυλιω f³⁵ [31%] OC | τρωγυλλιω [22%] HF,RP,TR | τρογυλιω [17%] | τρογυλλιω [10%] | τρογγυλιω [13%] CP | --- XA,B,C (6.2%) NU | three other spellings D [1%]

⁵ και μειναντες εν τρωγυλιω f³⁵ D (93.8%) HF,RP,OC,TR,CP | --- XA,B,C (6.2%) NU

⁶ τη εχομενη f³⁵ (85.4%) HF,RP,OC,TR,CP | 1 δε 2 XA,B,C (4%) NU | 1 ερχομενη D (9.1%) | 1 δε ερχομενη (1.3%) | two other variants

⁷ εκρινεν f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | κεκρικει XA,C [6%] NU | κεκρικεν [2%] | κεκρει B | καικικρι D

⁸ ην f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | ειη XA,B,C [6%] NU | --- D [1%]

⁹ ημερας f³⁵ [18%] | 1 αφ XA,B,C(D) [82%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

¹⁰ πολλων f³⁵ C [97%] HF,RP,OC,TR,CP | --- XA,B,D [3%] NU

¹¹ διαμαρτυρομενος rell | διαμαρτυραμενος [15%] | διαμαρτυρουμενος D [1%]

¹² εις f³⁵ XB,C [38%] NU | 1 τον A,D [62%] HF,RP,OC,TR,CP (OC is in small print)

¹³ την f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR | --- XA,B,C(D) [5%] CP,NU

¹⁴ ιησουν f³⁵ B [36%] HF,RP,NU | 1 χριστον XA,C(D) [64%] OC,TR,CP (OC is in small print)

¹⁵ εγω δεδεμενος f³⁵ D [92%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 XA,B,C [7%] NU | two other variants [1%]

¹⁶ συναντησοντα rell | συναντησαντα A,D [7%] | συμβησομενα C [5%]

διαμαρτύρεται,¹ λέγον² ὅτι δεσμά με καὶ θλίψεις³ μένουσιν. **24** Ἄλλ' οὐδενὸς λόγον⁴ ποιοῦμαι, οὐδὲ ἔχω⁵ τὴν ψυχὴν μου⁶ τιμίαν ἐμαυτῷ, ὥς τελειῶσαι τὸν δρόμον μου μετὰ χαρᾶς,⁷ καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ.

25 »Καὶ νῦν ἰδοῦ, ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες ἐν οἷς διήλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.⁸ **26** Διὸ⁹ μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ὅτι καθαρὸς ἐγὼ¹⁰ ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων· **27** οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ.¹¹ **28** Προσέχετε οὖν¹² ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ¹³ ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος.¹⁴ **29** Ἐγὼ γὰρ¹⁵ οἶδα τοῦτο,¹⁶ ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου. **30** Καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες, λαλοῦντες διεστραμμένα, τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν. **31** Διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην, μετὰ δακρύων, νοουθετῶν ἓνα ἕκαστον.

32 »Καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς, ἀδελφοί,¹⁷ τῷ Θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς

¹ διαμαρτυρεται f³⁵ [87%] HF,RP,OC,TR | 1 μοι xA,B,C,D [10%] CP,NU | διαμεμαρτυρηται [1%] | διεμαρτυρατο μοι A [2%]

² λεγον *rell* | λεγων D [15%]

³ με και θλιψεις f³⁵ [87%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 231 (x)A(B)C(D) [13%] NU

⁴ λογον f³⁵ A,D (89.9%) HF,RP,OC,TR,CP | λογου xB,C (2.9%) NU | τουτων 1 (6.9%) | one other variant

⁵ ποιουμαι ουδε εχω f³⁵ (95.6%) HF,RP,OC,TR,CP | ~ 321 A(D) (2.3%) | 1 xB,C (1.5%) NU

⁶ μου f³⁵ D (87%) HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C (13%) NU

⁷ μετα χαρας f³⁵ C (97.1%) HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,D (2.9%) NU [Observe how the attestation in () fluctuates among these four variant sets, all in one verse.]

⁸ του θεου f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C [3%] NU | 1 ιησου D

⁹ διο f³⁵ C [94%] HF,OC,TR | διοτι xA,B [5%] RP,NU | 1 και [1%] CP | αχρι ουν D | one other variant

¹⁰ εγω f³⁵ A [90%] HF,RP,OC,TR,CP | ειμι xB,C,D [7%] NU | 1 ειμι [2%] | two other variants

¹¹ υμιν πασαν την βουλην του θεου f³⁵ A [95%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 234561 xB,C(D) [4%] NU | 23456 [1%]

¹² ουν f³⁵ C [95%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,D [4%] NU | γουν [1%]

¹³ κυριου και θεου f³⁵ [89%] HF,RP,OC,CP | 3 xB [5%] TR,NU | 1 A,C,D [6%] | two other variants

¹⁴ ιδιου αιματος f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 2 του 1 xA,B,C,D [8%] NU

¹⁵ εγω γαρ f³⁵ (95.8%) HF,RP,OC,TR,CP | 1 xA,C,D (4%) NU | ~ οτι 1 B

¹⁶ τουτο f³⁵ (92.3%) HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C,D (7.7%) NU

¹⁷ αδελφοι f³⁵ C [97%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,D [3%] NU

χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ ἐποικοδομησai¹ καὶ δοῦναι ὑμῖν² κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πασιν. **33** Ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα. **34** Αὐτοῖς³ γινώσκετε ὅτι ταῖς χρεῖαις μου, καὶ τοῖς οὓσιν μετ' ἐμοῦ, ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὐταί. **35** Πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τοῦ λόγου⁴ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ὅτι αὐτὸς εἶπεν, «Μακάριόν ἐστιν μᾶλλον διδόναι⁵ ἢ λαμβάνειν.» »

36 Καὶ ταῦτα εἰπὼν, θεῖς τὰ γόνατα αὐτοῦ, σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο. **37** Ἰκανὸς δὲ κλαυθμὸς ἐγένετο⁶ πάντων, καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου κατεφίλουν αὐτόν, **38** ὁδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλλουσιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. Προέπεμπον δὲ αὐτόν εἰς τὸ πλοῖον.⁷

Paul is warned—again

21:1 Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν Κῶ,⁸ τῇ δὲ ἐξῆς εἰς τὴν Ῥόδον, κακεῖθεν εἰς Πάταρα. **2** Καὶ εὐρόντες πλοῖον διαπερῶν⁹ εἰς Φοινίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. **3** Ἀναφανέντες¹⁰ δὲ τὴν Κύπρον καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς Συρίαν καὶ κατήχθημεν¹¹ εἰς Τύρον, ἐκεῖσε γὰρ ἦν τὸ πλοῖον¹² ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. **4** Καὶ ἀνευρόντες¹³ μαθητάς, ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτὰ· οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ Πνεύματος μὴ ἀναβαίνειν¹⁴ εἰς Ἱερουσαλήμ.¹⁵ **5** Ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα, προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων, σὺν γυναιξὶν καὶ τέκνοις, ἕως ἔξω τῆς πόλεως, καὶ θέντες τὰ γόνατα

¹ ἐποικοδομησai f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | οικοδομησai xA,B,C(D) [4%] NU

² ὑμιν f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | την xA,B [2%] NU | 1 την C [2%] | --- D [1%]

³ αυτοι f³⁵ xA,B,C [97%] HF,RP,OC,CP,NU | 1 δε [1%] TR | 1 γαρ [2%]

⁴ του λογου f³⁵ [18%] | των λογων xA,B,C,D [45%] HF,RP,TR,NU | τον λογον [37%] OC,CP

⁵ μᾶλλον διδοναι *rell* | ~ 21 [3%] TR

⁶ κλαυθμος εγενετο f³⁵ xA,B,C,D [57%] NU | ~ 21 [43%] HF,RP,OC,TR,CP

⁷ CP omits the last sentence.

⁸ κω f³⁵ xA,B,C,D [73%] OC,CP,NU | κων [26%] HF,RP,TR | one other variant

⁹ διαπερων *rell* | διαπερον [4%] CP | διαπερουν [2%] | διαπερουομενον [1%]

¹⁰ αναφανεντες f³⁵ A,C [96%] HF,RP,OC,CP | αναφαναντες xB [4%] TR,NU

¹¹ κατηχθημεν f³⁵ C [95%] HF,RP,OC,TR,CP | κατηλθομεν xA,B [4%] NU | --- [1%]

¹² ην το πλοιον f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 231 xA,B,C [5%] NU

¹³ και ανευροντες f³⁵ [92%] HF,RP,CP | 12 τους [2%] OC,TR | ~ 2 δε τους xA,B,C [5%] NU | 1 ευροντες [1%] | two other variants (OC is in small print)

¹⁴ αναβαινειν f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | επιβαινειν (x)A,B,C [4%] NU

¹⁵ ιερουσαλημ f³⁵ [91%] HF,RP,TR,CP | ιεροσολυμα xA,B,C [9%] OC,NU

ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν προσηυξάμεθα.¹ 6 Καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους,² ἐπέβημεν³ εἰς τὸ πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

7 Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου, κατηντήσαμεν εἰς Πτολεμαῖδα· καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς. 8 Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες, ἦλθομεν⁴ εἰς Καισάρειαν· καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ⁵ (ὄντος ἐκ τῶν ἐπτά), ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. 9 (Τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες παρθέναι τέσσαρες⁶ προφητεύουσαι.)

Agabus

10 Ἐπιμενόντων δὲ ἡμῶν⁷ ἡμέρας πλείους, κατῆλθόν τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι Ἄγαβος. 11 Καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, δῆσας τε αὐτοῦ⁸ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας⁹ εἶπεν, «Τάδε λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· <Τὸν ἄνδρα οὗ ἐστὶν ἡ ζώνη αὕτη οὕτως δῆσουσιν ἐν¹⁰ Ἱερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν.>» 12 Ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν, ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι, τοῦ μὴ

¹ προσηυξαμεθα f³⁵ [50%] HF,RP,OC,TR,CP | προσευξαμενοι xA,B,C [29%] NU | προσευξαμεθα [21%]

² και ασπασαμενοι αλληλους f³⁵ [75%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ απησπασαμεθα 31 x(A)B(C) [9%] NU | ~ ησπασαμεθα 31 [15%] | ~ απησπασαμενοι 31 [1%]

³ επεβημεν f³⁵ [88%] HF,RP,OC,TR,CP | ανεβημεν xA,C [7%] NU | ενεβημεν B [5%] | two other variants

⁴ ηλθομεν f³⁵ xA(B)C (38.8%) OC,CP,NU | οι περι τον παυλον ηλθον (46.4%) HF,RP,TR | οι περι τον παυλον ηλθομεν (13.3%) | οι αποστολοι (απο τυρου) ηλθον (1.1%) | one other reading (0.4%)

The third variant would appear to be a not very felicitous conflation. The first variant best fits the context—since the beginning of the chapter, and before, the main participants have been presented in the first person plural. The closest finite verb on each side of the variant in question is *εμειναμεν*, 1st plural. The information in the second variant is unnecessary but not objectionable; if it were original there would be no need to change it. Of course, if the first variant were original there would be no need to change it either, unless some felt it was time to remind the reader who “we” was referring to. More likely it was the influence of the Lectionaries, since they have precisely the second variant (while all three ancient versions have the first one).

⁵ ευαγγελιστου *rell* | 1 του [2%] TR

⁶ θυγατερες παρθεναι τεσσαρες f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 132 xA,B [6%] NU | ~ 213 C [1%] | 13 [1%] | one other variant

⁷ ημων f³⁵ (84.6%) HF,RP,OC,TR,CP | --- A,B,C (14.4%) NU | αυτων x (0.4%) | two other variants (0.6%)

⁸ τε αυτου f³⁵ [89%] HF,RP,OC,TR,CP | εαυτου xA,B,C,D [10%] NU | 2 [1%] [The reading ‘himself’ is nonsense, because although he could bind his own feet, he could not bind his own hands.]

⁹ τους ποδας και τας χειρας f³⁵ xB,C,D [92%] HF,RP,OC,CP,NU | ~ 45312 A [8%] TR

¹⁰ εν *rell* | εις D [1%] OC

ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ. **13** Ἀπεκρίθη τε¹ ὁ Παῦλος· «Τί ποιεῖτε, κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; Ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐτοιμῶς ἔχω² ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ.» **14** Μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ, ἡσυχάσαμεν εἰπόντες, «Τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου³ γενέσθω.»⁴

Jerusalem

15 Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι⁵ ἀνεβαίνομεν εἰς Ἱερουσαλήμ. **16** Συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες⁷ παρ' ᾧ ξενισθῶμεν, Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ. **17** Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀσμένως ἐδέξαντο⁸ ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. **18** Τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσήει ὁ Παῦλος, σὺν ἡμῖν, πρὸς Ἰάκωβον, πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. **19** Καὶ ἀσπασάμενος αὐτούς, ἐξηγεῖτο καθ' ἓν ἕκαστον ὃν ἐποίησεν ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσιν διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ.

Paul submits to a false agenda

20 Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν Κύριον,⁹ εἰπόντες¹⁰ αὐτῷ· «Θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες εἰσὶν Ἰουδαίων¹¹ τῶν πεπιστευκότων, καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσιν· **21** κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ Μωϋσέος¹² τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα μηδὲ τοῖς ἔθνεσιν περιπατεῖν. **22** Τί οὖν ἐστίν; Πάντως δεῖ πληθὺς συνελθεῖν.¹³ ἀκούσονται γὰρ¹⁴ ὅτι ἐλήλυθας. **23** Τοῦτο οὖν ποίησον ὃ σοι λέγομεν· Εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ'

¹ ἀπεκριθη τε f³⁵ [88%] HF,RP,OC,CP | 1 δε [7%] TR | ~ τότε 1 xA,B [3%] NU | ~ τότε 1 δε C [2%] | one other variant | D is wild

² εἰς ἱερουσαλημ ετοιμως εχω rell | ~ 3412 A [1%] CP | 34 [5%]

³ το θελημα του κυριου f³⁵ [80%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 3412 xA,B,C [20%] NU | 123 θεου D

⁴ γενεσθω f³⁵ [68%] HF,RP,TR,CP | γινεσθω C [30%] OC,NU | γεινεσθω xA,B,D [2%]

⁵ επισκευασαμενοι f³⁵ A,B [94%] HF,RP,OC,CP,NU | επισκευασαμενον x | αποσκευασαμενοι [1%] TR | παρασκευασαμενοι C [3%] | επισκεψαμενοι [2%] | αποταξαμενοι D

⁶ ιερουσαλημ f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | ιεροσολυμα xA,B,C [7%] NU

⁷ αγοντες rell | αγαγοντες [1%] CP

⁸ εδεξαντο f³⁵ [91%] HF,RP,OC,TR,CP | απεδεξαντο xA,B,C [9%] NU | two other variants

⁹ κυριον f³⁵ D [44%] HF,RP,OC,TR | θεον xA,B,C [56%] CP,NU

¹⁰ ειποντες f³⁵ C,D [54%] HF,RP | ειπον τε A,B [38%] OC,TR,CP,NU | ειπαν τε x [5%] | ειπον δε [2%] | three other variants [1%]

¹¹ ιουδαιων f³⁵ (88.1%) HF,RP,OC,TR,CP | εν τοις ιουδαιοις A,B,C (6.9%) NU | --- x (2.1%) | των 1 (1.9%) | ιουδαιοι (0.8%) | εν τη ιουδαια D

¹² μωυσεος f³⁵ [30%] | μωυσεως xB,C [60%] RP,OC,NU | μωσεως A,D [10%] HF,TR,CP

¹³ δει πληθος συνελθειν f³⁵ D [90%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 132 xA [7%] | --- B,C [3%] NU

¹⁴ γαρ f³⁵ A,D [96%] HF,RP,OC,TR,CP | --- (x)B,C [4%] NU

ἐαυτῶν. **24** Τούτους παραλαβὼν ἀγνίσθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς ἵνα ξυρήσωνται¹ τὴν κεφαλὴν, καὶ γνῶσιν² πάντες ὅτι ὢν κατήχηνται περὶ σοῦ οὐδέν ἐστιν· ἀλλὰ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς τὸν νόμον φυλάσσων.³ **25** Περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν, κρίναντες μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτούς, εἰ μὴ⁴ φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό τε εἰδωλόθυτον καὶ τὸ⁵ αἷμα καὶ πνικτὸν καὶ πορνείαν.»

Paul arrested

26 Τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν⁶ τοὺς ἄνδρας, τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἀγνισθεὶς εἰσῆει εἰς τὸ ἱερόν, διαγγέλλων⁷ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγνισμοῦ, ἕως οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἐνὸς ἐκάστου αὐτῶν ἢ προσφορά. **27** Ὡς δὲ ἡμελλον⁸ αἱ ἐπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι, θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον καὶ ἐπέβαλον ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας,⁹ **28** κράζοντες· «Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, βοηθεῖτε. Οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντας πανταχοῦ¹⁰ διδάσκων. Ἔτι τε καὶ Ἑλληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερόν καὶ κεκοίνωκεν τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον.» **29** (Ἦσαν γὰρ ἑωρακοῦτες¹¹ Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερόν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος.)

30 Ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ. Καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου εἵλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ, καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι. **31** Ζητούντων δὲ¹² αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπεύρας¹³ ὅτι ὅλη συγκέχυται¹⁴ Ἰερουσαλήμ· **32** ὃς ἐξαυτῆς

¹ ξυρησονται f³⁵ A,C [71%] HF,RP,OC,TR,CP | ξυρησονται XB [7%] NU | ξυρισονται [18%] | ξυρισονται [4%] | ξυρωνται D

² γνωσιν f³⁵ [89%] HF,RP,OC,TR,CP | γνωσονται XA,B,C,D [11%] NU

³ τον νομον φυλασσων f³⁵ [88%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 312 XA,B,C,D [11%] NU | ~ φυλασσειν 12 [1%]

⁴ μηδεν τοιουτον (τοιουτο C 5.5% HF) τηρειν αυτους ει μη (αλλα 4.6%) f³⁵ (C)D (97.9%) (HF)RP,OC,TR,CP | --- XA,B (2.1%) NU

⁵ το f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | --- XA,B,C,D [6%] NU

⁶ ο παυλος παραλαβων rell | ~ 312 [19%] | 23 D [2%]

⁷ διαγγελλων rell | διαγγελων [15%] CP

⁸ ημελλον f³⁵ [35%] | εμελλον XA,B,C [56%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | εμελων [9%] | D is wild

⁹ επ αυτον τας χειρας f³⁵ (X)A,B,C,D [65%] NU | ~ 3412 [35%] HF,RP,OC,TR,CP

¹⁰ πανταχου f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | πανταχη XA,B,C,D [8%] NU | απανταχη [2%]

¹¹ εωρακοτες f³⁵ [88%] HF,RP,OC,CP | προεωρακοτες XA,B,C,D [11%] TR,NU | εορακατες [1%]

¹² δε f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | τε XA,B [3%] NU | και D

¹³ σπειρας f³⁵ [32%] | σπειρης (X)A,B,D [68%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

¹⁴ συγκεχυται f³⁵ [99%] HF,RP,OC,TR,CP | συγχυννεται (XA)B(D) [1%] NU | two other variants

παραλαβὼν στρατιώτας καὶ ἑκατοντάρχους,¹ κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς· οἱ δέ, ἰδόντες τὸν χιλιάρχον καὶ τοὺς στρατιώτας, ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον. **33** Ἐγγίσας δὲ² ὁ χιλιάρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ ἐκέλευσεν δεθῆναι ἀλύσεσιν δυσίν, καὶ ἐπυνθάνετο τίς ἂν³ εἴη καὶ τί ἐστὶν πεποιηκώς. **34** Ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἐβόων⁴ ἐν τῷ ὄχλῳ· μὴ δυνάμενος δὲ⁵ γινῶναι τὸ ἀσφαλές, διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. **35** Ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου. **36** Ἠκολούθει⁶ γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ κράζον,⁷ «Αἶρε αὐτόν.»

37 Μέλλων δὲ⁸ εἰς τὴν παρεμβολήν εισάγεσθαι,⁹ ὁ Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ, «Εἰ ἔξεστίν μοι εἰπεῖν¹⁰ πρὸς σε;» Ὁ δὲ ἔφη· «Ἑλληνιστὶ γινώσκεις; **38** Οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν Σικαρίων;» **39** Εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος, «Ἐγὼ ἄνθρωπος μὲν εἰμι Ἰουδαῖος, Ταρσεὺς τῆς Κιλικίας, οὐκ ἀσήμου¹¹ πόλεως πολίτης· δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν.» **40** Ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ, ὁ Παῦλος ἐστῶς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισεν τῇ χειρὶ τῷ λαῷ· πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης, προσεφώνει¹² τῇ Ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ λέγων·

Paul addresses the mob

22:1 «Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς νυνὶ¹³ ἀπολογίας.» **2** Ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ προσεφώνει¹⁴ αὐτοῖς, μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. Καί φησιν· **3** «Ἐγὼ μὲν¹⁵ εἰμι ἀνὴρ

¹ ἑκατονταρχους f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | ἑκατονταρχας xA,B,D [3%] NU | ἑκατονταρχην [1%]

² ἐγγισας δε f³⁵ [90%] HF,RP,OC,CP | ~ τοτε 1 xA,B,D [10%] TR,NU | two other variants

³ αν f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,D [5%] NU

⁴ εβωων f³⁵ [87%] HF,RP,OC,TR,CP | εβοουν [1%] | επεφωνουν xA,B,D [9%] NU | επεβοων [3%]

⁵ δυναμενος δε f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | δυναμενου 2 αυτου xA,B [5%] NU | three other variants D [1%]

⁶ ηκολουθει *rell* | ηκολουθη [10%] | ηκολουθι xD [1%]

⁷ κραζον f³⁵ D [72%] HF,RP,OC,TR,CP | κραζοντες xA,B [11%] NU | κραζων [17%]

⁸ δε f³⁵ [55%] | τε xA,B,D [44%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | two other variants

⁹ εις την παρεμβολην εισαγεσθαι f³⁵ [33%] | ~ 4123 xA,B,D [67%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

¹⁰ ειπειν f³⁵ [88%] HF,RP,CP | 1 τι xA,B [12%] OC,TR,NU | λαλησαι D

¹¹ ασημου *rell* | ασιμου [15%] | --- D

¹² προσεφωνει f³⁵ [18%] RP | προσεφωνησεν xA,B,D [82%] HF,OC,TR,CP,NU

¹³ νυνι f³⁵ xA,B(D) [98%] HF,RP,OC,CP,NU | νυν [2%] TR

¹⁴ προσεφωνει *rell* | προσφωνει D [14%] | προσεφωνησεν [30%] | προσφωνησεν [1%]

¹⁵ μεν f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,D [5%] NU

Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιήλ, πεπαιδευμένος κατὰ¹ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῷου νόμου, ζηλωτὴς ὑπάρχων τοῦ Θεοῦ, καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον· **4** ὃς ταύτην τὴν Ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδούς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, **5** ὡς καὶ² ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι³ καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον· παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας δεδεδεμένους εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἵνα τιμωρηθῶσιν. **6** Ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι⁴ τῇ Δαμασκῷ, περὶ μεσημβρίαν, ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι φῶς ἰκανὸν περὶ ἐμέ. **7** Ἐπεσόν⁵ τε εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι, «Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις;» **8** Ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην, «Τίς εἶ, Κύριε;» Εἶπέν τε πρὸς με, «Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὃν σὺ διώκεις.» **9** Οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο, καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο·⁶ τὴν δὲ φωνὴν⁷ οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. **10** Εἶπον δέ, «Τί ποιήσω, Κύριε;» Ὁ δὲ Κύριος εἶπεν πρὸς με, «Ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκόν, κάκεῖ σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακται σοι ποιῆσαι.» **11** Ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι, ἦλθον εἰς Δαμασκόν. **12** Ἀνανίας δέ τις, ἀνὴρ εὐσεβὴς⁸ κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων ἐν Δαμασκῷ⁹ Ἰουδαίων, **13** ἐλθὼν πρὸς με καὶ ἐπιστὰς εἶπέν μοι, «Σαοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον.» Καγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. **14** Ὁ δὲ εἶπεν· «Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γινῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἰδεῖν τὸν Δίκαιον, καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. **15** Ὅτι ἔση μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ὧν ἐώρακας καὶ ἤκουσας. **16** Καὶ νῦν τί μέλλεις; Ἀναστὰς, βάπτισαι καὶ ἀπόλousαι τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου.»¹⁰

17 »Ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ, γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει **18** καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά μοι,

¹ κατα *rell* | δε 1 [20%]

² και *rell* | --- [1%] CP

³ μαρτυρει μοι *rell* | ~ 21 [1%] CP | επιμαρτυρει 1 [2%] | four other variants B,D [1%]

⁴ εγγιζοντι *rell* | εγγυζοντι CP

⁵ επεσον *f*³⁵ (D) [56%] OC,TR,CP | επεσα *NA,B* [43%] HF,RP,NU | two other variants [1%]

⁶ και εμφοβοι εγενοντο *f*³⁵ D (88.2%) HF,RP,OC,TR,CP | 12 γενομενοι (1.5%) | --- (*NA,B*) (10.3%) NU

⁷ δε φωνην *rell* | ~ 21 CP

⁸ ευσεβης *f*³⁵ [24%] RP,OC,TR | ευσεβεις [2%] | ευλαβης *NB* [69%] HF,CP,NU | ευλαβεις [3%] | --- A [1%]

⁹ εν δαμασκω *f*³⁵ [81%] HF,OC,CP | --- *NA,B* [19%] RP,TR,NU (OC is in small print)

¹⁰ του κυριου *f*³⁵ [89%] HF,RP,OC,TR,CP | αυτου *NA,B* [8%] NU | 2 [1%] | 12 ιησου [2%]

«Σπεῦσον καὶ ἐξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλήμ, διότι οὐ παραδέξονται σου τὴν¹ μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ.» **19** Καὶ γὰρ εἶπον· «Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἡμὴν φυλακίζων καὶ δαίρων² κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας εἰς³ σέ· **20** καὶ ὅτε ἐξεχεῖτο⁴ τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρός⁵ σου, καὶ αὐτὸς ἡμὴν ἐφεστὼς καὶ συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ,⁶ καὶ⁷ φυλάσσω τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν.» **21** Καὶ εἶπεν πρὸς με, «Πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε.» »

A Roman citizen

22 Ἦκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες, «Αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον, οὐ γὰρ καθῆκεν⁸ αὐτὸν ζῆν.» **23** Κραυγαζόντων⁹ δὲ¹⁰ αὐτῶν καὶ ῥιπτούντων¹¹ τὰ ἱμάτια, καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα, **24** ἐκέλευσεν ὁ χιλιάρχος ἄγεσθαι αὐτόν¹² εἰς τὴν παρεμβολήν, εἰπὼν¹³ μάλιστα ἀνετάζεσθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγνῶ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ. **25** Ὡς δὲ προέτειναν¹⁴ αὐτὸν τοῖς ἱμαῖσιν, εἶπεν πρὸς τὸν ἐστῶτα ἐκατόνταρχον ὁ Παῦλος, «Εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν;» **26** Ἀκούσας δὲ ὁ ἐκατόνταρχος,¹⁵ προσελθὼν τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν¹⁶ λέγων, «Ὅρα¹⁷ τί μέλλεις ποιεῖν, ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστιν.» **27** Προσελθὼν δὲ ὁ χιλιάρχος εἶπεν αὐτῷ,

¹ τὴν f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B [6%] NU

² δαίρων f³⁵ [31%] CP | δερων xA,B [69%] HF,RP,OC,TR,NU

³ εἰς f³⁵ [22%] | ἐπὶ xA,B [78%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

⁴ ἐξεχεῖτο f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | ἐξεχυνετο xA,B [1%] NU | ἐξεχυνετο [4%] | at least five further spellings [2%]

⁵ μαρτυρος *rell* | πρωτομαρτυρος [6%] CP

⁶ τὴν ἀναιρέσει αὐτοῦ f³⁵ (97.7%) HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B (2.3%) NU

⁷ καὶ f³⁵ xA,B,D [60%] OC,TR,NU | --- [37%] HF,RP,CP | τε [3%]

⁸ καθῆκεν *rell* | καθῆκον [1%] TR | καθῆκει [4%]

⁹ κραυγαζόντων f³⁵ xA,B,D [95%] OC,TR,NU | κραζόντων C [5%] HF,RP,CP | one other variant

¹⁰ δὲ f³⁵ xD [99%] HF,RP,OC,TR,CP | τε A,B,C NU

¹¹ ῥιπτούντων (B) *rell* | ῥιπτοντων (D) [32%] OC | two other variants

¹² ὁ χιλιάρχος ἀγεσθαι αὐτόν f³⁵ [20%] | ~ 4123 [34%] HF,RP,OC,TR,CP | 12 εἰσαγεσθαι 4 xA(B)C(D) [35%] NU | ~ 412 εἰσαγεσθαι [6%] | 12 εἰσαγεσθαι [5%]

¹³ εἰπὼν f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | εἰπας xA,B,C,D [3%] NU | εἶπε δὲ [1%] | one other variant

¹⁴ προέτειναν f³⁵ (x)B [53%] OC,CP,NU | προετεινεν [21%] HF,RP,TR | προσετεινεν [4%] | προσετειναν C(D) [8%] | προετεινον A [11%] | four other variants [3%]

¹⁵ ἐκατόνταρχος f³⁵ B [99%] HF,RP,OC,TR,CP | ἐκατονταρχης xA,C,D NU

¹⁶ τῷ χιλιάρχῳ ἀπηγγείλεν f³⁵ (x)A(B)C(D) [60%] NU | ~ 312 [33%] HF,RP,OC,TR,CP | 12 ἀνηγγείλεν [6%] | ~ ἀνηγγείλεν 12 [1%]

¹⁷ ὁρα f³⁵ D [94%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C [6%] NU

«Λέγε μοι, εἰ¹ σὺ Ῥωμαῖος εἶ;» Ὁ δὲ ἔφη, «Ναί.» **28** Ἀπεκρίθη τε² ὁ χιλιάρχος, «Ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην.» Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη, «Ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι.» **29** Εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν· καὶ ὁ χιλιάρχος δὲ³ ἐφοβήθη, ἐπιγινούς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν καὶ ὅτι ἦν αὐτὸν⁴ δεδεκώς.

The Sanhedrin

30 Τῇ δὲ ἐπαύριον, βουλόμενος γινῶναι τὸ ἀσφαλές τὸ τί κατηγορεῖται ὑπὸ⁵ τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν δεσμῶν⁶ καὶ ἐκέλευσεν ἐλθεῖν⁷ τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ πᾶν⁸ τὸ συνέδριον αὐτῶν,⁹ καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον ἔστησεν εἰς αὐτούς.

23:1 Ἀτενίσας δὲ ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ¹⁰ εἶπεν, «Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ Θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας.» **2** Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἐπέταξεν τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. **3** Τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπεν· «Τύπτειν σε μέλλει ὁ Θεός, τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κάθη κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι.» **4** Οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπον, ¹¹ «Τὸν ἀρχιερέα τοῦ Θεοῦ λοιδορεῖς;» **5** Ἔφη τε ὁ Παῦλος· «Οὐκ ἤδειν, ἀδελφοί, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεὺς· γέγραπται γάρ,¹² «Ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς.» »

6 Γινούς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἐν μέρος ἐστὶν Φαρισαίων, τὸ δὲ ἕτερον Σαδδουκαίων,¹³ ἔκραξεν¹⁴ ἐν τῷ συνεδρίῳ, «Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρι-σαῖός εἰμι, υἱὸς Φαρισαίου·¹⁵ περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ¹⁶ κρίνομαι.» **7** Τοῦτο δὲ αὐτοῦ λαλήσαντος,¹⁷ ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν

¹ εἰ f³⁵ [40%] HF,RP,OC,TR | --- xA,B,C,D [60%] CP,NU

² τε f³⁵ [52%] HF,RP,OC,TR,CP | δε xB,C [39%] NU | --- A [9%] | και (D)

³ δε *rell* | --- x [2%] CP

⁴ ην αυτον f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 xA,B,C [4%] NU

⁵ υπο f³⁵ xA,B,C [69%] NU | παρα [31%] HF,RP,OC,TR,CP

⁶ απο των δεσμων f³⁵ (90.1%) HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C (9.9%) NU

⁷ ελθειν f³⁵ [86%] HF,RP,OC,TR,CP | συνελθειν xA,B,C [11%] NU | συνεισελθειν [2%] | two other variants [1%]

⁸ παν f³⁵ xA,B,C [55%] NU | ολον [43%] HF,RP,OC,TR,CP | απαν [2%]

⁹ αυτων f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C [10%] NU

¹⁰ ο παυλος τω συνεδριω f³⁵ (85.9%) HF,RP,OC,TR,NU | 234 B (9%) CP | ~ 3412 xA,C (5%)

¹¹ ειπον *rell* | ειπαν xB [2%] NU

¹² γαρ f³⁵ C [95%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | 1 οτι xA,B [5%] NU

¹³ φαρισαιων το δε ετερον σαδδουκαιων f³⁵ [24%] | ~ 52341 xA,B,C [70%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | ~ 5 και 241 [6%]

¹⁴ εκραξεν f³⁵ A [56%] HF,RP,OC,TR,CP | εκραξεν xB,C [44%] NU

¹⁵ φαρισαιου f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | φαρισαιων xA(B)C [3%] NU

¹⁶ εγω f³⁵ xA [99%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- B,C

¹⁷ λαλησαντος f³⁵ C [57%] HF,RP,OC,TR,CP | λαλουντος B [9%] | ειποντος (x)A [34%]

Σαδδουκαίων,¹ καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. **8** (Σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσιν μὴ εἶναι ἀνάστασιν, μήτε² ἄγγελον μήτε πνεῦμα, Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφοτέρω.) **9** Ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη, καὶ ἀναστάντες³ οἱ γραμματεῖς⁴ τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντες, «Οὐδὲν κακὸν εὐρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ⁵ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος, μὴ θεομαχῶμεν.»⁶ **10** Πολλῆς δὲ γενομένης στάσεως,⁷ εὐλαβηθεῖς⁸ ὁ χιλιάρχος μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσεν τὸ στράτευμα καταβῆναι καὶ⁹ ἀρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν.

A plot exposed

11 Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ Κύριος εἶπεν, «Θάρσει Παῦλε,¹⁰ ὥς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ, οὕτως σε δεῖ¹¹ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι.» **12** Γενομένης δὲ ἡμέρας, ποιήσαντές τινες τῶν Ἰουδαίων συστροφὴν,¹² ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς¹³ μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέλωσιν¹⁴ τὸν Παῦλον. **13** Ἦσαν δὲ πλείους τεσσαράκοντα¹⁵ οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν¹⁶ πεποιηκότες.¹⁷ **14** οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς¹⁸ πρεσβυτέροις εἶπον.¹⁹ «Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτοὺς μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον. **15** Νῦν οὖν, ὑμεῖς

NU

¹ φαρισαίων καὶ τῶν σαδδουκαίων f³⁵ [86%] HF,OC,TR | 1 [3%] RP | ~ 4231 [3%] | 124 A(B)C [5%] NU | ~ 421 x [3%] CP | one other variant

² μήτε f³⁵ xA,B,C [77%] OC,NU | μηδε [23%] HF,RP,TR,CP

³ ἀναστάντες f³⁵ [55%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 τινες xA,B(C) [45%] NU

⁴ οἱ γραμματεῖς f³⁵ [49%] HF,RP,OC,TR,CP | 2 [21%] | τῶν γραμματέων xB(C) [33%] NU | --- A [7%]

⁵ δε *rell* | 1 καὶ [1%] CP

⁶ μὴ θεομαχῶμεν f³⁵ (95.6%) HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C (4.4%) NU

⁷ γενομένης στάσεως f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | ~ 21 A(C) [1%] | γινομένης 2 (x)(B) [2%] NU

⁸ εὐλαβηθεῖς f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | φοβηθεῖς (x)A,B,C [10%] NU

⁹ καταβῆναι καὶ f³⁵ [92%] HF,RP,OC,CP | καταβαν xA,B,C [8%] TR,NU

¹⁰ παυλε f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C [6%] NU

¹¹ σε δεῖ *rell* | ~ 21 [1%] CP

¹² τινες τῶν ἰουδαίων συστροφὴν f³⁵ [88%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 4123 (P⁴⁸) [3%] | ~ 4 οἱ ἰουδαῖοι xA,B,C [6%] NU | ~ 4 ἰουδαῖοι [1%] | οἱ ἰουδαῖοι 4 [2%]

¹³ ἑαυτοὺς f³⁵ C [37%] | 1 λεγοντες P⁴⁸ xA,B [63%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

¹⁴ ἀνέλωσιν f³⁵ (A) [16%] | ἀποκτείνωσιν (x)B,C [84%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | ἀπεκτεῖνας P⁴⁸

¹⁵ τεσσαράκοντα f³⁵ [98%] HF,RP,OC,TR,CP | τεσσερακοντα xA,B,C [2%] NU | μ P⁴⁸

¹⁶ συνωμοσίαν *rell* | συνωμοσίαν [15%] | three other variants [1%] | --- P⁴⁸ is wild

¹⁷ πεποιηκότες f³⁵ [91%] HF,RP,OC,TR,CP | ποιησαμενοι xA,B,C [6%] NU | ποιησαντες [2%] | three other variants P⁴⁸ [1%]

¹⁸ τοῖς *rell* | --- CP

¹⁹ εἶπον f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | εἶπαν P⁴⁸ xA,B,C [4%] NU

ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ, σὺν τῷ συνεδρίῳ, ὅπως αὖριον¹ καταγάγῃ αὐτὸν² πρὸς³ ὑμᾶς, ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δέ, πρὸ τοῦ ἐγγίσει αὐτόν, ἑτοιμοὶ ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν.»

16 Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς Παύλου τὸ ἐνεδρον,⁴ παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολήν, ἀπήγγειλεν τῷ Παύλῳ. **17** Προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἓνα τῶν ἑκατοντάρχων ἔφη, «Τὸν νεανίαν⁵ τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλιάρχον, ἔχει γάρ τι ἀπαγγεῖλαι⁶ αὐτῷ.» **18** Ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτόν ἤγαγεν πρὸς τὸν χιλιάρχον καὶ φησιν, «Ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με ἠρώτησεν τοῦτον τὸν νεανίαν⁷ ἀγαγεῖν πρὸς σε, ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι.» **19** Ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρός αὐτοῦ, ὁ χιλιάρχος καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν ἐπυνθάνετο, «Τί ἐστὶν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι;» **20** Εἶπεν δὲ ὅτι «Οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε ὅπως αὖριον εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦλον,⁸ ὡς μέλλοντές⁹ τι ἀκριβέστερον

¹ αὐριον **f**³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | --- **Ⲱ**A,B,C [6%] NU

² καταγάγῃ αὐτον **f**³⁵ **P**⁴⁸**Ⲱ**A,B,C [30%] CP,NU | ~ 21 [68%] HF,RP,OC,TR | six other variants [2%]

³ πρὸς **f**³⁵ C [97%] HF,RP,OC,TR,CP | εἰς **P**⁴⁸**Ⲱ**A,B [3%] NU

⁴ το ἐνεδρον **f**³⁵ [89%] HF,RP,OC,TR,CP | τὴν ἐνεδραν **Ⲱ**A,B,C [11%] NU

⁵ νεανίαν *rell* | νεανισκον [1%] CP | νεανία [3%] | one other variant

⁶ τι ἀπαγγεῖλαι **f**³⁵ (**Ⲱ**)C [96%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 A,B [3%] NU | 1 ἀναγγεῖλαι [1%]

⁷ νεανίαν **f**³⁵ B [94%] HF,RP,OC,TR,CP | νεανισκον **Ⲱ**A [6%] NU

⁸ εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν παυλον **f**³⁵ [88%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 564123 **Ⲱ**A,B [8%] NU | ~ 456123 [4%] | two other readings

⁹ 1) μέλλοντες **f**³⁵ (33.1%) TR,CP

2) μέλλοντα (27.2%) HF,RP

3) μέλλοντων (17.4%) OC

4) μέλλων A,B (9.2%)

5) μέλλον **Ⲱ** (7.5%) NU

6) μέλλοντας (5.4%)

(one other) (0.2%)

Rather a dismaying picture—what to do? To begin, the variants are all participial forms of the same verb. The key seems to be the perceived referent or antecedent of the participle. Is it “the Jews”, “the Sanhedrin” or “the commander”? The best answer from the point of view of the grammar is evidently “the Jews”, which would require a masc., nom., plural form—the only candidate is variant 1). However, there were those who took the referent to be “the Sanhedrin”—the Alexandrian MSS have συνεδριον next to the participle, separated only by *ὡς*. The grammar requires a neuter, acc., sg. form—variant 5). But, the Sanhedrin was made up of men, so perhaps some decided it would be more appropriate to make it plural—variant 2); and maybe even masc. besides—variant 6) [might this be assimilation to verse 15?]. Variant 3), being genitive, is really strange, unless somehow someone thought that the commander intended to inquire of the Sanhedrin, viewed as plural. Variant 4) presumably takes “the commander” as the referent, but puts the form in the nom., sort of *ad sensum* since *σε* is acc. But variant 2) could also be referring to the commander, precisely masc., acc., singular.

πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. **21** Σὺ οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσιν γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσαράκοντα,¹ οἵτινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν· καὶ νῦν ἑτοιμοὶ εἰσιν² προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν.» **22** Ὁ μὲν οὖν χιλιάρχος ἀπέλυσεν³ τὸν νεανίαν⁴ παραγγείλας, «Μηδενὶ ἐκλαλῆσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς με.»

Paul sent to Felix

23 Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς⁵ τῶν ἑκατοντάρχων εἶπεν· «Ἐτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρείας, καὶ ἱππεῖς ἑβδομήκοντα καὶ δεξιολάβους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός· **24** κτήνη τε παραστήσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσιν πρὸς Φήλικα⁶ τὸν ἡγεμόνα.» **25** Γράψας ἐπιστολὴν περιέχουσιν⁷ τὸν τύπον τοῦτον·

26 «Κλαύδιος Λυσίας, τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι Φήλικι·⁸ Χαίρειν. **27** Τὸν ἄνδρα τοῦτον συλληφθέντα⁹ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ μέλλοντα ἀνααιρεῖσθαι ὑπ’

What are the requirements of the context? “The commander” as referent does not fit. Not only was it not his idea, he sent Paul away that very night to forestall the possibility. (That the Jews should attempt to tell the commander what was in his mind is scarcely credible.) “The Sanhedrin” as referent really doesn’t fit either. το συνεδριον appears in the text as the object of a preposition, not as an initiating agent. It is “the Jews” that is the Subject of the main verb, and therefore of the two infinitives, and our participle is working with the second infinitive, “as ones intending to inquire”.

Conclusion: variant 1) is the only one that really fits the context; it is also the best attested. Although it only musters 33.1% of the vote (including f³⁵), it is also attested by the three ancient versions—always weighty testimony. I conclude that the Autograph read μελλοντες.

¹ τεσσαρακοντα f³⁵ [99%] HF,RP,OC,TR,CP | τεσσερακοντα xA,B [1%] NU

² ετοιμοι εισιν f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 xA,B [6%] NU

³ απελυσεν *rell* | επελυσεν CP | απελυσαι [2%]

⁴ νεανιαν f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | νεανισκον xA,B [5%] NU

⁵ δυο τινας f³⁵ A [97%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | ~ 21 xB [1%] | 2 [1%] | --- [1%]

⁶ φηλικα f³⁵ xB [25%] HF,RP,OC,TR,NU | φιληκα f^{35pt} [30%] CP | φιλικα A [45%] [We are dealing with alternate spellings of a proper name, a name that occurs nine times with division in chapters 23-25. This discussion will serve for all nine. The first reading is attested by codices B and Aleph, and P⁴⁸, which indicates that the spelling is not a late invention. (In fact, it has the oldest attestation.) But in any case, a mere alternate spelling is not a proper variant, since neither the identity nor the meaning of the word is affected. That said, however, we must choose one to print in the Text. Almost all Greek texts and translations have ‘Felix’, so that is the accepted spelling. Most of the better family representatives attest the first spelling.]

⁷ περιεχουσιν f³⁵ A [93%] HF,RP,OC,TR,CP | εχουσιν xB [7%] NU | --- P⁴⁸ is wild

⁸ φηλικι f³⁵ P⁴⁸ xB [38%] HF,RP,OC,TR,NU | φιληκι [20%] CP | φιλικι A [33%] | φιλικη [5%] | --- [2%] | three other readings [2%]

⁹ συλληφθεντα *rell* | συλλημφθεντα P⁴⁸ xA,B [2%] NU

αὐτῶν· ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι ἐξειλόμην¹ αὐτόν,² μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν. **28** Βουλόμενος δὲ³ γνῶναι⁴ τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγαγον αὐτόν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν·⁵ **29** ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν⁶ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἐγκλημα ἔχοντα.⁷ **30** Μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα μέλλειν⁸ ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων,⁹ ἐξαυτῆς ἔπεμψα πρὸς σε, παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγόροις λέγειν τὰ¹⁰ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ. Ἔρρωσο.»¹¹

31 Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται, κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς, ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον διὰ τῆς¹² νυκτὸς εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα. **32** Τῇ δὲ ἐπαύριον ἑάσαντες τοὺς ἱππεῖς πορεύεσθαι¹³ σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν. **33** Οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισάρειαν καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολήν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ. **34** Ἀναγνοὺς δὲ ὁ ἡγεμὼν¹⁴ καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχίας¹⁵ ἐστίν καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ Κιλικίας. **35** «Διακούσομαί σου,» ἔφη, «ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται.» Ἐκέλευσέν τε¹⁶ αὐτόν¹⁷ ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ¹⁸ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι.¹⁹

Caesarea

Felix

24:1 Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας μετὰ τῶν

¹ ἐξειλομην *rell* | ἐξειλαμην **NA** [6%] **NU** | ἐρυσαμην **P**⁴⁸

² αυτον **f**³⁵ [90%] **HF,RP,OC,TR,CP** | αυτων [1%] | --- **NA,B** [9%] **NU** | κραζον **P**⁴⁸

³ δε **f**³⁵ [95%] **HF,RP,OC,TR,CP** | τε **P**⁴⁸**NA,B** [5%] **NU**

⁴ γνωμαι **f**³⁵ **P**⁴⁸ [91%] **HF,RP,OC,TR,CP** | επιγνωμαι **NA,B** [8%] **NU** | --- [1%]

⁵ κατηγαγον αυτον εις το συνεδριον αυτων **f**³⁵ [95%] **HF,RP,OC,TR,CP** | 13456 **NA** [4%] **NU** | --- **B** [1%]

⁶ μηδεν **f**³⁵ [40%] **HF,RP** | 1 δε **NA,B** [60%] **OC,TR,CP,NU**

⁷ εγκλημα εχοντα **f**³⁵ [48%] **HF,RP,OC,TR,CP** | ~ 21 **NA,B** [52%] **NU**

⁸ μελλειν **f**³⁵ (89.4%) **HF,RP,OC,TR,CP** | --- **NA,B** (10.6%) **NU**

⁹ υπο των ιουδαιων **f**³⁵ (89.4%) **HF,RP,OC,TR,CP** | --- **NA,B** (10.6%) **NU**

¹⁰ τα **f**³⁵ [98%] **HF,RP,OC,TR,CP,NU** | --- (**NA**)**B** [2%]

¹¹ ερρωσο **f**³⁵ **NA** [92%] **HF,RP,OC,TR,CP** | ερρωσθε [4%] | four further spellings [2%] | --- **A,B** [2%] **NU**

¹² της **f**³⁵ [92%] **HF,RP,OC,TR,CP** | --- **NA,B** [8%] **NU**

¹³ πορευεσθαι **f**³⁵ [95%] **HF,RP,OC,TR,CP** | απερχεσθαι (**NA**)**A,B** [4%] **NU** | two other readings [1%]

¹⁴ ο ηγεμων **f**³⁵ [93%] **HF,RP,OC,TR,CP** | --- **NA,B** [6%] **NU** | την επιστολην [1%]

¹⁵ επαρχιας *rell* | επαρχειας **NA,B** [2%] **NU**

¹⁶ εκελευσεν τε **f**³⁵ [91%] **HF,RP,OC,TR,CP** | κελευσας **A,B** [7%] **NU** | κελευσαντος **NA** | 1 δε [1%] | three other readings [1%]

¹⁷ αυτον **f**³⁵ [70%] **HF,RP,OC,TR,CP** | --- **NA,B** [30%] **NU** (This set is the mirror image of the set two notes down: they both have the pronoun, just in different places.)

¹⁸ του **f**³⁵ **NA** [39%] **OC,TR,NU** | τω **B** [1%] | --- [61%] **HF,RP,CP**

¹⁹ φυλασσεσθαι **f**³⁵ [70%] **HF,RP,OC,TR,CP** | 1 αυτον **NA,B** [30%] **NU**

πρεσβυτέρων¹ καὶ ῥήτορος Τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου. **2** Κληθέντος δὲ αὐτοῦ, ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων· «Πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ, καὶ κατορθωμάτων² γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας, **3** πάντῃ³ τε καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ,⁴ μετὰ πάσης εὐχαριστίας. **4** Ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεον⁵ σε ἐγκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. **5** Εὐρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμὸν καὶ κινοῦντα στάσιν⁶ πᾶσιν τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην, πρωτοστάτην τε τῆς τῶν Ναζωραίων αἰρέσεως, **6** ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπείρασεν βεβηλῶσαι· ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν.⁷

¹ των πρεσβυτερων f³⁵ (83.4%) HF,RP,OC,TR,CP | ~ 2 των xA,B (14.9%) NU | 2 (1.7%)

² κατορθωματος f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | διορθωματος xA,B [6%] NU | one other variant

³ παντη *rell* | παντι [37%] | παντοτε [3%]

⁴ φηλιξ f³⁵ xA,B [40%] HF,RP,OC,TR,NU | φιλιξ [35%] CP | φιλιξ [25%]

⁵ πλεον f³⁵ [19%] | πλειον xA,B [81%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | πλιον A [1%]

⁶ στασιν f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | στασεις (x)A,B [7%] NU

⁷ 1) (without the long addition) f³⁵ xA,B (58.9%) HF,RP,NU

2) - 36): και κατα τον ημετερον νομον ηθελησαμεν κριναι παρελθων δε λυσιας ο χιλιάρχος μετα πολλης βιας εκ των χειρων ημων απηγαγεν κελευσας τους κατηγορους αυτου ερχεσθαι επι σε.

The five principle variations hinge on the three underlined words; they are:

2) κριναι ... επι σε	(9.7%)	[6 variants]
8) κριναι ... επι σου	(10.5%)	[14 variants]
22) κριναι ... προς σε	(5.3%)	[8 variants]
30) κρινειν ... επι σου	(4.4%)	[4 variants]
34) κρινειν ... επι σε	(1.7%)	OC,TR [3 variants] (OC is in small print)
37) replaces απηγαγεν with five words, plus two other changes:		
κριναι ... επι σου	(3.2%)	[2 variants]
39) completely rewrites the material:		
κριναι ... προς σε	(3.4%)	CP [6 variants]
(eight further variants)	(2.9%)	[8 variants].

Variant 2) presumably has the best claim to be the standard form of the addition: κριναι clearly bests κρινειν, επι clearly bests προς, σε barely bests σου. [Although variant 8) appears to be slightly stronger than 2) numerically, the 14 internal variants, compared to 6, effectively diminish its credibility. The main variant in 2) is far stronger than that of 8).] It is also attested by syr and lat^{pt}. However, although some form of the addition commands 41.1% of the MSS, there are no less than 51 variants!

What about the context? The addition makes good sense, and it fits nicely. But, it is not really necessary; that information Felix already knew. The text reads quite well without the addition also. I conclude that the short form was judged to be abrupt or incomplete, giving rise to the addition; presumably the Autograph did not contain it. Since Tertullus was an orator he may well have actually said what is in the addition, plus a good deal more besides, but did Luke write it? (The incidents recorded in Acts were well known by many contemporaries, and there were many written accounts in

8 παρ' οὗ δυνήσῃ, αὐτὸς ἀνακρίνας, περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ.» 9 Συνεπέθεντο¹ δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν.

10 Ἀπεκρίθη δὲ² ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος, λέγειν· «Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν δίκαιον³ τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος, εὐθυμότερον⁴ τὰ περὶ ἑμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι, 11 δυναμένου σου γνῶναι⁵ ὅτι οὐ πλείους εἰσὶν μοι ἡμέραι⁶ δεκαδύο,⁷ ἀφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσων ἐν⁸ Ἱερουσαλήμ. 12 Καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὐρόν με πρὸς τινα διαλεγόμενον ἢ ἐπισύστασιν⁹ ποιῶντα ὄχλου, οὔτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς, οὔτε κατὰ τὴν πόλιν. 13 Οὔτε¹⁰ παραστήσαι¹¹ δύνανται¹² περὶ ὧν νῦν¹³ κατηγοροῦσίν μου. 14 Ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγουσιν αἵρεσιν, οὕτως λατρεύω τῷ πατρὶ Ὁ Θεῷ, πιστεύων πᾶσιν τοῖς κατὰ τὸν Νόμον καὶ τοῖς¹⁴ Προφῆταις γεγραμμένοις, 15 ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν Θεόν, ἣν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσσεσθαι νεκρῶν,¹⁵ δικαίων τε καὶ ἀδίκων.

circulation [Luke 1:1], so it was entirely predictable that a variety of historically correct material would be added, here and there, to Luke's account.)

The external evidence, though divided, is adequate to resolve this case: 58.9% against a severely fragmented 41.1%. The ancient versions, being divided, do not help us much this time. Although 59% is not a strong majority, by any means, still, the severe fragmentation of the 41% sort of leaves variant 1) without a worthy opponent, besides being the reading of Family 35. Variant 1) wins in “Antiquity”, “Number”, “Variety” and “Continuity”, so I have no doubt that it is original. [The reading of the TR, variant 34), really has little to commend it.]

¹ συνεπεθεντο *rell* | συνεθεντο [1%] TR

² δε *f*³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR | τε *NA,B* [6%] CP,NU | --- [1%]

³ δίκαιον *f*³⁵ [57%] | --- *NA,B* [43%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

⁴ ευθυμοτερον *f*³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | ευθυμως *NA,B* [10%] NU

⁵ γνωμαι *f*³⁵ [89%] HF,RP,OC,TR,CP | επιγνωμαι *NA,B* [11%] NU

⁶ ημεραι *rell* | 1 η [1%] TR | one other variant

⁷ δεκαδυο *f*³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | δωδεκα *NA,B* [8%] NU

⁸ εν *f*³⁵ [48%] HF,RP,TR,CP | εις *NA,B* [52%] OC,NU

⁹ επισυστασιν *f*³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | επιστασιν *NA,B* [4%] NU | two other variants [1%]

¹⁰ ουτε *f*³⁵ A [99%] HF,RP,OC,TR,CP | ουδε *NB* [1%] NU

¹¹ παραστησαι *f*³⁵ *NA,B* [67%] OC,NU | 1 με [9%] HF,RP,TR,CP | 1 με νυν [16%] | 1 σοι [5%] | four other variants [3%]

¹² δυνανται *f*³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 σοι (σου A) *NA(B)* [10%] NU | two other variants

¹³ νυν *f*³⁵ [88%] HF,RP,OC,TR,CP | νυνι *NA(B)* [11%] NU | --- [1%]

¹⁴ τοις *f*³⁵ A (79.1%) HF,RP,TR,CP | 1 εν 1 *NB* (20.4%) OC,NU | τους [5%] (OC is in small print)

¹⁵ νεκρων *f*³⁵ (93.4%) HF,RP,OC,TR,CP | --- *NA,B,C* (6.6%) NU

16 Ἐν τούτῳ δὲ¹ αὐτὸς ἄσκῳ, ἀπρόσκοπον συνείδησιν ἔχων² πρὸς τε³ τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διὰ παντός.⁴ 17 Δι' ἐτῶν δὲ πλειόνων παρεγενόμεν ἔλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου⁵ καὶ προσφοράς, 18 ἐν οἷς⁶ εὖρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, τινὲς⁷ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι· 19 οὓς ἔδει⁸ ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν εἴ τι ἔχοιεν πρὸς με.⁹ 20 Ἡ αὐτοὶ οὗτοι εἰπά-τωσαν¹⁰ τί εὖρον ἐν ἐμοὶ¹¹ ἀδίκημα, στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, 21 ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς ἧς ἔκραξα,¹² ἐστὼς ἐν αὐτοῖς,¹³ ὅτι <Περὶ ἀναστά-σεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ὑφ' ὑμῶν.> »

22 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ ἀνεβάλετο αὐτούς,¹⁵ ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς Ὀδοῦ, εἰπών,¹⁶ «Ὅταν Λυσίας ὁ χιλιάρχος καταβῇ διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς»· 23 διαταξάμενός τε¹⁷ τῷ ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον,¹⁸ ἔχειν τε ἄνεσιν, καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν ἢ προσέρχεσθαι¹⁹ αὐτῷ.

24 Μετὰ δὲ ἡμέρας τινάς, παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ²⁰ σὺν Δρουσίλλῃ τῇ

¹ δε f³⁵ [86%] HF,RP,TR,CP | καὶ XA,B,C [13%] NU | 1 καὶ [1%] OC | two other variants

² εχων f³⁵ [94%] HF,RP,CP | εχειν XA,B,C [6%] OC,TR,NU

³ τε f³⁵ [50%] | --- XA,B,C [50%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

⁴ δια παντος *rell* | --- [1%] CP (10% have δια παντος before προς τε τον θεον)

⁵ παρεγενομην ελεημοσυνας ποιησων εἰς το εθνος μου f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | 234567 A | ~ 2345671 XB,C [8%] NU

⁶ οἰς f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | αἰς XA,B,C [10%] NU | one other variant

⁷ τινες f³⁵ [85%] HF,RP,OC | 1 δε XA,B [3%] TR,CP,NU | 1 των [4%] | 1 δε των C [8%] | one other variant

⁸ εδει f³⁵ XA,B,C [67%] OC,NU | δει [33%] HF,RP,TR,CP

⁹ με f³⁵ [98%] HF,RP,OC,TR,CP | εμε XA,B,C [2%] NU

¹⁰ ειπατωσαν f³⁵ XA,B,C [97%] HF,RP,OC,CP,NU | 1 ει [3%] TR

¹¹ εν εμοι f³⁵ C [97%] HF,RP,OC,TR,CP | --- XA,B [3%] NU

¹² εκραξα f³⁵ [58%] HF,RP,OC,TR,CP | εκεκραξα XA,B,C [41%] NU | two other variants [1%]

¹³ εστως εν αυτοις f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 231 XA,B,C [10%] NU | two other variants

¹⁴ υφ f³⁵ X [95%] HF,RP,OC,TR,CP | εφ A,B,C [5%] NU

¹⁵ ακουσας δε ταυτα ο φηλιξ ανεβαλετο (ανεβαλλετο 7.4% CP) αυτους f³⁵ (92.4%) HF,RP,OC,TR(CP) | ~ 62745 XA,B,C (4.9%) NU | ~ 62457 (2.7%) (For the statement of evidence on φηλιξ see the note five down.)

¹⁶ ειπων f³⁵ [98%] HF,RP,OC,TR,CP | ειπας XA,B,C [2%] NU | one other variant

¹⁷ τε f³⁵ [88%] HF,RP,OC,TR,CP | δε [1%] | --- XA,B,C [11%] NU

¹⁸ τον παυλον f³⁵ [91%] HF,RP,OC,TR,CP | αυτον XA,B,C [9%] NU

¹⁹ η προσερχεσθαι f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | --- XA,B,C [6%] NU

²⁰ φηλιξ f³⁵ XA [46%] HF,RP,OC,TR,NU | φιλιξ [37%] CP | φιλιξ B [17%] (The percentages remain the same in verses 25, 27a and 27b. In the note five up, the three variants have [46%], [32%] and [22%] respectively.)

γυναικί,¹ οὖση Ἰουδαία, μετεπέμψατο τὸν Παῦλον καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν² πίστεως. **25** Διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι,³ ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη, «Τὸ νῦν ἔχον πορεύου· καιρὸν δὲ μεταλαβὼν⁴ μετακαλέσομαί σε.» **26** Ἄμα καὶ⁵ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου, ὅπως λύσῃ αὐτόν·⁶ διὸ καὶ πυκνότερον⁷ μεταπεμπόμενος ὠμίλει αὐτῷ. **27** Διετίας δὲ πληρωθείσης, ἔλαβεν διάδο-χον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· θέλων δὲ⁸ χάριτας⁹ καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαί-οις, ὁ Φῆλιξ κατέλιπεν τὸν Παῦλον δεδεμένον.

Festus

25:1 Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχίᾳ,¹⁰ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρείας. **2** Ἐνεφάνισαν¹¹ δὲ¹² αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖς¹³ καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτόν, **3** αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ ὅπως μεταπέμψῃται αὐτόν εἰς Ἱερουσαλήμ—ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτόν κατὰ τὴν ὁδόν. **4** Ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον ἐν Καισαρείᾳ,¹⁴ ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι. **5** «Οἱ οὖν δυνατοὶ ἐν ὑμῖν,» φησίν,¹⁵ «συγκαταβάντες, εἴ τί ἐστιν ἐν τῷ ἀνδρὶ τούτῳ,¹⁶ κατηγορεῖτωσαν αὐτοῦ.» **6** Διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας¹⁷ πλείους ἢ δέκα,¹⁸ καταβὰς εἰς Καισάρειαν· τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσεν τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. **7** Παραγενομένου δὲ αὐτοῦ,

¹ γυναικί f³⁵ C [86%] HF,RP | 1 αὐτοῦ x [5%] OC,TR | ἰδία 1 B [7%] CP,NU | ἰδία 1 αὐτοῦ A [2%]

² ἰησοῦν f³⁵ x(B) [62%] CP,NU | --- A [38%] HF,RP,OC,TR

³ ἐσεσθαι f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C [8%] NU

⁴ μεταλαβὼν *rell* | λαβὼν [9%] CP | παραλαβὼν A | one other variant

⁵ αμα καὶ f³⁵ xA,B,C [96%] HF,RP,CP,NU | 1 δε [1%] OC,TR | 1 [3%]

⁶ οπως λυση αὐτον f³⁵ [88%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C [5%] NU | 1 λυσει 3 [2%] | 1 απολυση 3 [1%] | ινα απολυση 3 [3%]

⁷ πυκνότερον f³⁵ [18%] | 1 αὐτον xA,B [81%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | 1 αὐτων [1%]

⁸ δε f³⁵ [60%] OC,CP | τε xA,B,C [40%] HF,RP,TR,NU

⁹ χαριτας f³⁵ [90%] HF,RP,TR,CP | χαριτα xA,B,C [2%] NU | χαριν [8%] OC

¹⁰ επαρχια *rell* | επαρχεια B [2%] NU | επαρχιω x | επαρχειω A | two other variants

¹¹ ενεφανισαν *rell* | ανεφανισαν [1%] CP | ενεφανησαν [7%] | one other variant

¹² δε f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | τε xA,B,C [5%] NU

¹³ οι αρχιερεις f³⁵ xA,B,C [67%] NU | ο αρχιερευς [30%] HF,RP,OC,TR | ο τε αρχιερευς [3%] CP

¹⁴ εν καισαρεια f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | εις καισαρειαν (xA)B,C [4%] NU

¹⁵ δυνατοι εν υμιν φησιν f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 23 (ημιν x) 41 (x)A,B,C [6%] NU | ~ 2314 [1%] | four other variants [1%]

¹⁶ τουτω f³⁵ (74.2%) HF,RP,OC,TR,CP | ατοπον xA,B,C (9.4%) NU | 1 ατοπον (13.3%) | ~ ατοπον 1 (3.1%)

¹⁷ ημερας f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 ου (x)A,B,C [8%] NU

¹⁸ η δεκα f³⁵ [88%] HF,RP,OC,TR | 1 οκτω [1%] CP | οκτω 12 xA,B,C [11%] NU

περιέστησαν¹ οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιάματα² φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου³ ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδείξαι, **8** ἀπολογουμένου αὐτοῦ⁴ ὅτι «Οὐτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν οὔτε εἰς Καίσαρά τι⁵ ἥμαρτον.» **9** Ὁ Φῆστος δέ, τοῖς Ἰουδαίοις θέλων⁶ χάριν καταθέσθαι, ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπεν, «Θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα⁷ ἀναβάς, ἐκεῖ περὶ τούτων κρίνεσθαι⁸ ὑπ’⁹ ἐμοῦ;» **10** Εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος· «Ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἐστὼς εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους οὐδὲν ἠδίκησα, ὥς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις. **11** Εἰ μὲν γὰρ¹⁰ ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ¹¹ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδὲν ἐστὶν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσίν μου, οὐδεὶς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι. Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι.» **12** Τότε ὁ Φῆστος, συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρίθη· «Καίσαρα ἐπικέκλησαι. Ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ.»

Agrippa

13 Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν, Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν ἀσπασόμενοι¹² τὸν Φῆστον. **14** Ὡς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβον¹³ ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον λέγων· «Ἄνὴρ τίς ἐστὶν καταλελειμμένος ὑπὸ Φήλικος¹⁴ δέσμιος, **15** περὶ οὗ, γενομένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ’ αὐτοῦ δίκην·¹⁵ **16** πρὸς οὓς ἀπεκρίθην ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπον εἰς ἀπώλειαν¹⁶ πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγοροὺς, τόπον τε ἀπολογίας

¹ περιεστησαν f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 αυτον xA,B,C [7%] NU | 1 αυτω [3%]

² αιτιαματα f³⁵ [40%] TR | αιτιωματα xA,B,C [58%] HF,RP,OC,CP,NU | αιτηματα [2%]

³ φεροντες κατα του παυλου f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | καταφεροντες xA,B,C [2%] NU | καταφεροντες 34 [3%] | 1 κατ αυτου [2%] | two other variants [1%]

⁴ απολογουμενου αυτου f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ του παυλου 1 xA,B,C [6%] NU | 1 [1%] | one other variant

⁵ τι rell | --- [1%] CP

⁶ τοις ιουδαιοις θελων f³⁵ [88%] HF,RP,TR,CP | ~ 312 xA,B,C [12%] OC,NU

⁷ ιεροσολυμα rell | ιερουσαλημ OC

⁸ κρινεσθαι f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | κριθηναι xA,B,C [7%] NU

⁹ υπ f³⁵ [45%] | επ xA,B,C [38%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | επι [15%] | four other variants [2%]

¹⁰ γαρ f³⁵ [91%] HF,RP,OC,TR,CP | ουν xA,B,C [9%] NU | two other variants

¹¹ το f³⁵ xA,B,C [75%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | του [25%] | two other variants

¹² ασπασομενοι f³⁵ [55%] OC,TR | ασπασαμενοι xA,B [45%] HF,RP,CP,NU | one other variant

¹³ διετριβον f³⁵ xA(B)C [75%] OC,TR,NU | διετριβεν [25%] HF,RP,CP

¹⁴ φηλικος f³⁵ xA,B,C [52%] HF,RP,OC,TR,NU | φιλικος [37%] CP | φιλικος [11%]

¹⁵ δικην f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | καταδικην xA,B,C [5%] NU

¹⁶ εις απωλειαν f³⁵ (92.5%) HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C (7.5%) NU

λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος. **17** Συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐνθάδε,¹ ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος, τῇ ἐξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα· **18** περὶ οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν ἐπέφερον² ὧν ὑπενόουν ἐγώ,³ **19** ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας⁴ εἶχον πρὸς αὐτόν, καὶ περὶ τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν. **20** Ἀπορούμενος δὲ ἐγώ⁵ περὶ τὴν⁶ τούτων⁷ ζήτησιν, ἔλεγον εἰ βούλοιο πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλὴμ⁸ κἀκεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων. **21** Τοῦ δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν ἕως οὗ πέμψω⁹ αὐτὸν πρὸς Καίσαρα.»

22 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον ἔφη,¹⁰ «Ἐβουλόμεν καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι.» Ὁ δέ,¹¹ «Αὔριον,» φησὶν, «ἀκούσῃ αὐτοῦ.» **23** Τῇ οὖν ἐπαύριον, ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον, σὺν τε τοῖς¹² χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσιν τοῖς κατ' ἐξοχὴν οὖσιν¹³ τῆς πόλεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ Φήστου, ἤχθη ὁ Παῦλος. **24** Καὶ φησιν ὁ Φῆστος· «Ἀγρίππα βασιλεῦ, καὶ πάντες οἱ συμπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες· θεωρεῖτε τοῦτον, περὶ οὗ πᾶν¹⁴ τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι, ἔν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε, ἐπιβοῶντες¹⁵ μὴ δεῖν ζῆν αὐτὸν¹⁶ μηκέτι. **25** Ἐγὼ δὲ καταλαβόμενος¹⁷ μηδὲν ἄξιον θανάτου αὐτὸν¹⁸ πεπραχέναι, καὶ¹⁹ αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστόν,

¹ αὐτων ενθαδε f³⁵ NA (88.8%) HF,RP,OC,TR[NU] | 2 B (7.5%) CP | ~ 21 C (3.7%)

² επεφερον f³⁵ [60%] HF,RP,OC,TR,CP | εφερον NA,B,C [37%] NU | υπεφερον [3%]

³ υπενοουν εγω f³⁵ [86%] HF,RP,OC,TR,CP | 12 πονηραν [5%] | 12 πονηρων [2%] | ~ 21 πονηρων B [1%] NU | ~ 21 πονηραν (NA),C [5%] | ~ 21 [1%] | one other variant

⁴ δεισιδαιμονιας rel | δυσειδαιμονιας CP | δισιδαιμονιας NA,B [2%] | three other variants

⁵ εγω f³⁵ NA,B [55%] HF,RP,OC,CP,NU | 1 εις C [45%] TR

⁶ περι την f³⁵ [18%] | 2 [10%] | ~ 21 NA,B,C [71%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | two other variants

⁷ τουτων f³⁵ NA,B,C [64%] NU | τουτου [35%] HF,RP,OC,TR,CP | τουτον [1%]

⁸ ιερουσαλημ f³⁵ [87%] HF,RP,TR,CP | ιεροσολυμα NA,B,C [13%] OC,NU

⁹ πεμψω f³⁵ [88%] HF,RP,OC,TR,CP | αναπεμψω NA,B,C [11%] NU | πεμψας [1%]

¹⁰ εφη f³⁵ C [98%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B [1%] NU | ειπεν [1%]

¹¹ ο δε f³⁵ C [99%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B [1%] NU

¹² τοις f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B,C [10%] NU

¹³ ουσιν f³⁵ [97%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B,C [3%] NU

¹⁴ παν f³⁵ [86%] HF,RP,OC,TR,CP | απαν NA,B,C [13%] NU | --- [1%]

¹⁵ επιβοωντες f³⁵ C [98%] HF,RP,OC,TR,CP | βοωντες NA,B [2%] NU

¹⁶ ζην αυτον f³⁵ [91%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 NA,C [9%] NU | 2 B

¹⁷ καταλαβομενος f³⁵ NA [94%] HF,RP,OC,TR,CP | κατελαβομην A,B,C [5%] NU | λαβομενος [1%]

¹⁸ θανατου αυτον f³⁵ NA [97%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 A,B,C [3%] NU

¹⁹ και f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B,C [5%] NU

ἔκρινα πέμπειν αὐτόν.¹ **26** Περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω. Διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, Βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης² σχῶ τι γράψαι.³ **27** Ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ πέμποντα δέσμιον, μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημεῖναι.»

Paul's defense

26:1 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη, «Ἐπιτρέπεται σοι ὑπὲρ⁴ σεαυτοῦ λέγειν.» Τότε ὁ Παῦλος ἀπελογεῖτο, ἐκτείνας τὴν χεῖρα.⁵ **2** «Περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, Βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἡγῆμαι ἐμαυτὸν μακάριον ἐπὶ σοῦ μέλλων ἀπολογεῖσθαι σήμερον,⁶ **3** μάλιστα γνώστην ὄντα σε πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἐθνῶν⁷ τε καὶ ζητημάτων.⁸ διὸ δέομαί σου⁹ μακροθύμως ἀκοῦσαί μου. **4** Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου τὴν¹⁰ ἐκ νεότητος, τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἐν¹¹ Ἱεροσολύμοις, ἴσασι πάντες οἱ¹² Ἰουδαῖοι, **5** προγινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσιν μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἴρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος. **6** Καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς πρὸς¹³ τοὺς πατέρας¹⁴ ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἔστηκα κρινόμενος, **7** εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν, ἐν ἐκτενίᾳ¹⁵ νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῦον,¹⁶ ἐλπίζει καταντῆσαι. Περὶ ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι, Βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὑπὸ Ἰουδαίων.¹⁷ **8** Τί ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν εἰ ὁ Θεὸς νεκροὺς ἐγείρει;

How he persecuted Christians

9 »Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι· **10** ὃ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλοὺς¹⁸ τῶν

¹ αὐτον f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C [5%] NU

² γενομενης *rell* | γινομενης [18%] | one other variant

³ γραψαι f³⁵ [89%] HF,RP,OC,TR,CP | γραψω xA,B,C [11%] NU

⁴ υπερ f³⁵ B [91%] HF,RP,OC,TR,CP | περι xA,C [9%] NU

⁵ απελογειτο εκτεινας την χειρα f³⁵ [91%] HF,RP,TR,CP | ~ 2341 (x)A,B,C [9%] OC,NU

⁶ επι σου μελλων απολογεισθαι σημερον f³⁵ [91%] HF,RP,OC,CP | ~ 12354 (x)(A)B,C [9%] NU | ~ 34125 TR | one other variant

⁷ εθων f³⁵ xB [77%] OC,TR,NU | ηθων [22%] HF,RP,CP | εθνων A,C [1%]

⁸ ζητηματων *rell* | 1 επισταμενος A,C [13%] | ~ επισταμενος 1 [5%]

⁹ σου f³⁵ C [91%] HF,RP,OC,TR,CP | --- x(A)B [9%] NU

¹⁰ την f³⁵ xA [97%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- B,C [3%]

¹¹ εν f³⁵ C [96%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 τε xA,B [4%] NU

¹² οι f³⁵ xA [91%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- B,C [9%]

¹³ προς f³⁵ C [94%] HF,RP,OC,TR,CP | εις xA,B [6%] NU

¹⁴ πατερας f³⁵ [47%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 ημων xA,B,C [53%] NU

¹⁵ εκτενια f³⁵ P^{29v} A,C [58%] | εκτενεια xB,048v [42%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

¹⁶ λατρευον *rell* | λατρευων [16%]

¹⁷ βασιλευ αγριππα υπο ιουδαιων f³⁵ [87%] HF,RP(CP) | ~ 3412 [6%] | 123 των 4 OC,TR | ~ 341 xB,C [4%] NU | 34 A [2%] | three other variants [1%] (OC is in small print)

¹⁸ πολλους f³⁵ B [96%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 τε xA,C [3%] NU | 1 δε [1%]

ἀγίων ἐγὼ¹ φυλακαῖς κατέκλεισα, τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών· ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον. **11** Καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμῶν αὐτοὺς, ἠνάγκαζον βλασφημεῖν· περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς, ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰς ἔξω πόλεις.

How Jesus chose him

12 »Ἐν οἷς καὶ² πορευόμενος εἰς³ Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς παρὰ⁴ τῶν ἀρχιερέων, **13** ἡμέρας μέσης κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου, περιλάμπσαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους. **14** Πάντων δὲ⁵ καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν, ἤκουσα φωνὴν λαλοῦσαν πρὸς με καὶ λέγουσαν⁶ τῇ Ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ· «Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις; Σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν.» **15** Ἐγὼ δὲ εἶπον,⁷ «Τίς εἶ, Κύριε;» Ὁ δὲ⁸ εἶπεν· «Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις. **16** Ἀλλὰ⁹ ἀνάστηθι καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδες¹⁰ ὧν τε ὀφθήσομαί σοι, **17** ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ¹¹ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς ἐγὼ¹² σε ἀποστέλλω.¹³ **18** ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι¹⁴ ἀπὸ σκότους εἰς φῶς καὶ¹⁵ τῆς ἐξουσίας τοῦ Σατανᾶ ἐπὶ τὸν Θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ κληρὸν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις, πίστει τῇ εἰς ἐμέ.» **19** Ὅθεν, Βασιλεῦ¹⁶ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθῆς τῇ οὐρανίῳ ὁπτασίᾳ **20**—ἀλλὰ τοῖς

¹ ἐγὼ f³⁵ [87%] HF,RP,TR,CP | 1 ἐν xA,B,C [13%] OC,NU

² καὶ f³⁵ [89%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,C [11%] NU (OC is in small print)

³ εἰς f³⁵ A [48%] | 1 τὴν xB,C [52%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

⁴ παρὰ f³⁵ C [95%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B [5%] NU

⁵ δε f³⁵ C [90%] HF,RP,OC,TR,CP | τε xA,B [10%] NU

⁶ λαλουσαν πρὸς με καὶ λεγουσαν f³⁵ (74.6%) HF,RP,OC,TR,CP | λαλουσης 234 λεγουσης (1.4%) | 123 (7.4%) | ~ 523 xA,B,C (8.6%) NU | ~ λεγουσης 23 (4.7%) | 5 μοι (2.5%) | three other variants (0.8%)

⁷ ειπον f³⁵ x [70%] HF,RP,OC,TR,CP | ειπα A,B,C [30%] NU

⁸ δε f³⁵ [87%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 κυριος xA,B,C [13%] NU

⁹ αλλα rell | αλλ [6%] ECM

¹⁰ ειδες f³⁵ x [91%] HF,RP,OC,TR | 1 με B(C) [4%] [NU] | οιδες [1%] CP | ιδες A,C [3%] | two other variants [1%]

¹¹ καὶ f³⁵ C [93%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 ἐκ xA,B,048 [5%] NU | --- [2%]

¹² ἐγὼ rell | νυν TR

¹³ σε αποστελλω f³⁵ [82%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 αποστελω [2%] | ~ αποστελω 1 [8%] | ~ 21 xA,B,048^v [2%] NU | ~ εξ αποστελλω 1 C [2%] | ~ εξ αποστελω 1 [4%]

¹⁴ επιστρεψαι f³⁵ xB,C,048 [55%] OC,TR,CP,NU | υποστρεψαι [14%] HF,RP | αποστρεψαι A [31%]

¹⁵ καὶ rell | 1 απο C [41%]

¹⁶ βασιλεu rell | βασιλευς [2%] CP

ἐν Δαμασκῷ πρῶτον¹ καὶ Ἱεροσολύμοις, εἰς² πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας καὶ τοῖς ἔθνεσιν, ἀπαγγέλλω·³ «μετανοεῖν⁴ καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν Θεόν, ἅξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας.» **21** Ἔνεκα τούτων με οἱ Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι⁵ ἐν⁶ τῷ ἱερῷ ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι. **22** Ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς παρὰ⁷ τοῦ Θεοῦ, ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἔσθηκα μαρτυρόμενος⁸ μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι⁹ καὶ Μωϋσῆς¹⁰ **23**—εἰ παθητὸς ὁ Χριστός· εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ τε¹¹ λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσιν.»

Festus interrupts

24 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου, ὁ Φῆστος μεγάλη τῇ φωνῇ ἔφη.¹² «Μαίνῃ, Παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει.» **25** Ὁ δέ·¹³ «Οὐ μαίνομαι,» φησίν, «κράτιστε Φῆστε· ἀλλὰ¹⁴ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. **26** Ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεύς, πρὸς ὃν καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτόν τι¹⁵ τούτων οὐ πείθομαι οὐδέν,¹⁶ οὐ¹⁷ γὰρ¹⁸ ἐν γωνία πεπραγμένον τοῦτο.¹⁹ **27** Πιστεύεις, Βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; Οἶδα ὅτι πιστεύεις.» **28** Ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη,²⁰ «Ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν γενέσθαι.»²¹ **29** Ὁ δὲ

¹ πρῶτον **f**³⁵ [98%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 τε **NA**,B,048 [2%] NU

² εἰς **f**³⁵ [99%] HF,RP,OC,TR,CP | --- **NA**,B,048^v [1%] NU

³ ἀπαγγέλλω **f**³⁵ [85%] OC | ἀπαγγέλλων [2%] HF,RP,TR | ἀπηγγέλλον **NA**,B [9%] CP,NU | ἀπηγγέλλων [1%] | κατηγγέλλον [2%] | ἐκηρυξα **P**²⁹ | three other variants [1%]

⁴ μετανοεῖν *rell* | μετανοίαν [1%] CP

⁵ με οἱ ἰουδαῖοι συλλαβομενοι **f**³⁵ 048^v [88%] HF,OC,TR,CP | ~ 2314 [2%] RP | 134 B [3%] NU | ~ 314 [2%] | ~ 2341 A [2%] | 13 συλλαβουμενοι **NA** | ~ 341 [1%] ~ 4123 [1%] ~ 1423 [1%]

⁶ ἐν **f**³⁵ A,B [90%] HF,RP,OC,TR,CP | οὐτα 1 **NA**,048 [10%] [NU]

⁷ παρὰ **f**³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | ἀπο **NA**,B,048 [8%] NU | ὑπο [2%]

⁸ μαρτυρομενος **f**³⁵ **NA**,B,048 [79%] HF,RP,OC,CP,NU | μαρτυρουμενος [13%] TR | μαρτυρωμενος [8%] | one other variant

⁹ γίνεσθαι *rell* | γενεσθαι [2%] OC

¹⁰ μωσῆς *rell* | μωσης A,B [4%] HF,TR

¹¹ τε **f**³⁵ **NA**,B,048 [54%] NU | --- [46%] HF,RP,OC,TR,CP

¹² εφη **f**³⁵ [60%] HF,RP,OC,TR,CP | φησιν **NA**,B,048^v [34%] NU | ειπεν [5%] | --- [1%]

¹³ δε **f**³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 παυλος **NA**,B,048 [10%] NU

¹⁴ ἀλλὰ *rell* | ἀλλ B,048 [3%] TR,ECM

¹⁵ τι **f**³⁵ **NA** [94%] HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- B [6%]

¹⁶ ουδεν **f**³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | --- A [6%] | ουθεν **NA**,048 [2%] NU

¹⁷ ου *rell* | --- [1%] CP | ουδε [7%]

¹⁸ γαρ **f**³⁵ [39%] HF,RP,CP | 1 εστιν **NA**,B,048^v [59%] OC,TR,NU | 1 ἐν γωνία εστιν [2%]

¹⁹ τουτο *rell* | 1 εστι [1%] CP

²⁰ εφη **f**³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | --- **NA**,B,048 [6%] NU

²¹ γενεσθαι **f**³⁵ (96.5%) HF,RP,OC,TR,CP | ποιησαι **NA**,B (3.5%) NU

Παῦλος εἶπεν,¹ «Εὐξαίμην² ἂν τῷ Θεῷ, καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν πολλῷ,³ οὐ μόνον σὲ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον γενέσθαι τοιούτους ὅποῖος καγὼ⁴ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων.»

30 Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέστη⁵ ὁ βασιλεύς, καὶ ὁ ἡγεμὼν ἢ τε Βερνίκη, καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς· **31** καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες ὅτι «Οὐδὲν θανάτου ἄξιον ἢ δεσμῶν⁶ πράσσει⁷ ὁ ἄνθρωπος οὗτος.» **32** Ἀγρίππας δὲ τῷ Φήστῳ ἔφη, «Ἀπολελύσθαι ἐδύνατο⁸ ὁ ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ ἐπεκέκλητο⁹ Καίσαρα.»

Paul sent to Rome

27:1 Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρεδίδουν τὸν τε Παῦλον καὶ τινὰς ἑτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχῃ ὀνόματι Ἰουλίῳ, σπειράς¹⁰ Σεβαστῆς. **2** Ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀτραμυτινῷ,¹¹ μέλλοντες¹² πλεῖν¹³ τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους, ἀνήχθημεν· ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου, Μακεδόνο· Θεσσαλονικέως. **3** Τῇ τε¹⁴ ἑτέρα κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα·

¹ εἶπεν f³⁵ [91%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B [7%] NU | εφη [2%]

² ευξαμην f³⁵ A,B,048 [73%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | ευξαμην x [25%] | ηυξαμην [2%]

³ πολλῳ f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | μεγαλω xA,B,048^v [5%] NU

⁴ καγω f³⁵ xA [96%] HF,RP,OC,TR,CP | και εγω B [4%] NU

⁵ και ταυτα ειποντος αυτου ανεστη f³⁵ [89%] HF,RP,OC,TR,CP | 5 τε xA,B [3%] NU | 5 δε [3%] | 12345 τε [2%] | 2345 [2%] | 1234 [1%]

⁶ θανατου αξιον η δεσμων f³⁵ [89%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 1342 xB [6%] NU | ~ 2134 A [5%]

⁷ πρασσει f³⁵ B [93%] HF,RP,OC,TR,CP | τι 1 xA [6%] [NU] | 1 τι [1%]

⁸ εδυνατο *rell* | ηδυνατο [9%] CP | one other variant

⁹ επεκεκλητο *rell* | επικεκλητο A [5%] CP | three other variants [1%]

¹⁰ σπειρας f³⁵ [27%] | σπειρης xA,B [73%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

¹¹ There are at least 13 different spellings for this name, but ECM lists only three.

However, the basic divisions are precisely three: is it τρᾱ or δρᾱ; does the fourth syllable begin with τ, ττ, ντ or τγ; is the following vowel ι, or η? Based on the 43 MSS listed by Swanson, the evidence looks like this:

τρᾱ—f³⁵ [30%], or δρᾱ—xA,B [70%]

τ—f³⁵ [52%], or ττ—x [28%], or ντ—A,B [12%], or τγ—[8%]

ι—f³⁵ [41%], or η—xA,B [59%]

If we follow the majority in each case, we get αδραμυτηνω, which is one of the three major variants in ECM, the other two being ατραμυτινω and αδραμυττηνω. Since Swanson's sample of MSS is only around 7% of the total of extant MSS for Acts, the percentages above are very relative, mere guesses, except that I guarantee the witness of Family 35 (that represents 15% of the total in Acts). Also, Swanson did not include any F35 MSS in his sample.

¹² μελλοντες f³⁵ [40%] HF,RP,OC,TR,CP | μελλοντι xA,B,048 [57%] NU | μελλοντα [2%] | μελλοντων [1%]

¹³ πλειν f³⁵ 048 [88%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 εις xA,B [7%] NU | 1 επι [5%]

¹⁴ τε *rell* | --- [1%] CP | δε [3%]

φιланθρώπως¹ τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος ἐπέτρεψεν πρὸς τοὺς² φίλους πορευθέντα³ ἐπιμελείας τυχεῖν. **4** Κάκειθεν ἀναχθέντες, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον, διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους. **5** Τό τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες, κατήχθημεν⁴ εἰς Μύρα τῆς Λυκίας. **6** Κάκει εὐρὼν ὁ ἐκατόνταρχος⁵ πλοῖον Ἀλεξανδρινὸν πλέον εἰς⁶ Ἰταλίαν, ἐνεβίβασεν⁷ ἡμᾶς εἰς αὐτό. **7** Ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην· **8** μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἦλθομεν εἰς τόπον τινὰ καλούμενον Καλοὺς Λιμένας, ὃ ἐγγὺς ἦν πόλις⁸ Λασαία.

A difference of opinion

9 Ἰκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου καὶ ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοός, διὰ τὸ καὶ τὴν Νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι· παρήνει ὁ Παῦλος **10** λέγων αὐτοῖς, «Ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας, οὐ μόνον τοῦ φόρτου⁹ καὶ τοῦ πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν, μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν.» **11** Ὁ δὲ ἐκατόνταρχος¹⁰ τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ ἐπέειπετο μᾶλλον¹¹ ἢ τοῖς ὑπὸ τοῦ¹² Παύλου λεγομένοις. **12** Ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν, οἱ πλείους¹³ ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι ἐκεῖθεν,¹⁴ εἰ πὼς δύναιτο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χώρον.

The storm

13 Ὑποπνεύσαντος δὲ νότου, δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι, ἄραντες ἄσσον παρελέγοντο τὴν Κρήτην. **14** Μετ' οὐ πολὺ δέ, ἔβαλεν κατ' αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικός (ὁ καλούμενος Εὐροκλύδων).¹⁵ **15** Συναρπασθέντος

¹ φιланθρωπως *rell* | φιλανθρωπως [1%] CP | φιланθρωπος [2%]

² τους *rell* | --- [1%] TR (OC is in small print)

³ πορευθεντα *f*³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | πορευθεντι *NA*,B,048 [5%] NU | πορευθεντας [1%] | απελθοντα [1%]

⁴ κατηχθημεν *f*³⁵ [29%] CP | κατηλθομεν B [67%] HF,RP,OC,TR,NU | κατηλθαμεν *NA* [1%] | ηλθομεν [2%] | one other variant

⁵ εκατονταρχος *f*³⁵ [94%] HF,RP,TR,CP | εκατονταρχης *NA*,B [6%] OC,NU

⁶ εις *f*³⁵ [27%] | 1 την *NA*,B [73%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

⁷ ενεβιβασεν *rell* | ανεβιβασεν [51%] | ενεβηβασεν [4%] | επεβιβασεν [1%] | ανεβηβασεν [3%]

⁸ ην πολις *f*³⁵ B [98%] HF,RP,OC,TR,CP,ECM | ~ 21 *NA* [2%] NU | 2 048

⁹ φορτου *f*³⁵ [32%] OC,TR | φορτιου *NA*,B [68%] HF,RP,CP,NU

¹⁰ εκατονταρχος *f*³⁵ [47%] TR | εκατονταρχης *NA*,B [53%] HF,RP,OC,CP,NU

¹¹ επειθετο μαλλον *f*³⁵ [67%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 (*NA*)B [33%] NU

¹² του *f*³⁵ [99%] HF,RP,OC,TR,CP | --- *NA*,B [1%] NU

¹³ πλειους *f*³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | πλειονες (*N*)A,B [5%] NU | one other variant

¹⁴ εκειθεν *f*³⁵ *NA*,B [62%] NU | κακειθεν [38%] HF,RP,OC,TR,CP

¹⁵ ευροκλυδων *f*³⁵ (95.3%) HF,RP,OC,TR,CP | ευρυκλυδων (1.4%) | ευρωκλυδων (0.8%) |

δὲ τοῦ πλοίου, καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ, ἐπιδόντες¹ ἐφερόμεθα. **16** Νησίον δέ τι ὑποδραμόντες καλούμενον Κλαύδην,² μόλις ἰσχύσαμεν³ περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης· **17** ἦν ἄραντες, βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρτιν⁴ ἐκπέσωσιν, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο. **18** Σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν, τῇ ἐξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο, **19** καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἐρρίψαμεν.⁵ **20** Μῆτε δὲ ἡλίου μήτε ἄστρον ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιηρεῖτο πᾶσα ἐλπίς⁶ τοῦ σῶζεσθαι ἡμᾶς.

21 Πολλῆς δὲ⁷ ἀσιτίας ὑπαρχούσης, τότε σταθεῖς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν· «Ἔδει μὲν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης, κερδῆσαι τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. **22** Καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν, ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν, πλήν τοῦ πλοίου. **23** Παρέστη γάρ μοι ταύτῃ τῇ νυκτὶ⁸ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ οὗ εἰμι, ὃ καὶ λατρεύω,⁹ **24** λέγων· «Μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρί σε δεῖ παραστῆναι. Καὶ ἰδοὺ, κεχάρισται σοι ὁ Θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ.» **25** Διὸ εὐθυμεῖτε, ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ Θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληται μοι. **26** Εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν.»

27 Ὡς δὲ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ νυξ ἐγένετο, διαφορομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρία, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν. **28** Καὶ βολίσαντες εὗρον ὀργυῖας¹⁰ εἴκοσι· βραχὺ δὲ διαστήσαντες, καὶ πάλιν βολίσαντες, εὗρον ὀργυῖας δεκαπέντε· **29** φοβούμενοί τε μὴ πῶς¹¹ εἰς¹² τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν,¹³ ἐκ πρύμνης ρίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας, ἤρχοντο ἡμέραν γενέσθαι. **30** Τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ

ευρακυλῶν **NA,B** (0.8%) **NU** | seven other variants (1.7%)

¹ ἐπιδόντες **rell** | ἐπιδιδόντες [1%] **CP** | one other variant

² κλαυδην **f³⁵** [93%] **HF,RP,OC,TR,CP** | κλαυδα **NA^v** [3%] | κλαυδαν [2%] | καυδα **B** [1%] **NU** | καυδην [1%] | one other variant

³ μόλις ἰσχύσαμεν **f³⁵** [95%] **HF,RP,OC,TR,CP** | ~ 21 **NA,B** [5%] **NU**

⁴ συρτιν **f³⁵** **NA,B,C** [45%] **OC,TR,NU** | συρτην [55%] **HF,RP,CP**

⁵ ἐρρίψαμεν **f³⁵** [93%] **HF,RP,OC,TR,CP** | ἐρριψαν (**NA**)**(B)C** [7%] **NU** | one other variant

⁶ πᾶσα ἐλπίς **f³⁵** **NC** [91%] **HF,RP,OC,TR,CP** | ~ 21 **A,B** [6%] **NU** | 1 **η** 2 [3%]

⁷ δε **f³⁵** [90%] **HF,RP,OC,TR,CP** | τε **NA,B,C** [10%] **NU** | one other variant

⁸ ταυτη τη νυκτι **f³⁵** **A,B,C** [97%] **HF,RP,CP,NU** | ~ 231 [2%] **OC,TR** | τηδε 23 **NA**

⁹ αγγελος του θεου ου ειμι ω και λατρευω **f³⁵** [90%] **HF,RP,OC,TR,CP** | ~ 23456781 **B,C** [5%] **ECM** | ~ 2345 **εγω** 6781 **NA** [1%] [**NU**] | 12345 **εγω** 678 [2%] | three other variants [2%]

¹⁰ ὀργυῖας **rell** | ὀργυας [5%] **CP** (twice in this verse) | several further spellings

¹¹ μη πως **f³⁵** [92%] **HF,RP,OC,TR,CP** | μηπω **A** | μη που **B,C** [6%] **NU** | μη **NA** | 1 **πος** [1%]

¹² εἰς **f³⁵** [92%] **HF,RP,OC,TR,CP** | κατα **NA,B,C** [7%] **NU** | 1 **κατα** [1%]

¹³ ἐκπεσωμεν **f³⁵** **A,B,C^v** [91%] **HF,RP,OC,CP,NU** | ἐμπεσωμεν **NA** [1%] | ἐκπεσωσιν [7%] **TR** | ἐκπεσομεν [1%]

πλοίου καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν, προφάσει ὡς ἐκ πρώρας¹ μελλόντων ἀγκύρας² ἐκτείνειν· **31** εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις, «Ἐὰν μὴ οὗτοι ἐν τῷ πλοίῳ μείνωσιν,³ ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε.» **32** Τότε οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν⁴ τὰ σχοινία τῆς σκάφης καὶ εἶσαν αὐτὴν ἐκπесεῖν.

33 Ἄχρι δὲ οὗ ἔμελλεν ἡμέρα⁵ γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς, λέγων· «Τεσσαρεσκαίδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες—ἄσιτοι διατελεῖτε, μηδὲν⁶ προσλαβόμενοι. **34** Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς μεταλαβεῖν⁷ τροφῆς, τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ἡμετέρας⁸ σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θρῖξ ἐκ⁹ τῆς κεφαλῆς πεσεῖται.»¹⁰ **35** Εἰπὼν¹¹ δὲ ταῦτα καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαρίστησεν τῷ Θεῷ ἐνώπιον πάντων· καὶ κλάσας ἥρξατο ἐσθίειν. **36** Εὐθύμοι δὲ γενόμενοι πάντες¹² καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς. **37** (Ἦμεν¹³ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι ψυχαί,¹⁴ διακόσιαι ἐβδομήκοντα ἑξ.) **38** Κορεσθέντες δὲ¹⁵ τροφῆς, ἐκούφιζον τὸ πλοῖον ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν.

39 Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον, κόλπον δέ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλόν, εἰς ὃν ἐβουλεύσαντο,¹⁶ εἰ δυνατόν,¹⁷ ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. **40** Καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες εἶων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων· καὶ ἐπάραντες τὸν ἄρτέμονα¹⁸ τῇ πνεύσει

¹ πρώρας **f**³⁵ B,C [95%] HF,RP,OC,TR,CP | πρώρης A [3%] NU | πλωρης **κ** | three other variants [2%]

² μελλοντων αγκυρας **f**³⁵ **κ** [95%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 A,B,C [5%] NU

³ εν τω πλοιω μεινωσιν **f**³⁵ (**κ**) [34%] | ~ 4123 (A)B,C [65%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | 123 [1%]

⁴ οι στρατιωται απεκοψαν **f**³⁵ [89%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 312 **κ**A,B,C [10%] NU | ~ απεκοψαντες 12 [1%]

⁵ εμελλεν ημερα **f**³⁵ [87%] OC,TR,CP | ημελλεν 2 [8%] HF,RP | ~ 2 ημελλεν B,C [4%] NU | ~ 21 **κ**A [1%]

⁶ μηδεν **f**³⁵ C [98%] HF,RP,OC,TR,CP | μηθεν **κ**A,B [1%] NU | μηδενος [1%]

⁷ μεταλαβειν **f**³⁵ **κ**A,B,C [65%] OC,NU | προσλαβειν [35%] HF,RP,TR,CP

⁸ ημετερας **f**³⁵ A [42%] | υμετερας **κ**B,C [54%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | υμετεραν [4%]

⁹ εκ **f**³⁵ **κ** [91%] HF,RP,OC,TR,CP | απο A,B,C [7%] NU | --- [2%]

¹⁰ πεσειται **f**³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | απολειται **κ**A,B,C [6%] NU

¹¹ ειπων **f**³⁵ [99%] HF,RP,OC,TR,CP | ειπας **κ**A,B,C [1%] NU

¹² παντες *rell* | --- [1%] CP | απαντες **κ**

¹³ ημεν **f**³⁵ C [98%] HF,RP,OC,TR,CP | ημεθα **κ**A,B [2%] NU

¹⁴ εν τω πλοιω αι πασαι ψυχαι **f**³⁵ [89%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 456123 **κ**B,C [5%] NU | ~ 56123 A [3%] | 12356 [2%] | ~ 546123 [1%] | two other variants

¹⁵ δε **f**³⁵ **κ**A,B,C [70%] OC,TR,CP,NU | 1 της [30%] HF,RP

¹⁶ εβουλευσαντο **f**³⁵ [91%] HF,RP,OC,TR,CP | εβουλευοντο **κ**B,C [6%] NU | εβουλοντο A [3%]

¹⁷ δυνατον **f**³⁵ C [91%] HF,RP,CP | δυναιντο **κ**A,B [8%] OC,TR,NU | --- [1%]

¹⁸ αρτεμονα **f**³⁵ [50%] HF,RP,TR | αρτεμωνα **κ**A(B)C [50%] OC,CP,NU

κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. **41** Περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ἐπώκειλαν¹ τὴν ναῦν· καὶ ἡ μὲν πρῶρα ἐρείσασα ἔμενεν² ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρῶμα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας τῶν κυμάτων.³

42 Τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλή ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσιν, μή τις ἐκκολυμβήσας διαφύγῃ.⁴ **43** Ὁ δὲ ἐκατόνταρχος,⁵ βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον, ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος⁶ ἐκέλευσέν τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν ἀπορρίψαντας⁷ πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι, **44** καὶ τοὺς λοιπούς, οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ ἐπὶ τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. Καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

Malta

28:1 Καὶ διασωθέντες, τότε ἐπέγνωσαν⁸ ὅτι Μελίτη ἡ νῆσος καλεῖται. **2** Οἱ δὲ⁹ βάρβαροι παρεῖχον οὐ τὴν τυχοῦσαν φιланθρωπίαν ἡμῖν, ἀνάψαντες¹⁰ γὰρ πυράν, προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς, διὰ τὸν ὑέτον τὸν ἐφεστῶτα καὶ διὰ τὸ ψῦχος. **3** Συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων¹¹ πλῆθος καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυράν, ἔχιδνα ἐκ¹² τῆς θέρμης ἐξελθοῦσα¹³ καθήψατο¹⁴ τῆς χειρὸς αὐτοῦ. **4** Ὡς δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους,¹⁵ «Πάντως φονεύς ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ Δίκη ζῆν οὐκ εἶασεν.» **5** Ὁ μὲν οὖν, ἀποτιναζάμενος¹⁶ τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ, ἔπαθεν οὐδὲν κακόν. **6** Οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν πίμπρασθαι, ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν· ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκῶντων καὶ θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν

¹ επωκειλαν f³⁵ [91%] HF,RP,OC,TR,CP | επεκειλαν xB,C [3%] NU | επωκιλαν [2%] | εποκιλαν [1%] | επεκιλαν [2%] | επεκειν A | three other variants [1%]

² εμενεν f³⁵ A [30%] | εμεινεν xB,C [70%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

³ των κυματων f³⁵ C (98.8%) HF,RP,OC,TR,CP[NU] | --- xA,B (1.2%)

⁴ διαφυγη f³⁵ xA,B,C [98%] HF,RP,CP,NU | διαφυγοι [1%] OC,TR | διαφυγει [1%]

⁵ εκατονταρχος f³⁵ [92%] HF,RP,TR,CP | εκατονταρχης xA,B,C [8%] OC,NU

⁶ βουληματος *rell* | βουλευματος [2%] CP

⁷ απορριψαντας f³⁵ A [97%] HF,RP,OC,TR,CP | αποριψαντας x(B)C [2%] NU | απορρηψαντας [1%]

⁸ επεγνωσαν f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | επεγνωμεν xA,B,C [5%] NU | one other variant

⁹ δε f³⁵ x [92%] HF,RP,OC,TR,CP | τε A,B,C [8%] NU

¹⁰ αναψαντες f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | αψαντες xA,B,C [7%] NU

¹¹ φρυγανων f³⁵ x [95%] HF,RP,OC,TR,CP | 1 τι A,B,C [5%] NU | two other variants

¹² εκ f³⁵ [52%] HF,RP,TR,CP | απο xA,B,C,048 [48%] OC,NU

¹³ εξελθουσα f³⁵ xA,B,C,048 [58%] TR,NU | διεξελθουσα [42%] HF,RP,OC,CP

¹⁴ καθηψατο f³⁵ C [46%] | καθηψεν xA,B,048 [53%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | ενηψεν [1%] | one other variant

¹⁵ ελεγον προς αλληλους f³⁵ [91%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 231 xA,B,C,048 [9%] NU

¹⁶ αποτιναζαμενος f³⁵ A,048 [67%] | αποτιναξας xB [33%] HF,RP,OC,TR,CP,NU

γινόμενον, μεταβαλλόμενοι¹ ἔλεγον θεὸν αὐτὸν εἶναι.²

7 Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχεν χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου, ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἐξένισεν. 8 Ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερίᾳ³ συνεχόμενον κατακεῖσθαι· πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν καὶ προσευξάμενος,⁴ ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσατο αὐτόν. 9 Τούτου οὖν⁵ γενομένου, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ νήσῳ⁶ προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο· 10 οἱ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς, καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὴν χρείαν.⁷

Rome

11 Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀνήχθημεν⁸ ἐν πλοίῳ παρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρίνῳ,⁹ παρασήμῳ Διοσκούροις. 12 Καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς· 13 ὅθεν περιελθόντες¹⁰ κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον. Καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου, δευτεραῖοι ἦλθομεν εἰς Ποτιόλους, 14 οὗ εὐρόντες ἀδελφούς, παρεκλήθημεν ἐπ’¹¹ αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτὰ—καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἦλθομεν.¹² 15 Κάκειθεν οἱ ἀδελφοί, ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν, ἐξῆλθον¹³ εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν¹⁴ ἄχρις¹⁵ Ἀππίου Φόρου καὶ Τριῶν Ταβερνῶν, οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος, εὐχαριστήσας τῷ Θεῷ, ἔλαβεν θάρσος.

16 Ὅτε δὲ ἦλθομεν¹⁶ εἰς Ῥώμην, ὁ ἐκατόνταρχος παρέδωκεν τοὺς

¹ μεταβαλλομενοι f³⁵ 8 [94%] HF,RP,OC,TR,CP | μεταβαλομενοι A,B,048 [6%] NU

² θεον αυτον ειναι f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 213 [5%] | ~ 231 8B,048 [3%] NU | ~ 321 A

³ δυσεντερια f³⁵ [63%] HF,RP,TR,CP | δυσεντεριω 8A,B [34%] OC,NU | δυσεντερειοις 048 [2%] | δυσεντεριας [1%]

⁴ προσευξαμενος *rell* | 1 και [1%] OC

⁵ ουν f³⁵ [89%] HF,RP,OC,TR,CP | δε 8A,B,048 [11%] NU

⁶ εχοντες ασθενειας εν τη νησω f³⁵ [93%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 34512 8A,B,048 [6%] NU | 12 [1%]

⁷ την χρειαν f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | τας χρειας 8A,B,048 [4%] NU

⁸ ανηχθημεν f³⁵ 8A,B,048 [71%] HF,OC,TR,NU | ηχθημεν [29%] RP,CP

⁹ αλεξανδρινω *rell* | αλεξανδρηνω [12%] CP

¹⁰ περιελθοντες f³⁵ A,048 [97%] HF,RP,OC,TR,CP | περιελοντες 8B [3%] NU

¹¹ επ f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | παρ 8A,B,048 [8%] NU | two other variants

¹² ηλθομεν *rell* | ηλθωμεν [3%] | ηλθαμεν 8(A)B [1%] NU | εισηλθομεν [1%]

¹³ εξηλθον f³⁵ [96%] HF,RP,OC,TR,CP | ηλθαν 8B [1%] NU | ηλθον A [3%]

¹⁴ ημιν *rell* | ημων [55%] | υμιν 8

¹⁵ αχρις f³⁵ [97%] HF,OC,TR,CP | αχρι 8A,B,048 [3%] RP,NU | αχριμ 8 | one other variant

¹⁶ ηλθομεν f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | εισηλθομεν 8(A)B [5%] NU | ηλθον [1%]

δεσμίους¹ τῷ στρατοπεδάρχῃ·² τῷ δὲ Παύλῳ ἐπετράπη³ μένειν καθ' ἑαυτόν, σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ.

Paul and the Jews

17 Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι τὸν Παῦλον⁴ τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρῶτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν, ἔλεγεν πρὸς αὐτούς· «Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ⁵ οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσιν τοῖς πατρώοις, δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων, **18** οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολῦσαι διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί. **19** Ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων, ἠναγκάσθη ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα· οὐχ ὥς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι κατηγορήσαι.⁶ **20** Διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν⁷ καὶ προσλαλῆσαι· ἔνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἄλυσιν ταύτην περικείμεαι.» **21** Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον·⁸ «Ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλάλησέν τι πονηρὸν περὶ σοῦ.⁹ **22** Ἄξιόν ἐστιν παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἰρέσεως ταύτης, γνωστόν ἐστιν ἡμῖν¹⁰ ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται.»

23 Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν, ἦκον¹¹ πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες, οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυρούμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς τὰ¹² περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπὸ τε τοῦ Νόμου Μωϋσέος¹³ καὶ τῶν Προφητῶν, ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας. **24** Καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἠπίστουν.

25 Ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἓν, ὅτι «Καλῶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐλάλησεν διὰ Ἡσαΐου τοῦ

¹ ο εκατονταρχος (εκατονταρχης OC) παρεδωκεν τους δεσμιους f³⁵ (95.3%) HF,RP(OC)TR,CP | --- xA,B (4.7%) NU

² τω στρατοπεδαρχη f³⁵ (72.2%) RP,OC,TR,CP | 1 στρατοπεδαρχω (22.9%) HF | --- xA,B (4.9%) NU

³ τω δε παυλω επετραπη f³⁵ (95.3%) HF,RP,OC,TR,CP | ~ 413 xA,B (4.7%) NU

⁴ τον παυλον f³⁵ [90%] HF,RP,OC,TR,CP | αυτον xA,B [9%] NU | two other variants [1%]

⁵ ανδρες αδελφοι εγω f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 312 A,B [7%] NU | λεγων 12 x | two other variants [1%]

⁶ κατηγορησαι f³⁵ [94%] HF,RP,OC,TR,CP | κατηγορειν xA,B [6%] NU

⁷ υμας ιδειν *rell* | ~ 21 [1%] CP

⁸ ειπον *rell* | ειπαν xA,B [4%] NU

⁹ πονηρον περι σου f³⁵ [19%] | ~ 231 xA,B [80%] HF,RP,OC,TR,CP,NU | two other variants [1%]

¹⁰ εστιν ημιν f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | ~ 21 xA,B [8%] NU

¹¹ ηκον f³⁵ [92%] HF,RP,OC,TR,CP | ηλθον x(A)B,048 [8%] NU

¹² τα f³⁵ [65%] HF,RP,OC,TR,CP | --- xA,B,048 [35%] NU

¹³ μουσεος f³⁵ [20%] | μωσεως A [10%] HF,OC,TR,CP | μουσεως xB,048 [69%] RP,NU | --- [1%]

προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,¹ **26** λέγον·² «Πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἶπον,³ «Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδωτε»· **27** ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὥσιν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμυσαν·⁴ μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὥσιν ἀκούσωσιν καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἰάσωμαι⁵ αὐτούς.» **28** Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη⁶ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ· αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται.» **29** Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι, πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς συζήτησιν.^{7,8}

Two tranquil years

30 Ἐμεινεν⁹ δὲ ὁ Παῦλος¹⁰ διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ μισθώματι, καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν, **31** κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ πάσης παρρησίας, ἀκωλύτως.¹¹

¹ ἡμῶν f³⁵ [66%] HF,RP,OC,TR,CP | ὑμῶν N(A)B [34%] NU

² λεγον f³⁵ A [52%] HF,RP,OC,TR,CP | λεγων NB [47%] NU | two other variants [1%]

³ ειπον *rell* | ειπε [4%] TR

⁴ εκαμυσαν *rell* | εκαμυσαν [3%] CP

⁵ ιασωμαι f³⁵ [43%] TR,CP | ιασομαι NA,B,048 [57%] HF,RP,OC,NU

⁶ απεσταλη f³⁵ 048 [94%] HF,RP,TR,CP | 1 τουτο NA,B [6%] OC,NU (OC is in small print)

⁷ whole verse f³⁵ (95.3%) HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B (4.7%) NU

⁸ συζητησιν *rell* | ζητησιν [2%] CP

⁹ εμεινεν f³⁵ A [94%] HF,RP,OC,TR,CP | ενεμεινεν B,048 [3%] NU | ενεμειναν N | επεμεινεν [3%]

¹⁰ ο παυλος f³⁵ [95%] HF,RP,OC,TR,CP | --- NA,B,048 [5%] NU

¹¹ The citation of f³⁵ is based on a complete collation of the following sixty-two representative MSS (not counting the fragments)—18, 35, 141, 149*, 201, 204, 328, 386, 394, 444, 604, 757, 801, 824, 928, 986, 1040*, 1058*, 1072, 1075, 1100, 1140, 1247*, 1248*, 1249, 1482, 1503, 1508*, 1548, 1617, 1619*, 1628, 1636*, 1637, 1652, 1656*, 1723, 1725, 1732, 1740, 1746*, 1749*, 1761, 1855, 1856, 1858^{frag}, 1864, 1865, 1876, 1892*, 1897, 2080, 2218, 2255*, 2261, 2303^{frag}, 2352, 2378, 2431*, 2441, 2466, 2554, 2587 and 2723. The MSS marked with an asterisk (*) were collated by Dr. Eduardo Flores; the rest I collated myself. None of them is a ‘perfect’ representative of f³⁵ in Acts, as it stands [an unreasonable expectation, presumably, for a book this size]. For all that, several come quite close! Of the MSS I have collated [there may be better ones yet to be done], 1864 deviates from the presumed family profile five times, 18 seven times and 2723 eight times. Turning to their exemplars, that of 35 was off by two, that of 18 and 1864 by three, that of 2723 by four, that of 1865 by five, and that of 824, 1503 and 1897 by six. The uniformity is impressive. Since these MSS come from all over the Mediterranean world (Sinai, Jerusalem, Patmos, Constantinople, Bucharest, Aegean, Trikala, Meteora, Athens, Mt. Athos [seven different monasteries], Grottaferrata, Vatican, Kalavryta, etc.) they are certainly representative of the family, giving us the precise family profile—it is reflected in the Text without exception.

In the statements of evidence I have included the percentage of manuscript attestation for each variant within either () or []. I have used () for the evidence taken from *TuT*, which I take to be reasonably precise. For the variant sets that are not covered there I used the *ECM* for Acts and Reuben Swanson's excellent collations (*New Testament Greek Manuscripts: Acts* [Ed. Reuben Swanson, Pasadena, CA: William Carey International University Press, 1998]). The percentages offered, I have used [] for these, are extrapolations based on a comparison of these sources. Whereas Swanson used about 7% of the extant MSS, ECM used around 20% of them, greatly improving the statements of evidence available for use. I am sincerely grateful to the INTF for this tool. The percentages are based on ECM, except that I used Swanson to check the early uncials and papyri; in the places where they disagree, I followed Swanson. Also, where a variant set was made up only of alternate spellings of the same name or word, I had to depend on Swanson, since ECM did not include them.

I venture to predict, if complete collations ever become available, that for any non-Byzantine variants listed with 5 to 1% support (in my apparatus) the margin of error should not exceed $\pm 2\%$; for non-Byzantine variants listed with 10 to 6% support the margin of error should hardly exceed $\pm 4\%$; where there is some division among the Byzantine witnesses the margin of error should rarely exceed $\pm 15\%$. However, I guarantee the witness of f^{35} .